

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՇՄՆ «ՀԻՂՐՈՇԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀ շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի
արդյունքների վերաբերյալ

2025թ.

1-ին եռամսյակ

Կլիմա

Օդերևութաբանություն

Մթնոլորտային օդ

Մակերևութային ջրեր

Ստորերկրյա ջրեր

Անտառ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....	2
Աղյուսակների ցանկ.....	3
Գծապատկերների ցանկ	3
Հապավումներ.....	6
ՆԱԽԱԲԱՆ	7
1. ԿԼԻՄԱ	10
Կլիմայական ինդեքսներ.....	11
Ցուրտ ալիքներ	13
Արեգակնային ճառագայթում	13
Քամու բաշխումը.....	14
Օդի հարաբերական խոնավություն	15
Մթնոլորտային ճնշումը.....	15
Երևան.....	15
2.ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	18
Հունվար.....	18
Փետրվար.....	20
Մարտ	22
3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ	24
Երևան.....	25
Գյումրի.....	28
Վանաձոր.....	28
Ալավերդի.....	31
Հրազդան	32
Արարատ.....	35
Կապան.....	35
Քաջարան.....	36
Չարենցավան	37
Ծաղկաձոր.....	37
Եվրոպայի մեծ տարածությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր»	40
4. ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ.....	42
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	43
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք	46
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	50
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	55
Սևանա լիճ.....	59
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	64
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	68
Ջրամբարներ	71
Հավելված 1. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ	73
Հավելված 2. Ցուցանիշների ցանկ.....	89
Հավելված 3. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ	92

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. Հունվար.....	20
Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. Փետրվար.....	22
Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. Մարտ	23
Աղյուսակ 4. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.	40
Աղյուսակ 5. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.	41
Աղյուսակ 6. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	43
Աղյուսակ 7. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	46
Աղյուսակ 8. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	50
Աղյուսակ 9. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	55
Աղյուսակ 10. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2025 թվականի 1-ին եռամսյակում	59
Աղյուսակ 12. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	64
Աղյուսակ 13. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.	68
Աղյուսակ 14. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2025 թվականի 1-ին եռամսյակում	71

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 1. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին՝ 1935-2025թթ.....	11
Գծապատկեր 2. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին՝ 1935- 2025թթ.	11
Գծապատկեր 3. Սառնամանիքային օրերի քանակը 2024-2025թթ. ձմռանը	12
Գծապատկեր 4. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանների արժեքները 2024-2025թթ. ձմռանը.....	12
Գծապատկեր 5. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանների ամսական առավելագույն արժեքները 2024-2025թթ. Ձմռանը.....	13
Գծապատկեր 6. Ցուրտ ալիքով օրերի թիվը 2024-2025թթ. ձմռանը համեմատած 1991-2020թթ. նորմայի հետ.....	13
Գծապատկեր 7. Քամու արագությունը 2024-2025թթ. ձմռանը	14
Գծապատկեր 8. Օդի հարաբերական խոնավությունը 2024-2025թթ. ձմռանը	15
Գծապատկեր 9. Մթնոլորտային ճնշումն 2024-2025թթ. ձմռանը	15
Գծապատկեր 10. Օրական առավելագույն, նվազագույն և միջին ջերմաստիճանները երևանում 2024-2025թթ. ձմռանը	16
Գծապատկեր 11. Ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները նորմայից երևանում ձմռանը.....	17
Գծապատկեր 12. Տեղումներ, հունվար 2025թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)	19
Գծապատկեր 13. Տեղումներ, փետրվար 2025թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)	21
Գծապատկեր 14. Տեղումներ, մարտ 2025թ.	23
Գծապատկեր 15. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների	24
Գծապատկեր 16. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիաները.....	25
Գծապատկեր 17. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաները.....	25
Գծապատկեր 18. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիաները.....	26
Գծապատկեր 19. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի կոնցենտրացիաները.....	26
Գծապատկեր 20. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիաները	28
Գծապատկեր 21. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիաները	29

Գծապատկեր 22. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	29
Գծապատկեր 23. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	29
Գծապատկեր 24. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիանները.....	31
Գծապատկեր 25. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	31
Գծապատկեր 26. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	32
Գծապատկեր 27. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիանները	32
Գծապատկեր 28. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	33
Գծապատկեր 29 Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	33
Գծապատկեր 30. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիանները	35
Գծապատկեր 31. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	35
Գծապատկեր 32. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները	36
Գծապատկեր 33. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	36
Գծապատկեր 34. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	36
Գծապատկեր 35. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	37
Գծապատկեր 36. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	37
Գծապատկեր 37. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիանները	38
Գծապատկեր 38. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	38
Գծապատկեր 39. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները.....	38
Գծապատկեր 40. Ամբերդի տարածաշրջանային կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիան	40
Գծապատկեր 41. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիանները.....	44
Գծապատկեր 42. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիանները	44
Գծապատկեր 43. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիանները	44
Գծապատկեր 44. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	45
Գծապատկեր 45. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիանների փոփոխությունները	46
Գծապատկեր 46. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	47
Գծապատկեր 47. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	48
Գծապատկեր 48. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	48
Գծապատկեր 49. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	49
Գծապատկեր 50. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	49
Գծապատկեր 51. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիանների փոփոխությունները.....	51
Գծապատկեր 52. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիանների փոփոխությունները ..	51

Գծապատկեր 53. Հրագրան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	51
Գծապատկեր 54. Հրագրանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	52
Գծապատկեր 55. Հրագրանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	52
Գծապատկեր 56. Հրագրանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	53
Գծապատկեր 57. Հրագրանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	53
Գծապատկեր 58. Հրագրանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	54
Գծապատկեր 59. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	56
Գծապատկեր 60. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	56
Գծապատկեր 61. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	56
Գծապատկեր 62. Սևանի ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 63. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	57
Գծապատկեր 64. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	58
Գծապատկեր 65. Մեծ սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	62
Գծապատկեր 66. Փոքր սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	62
Գծապատկեր 67. Մեծ սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	63
Գծապատկեր 68. Փոքր սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	63
Գծապատկեր 69. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	65
Գծապատկեր 70. Արարարտյան ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	66
Գծապատկեր 71. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները.....	66
Գծապատկեր 72. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	67
Գծապատկեր 73. Արարարտյան ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները.....	67
Գծապատկեր 77. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	69
Գծապատկեր 78. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	71
Գծապատկեր 79. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	72

Հասցավորումներ

ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՋԿՏ	ջրավազանային կառավարման տարածք
ԸԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ԸԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿՉՆ	կախության չոր նյութեր
ԹԿՊ	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ
ԹՔՊ	թթվածնի քիմիական պահանջարկ
մ	մետր
մմ	միլիմետր
մ/վ	մետր վայրկյանում
մկգ/մ³	միկրոգրամ մեկ խորանարդ մետրում
մգ/լ	միլիգրամ մեկ լիտրում
մկՍմ/սմ	միկրոսիմենս մեկ սանիմետրում
հՊա	հեկտապասկալ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի («Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ) 2025 թվականի 1-ին եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են սեզոնային կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, հողային ծածկույթի, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

«Հայհիդրոմետ» ՊՈԱԿ-ի աշխատանքային ծրագրերը կազմվում են կանոնադրության համաձայն և ղեկավարվելով հետևյալ հիմնական իրավական ակտերով.

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի նոյեմբերի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N1902-Լ որոշում:

❖ ՀՀ կառավարության 2024 թվականի մայիսի 30-ի ««Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից 2024-2026 թվականների ընթացքում կատարման ենթակա պետական նշանակության հիդրոոդերևութաբանական աշխատանքների ծրագիրը հաստատելու մասին» N826-Լ որոշում:

❖ ՀՀ կառավարության 2024 թվականի սեպտեմբերի 26-ի «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման, բնականոն զարգացման և օգտագործման միջոցառումների 2025 թվականի տարեկան ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1545-Ն որոշում:

❖ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատելու և Շրջակա միջավայրի նախարարի 2020 թվականի ապրիլի 21-ի N 121-Լ հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N1584-Ն հրաման:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 42 (այդ թվում՝ 4 դժվարամատչելի և 2 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում, 49 կայանում իրականացվում են ավտոմատ դիտարկումներ: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանում, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետում, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: Անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ պարունակող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է

սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների կիրառմամբ համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի «Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան):

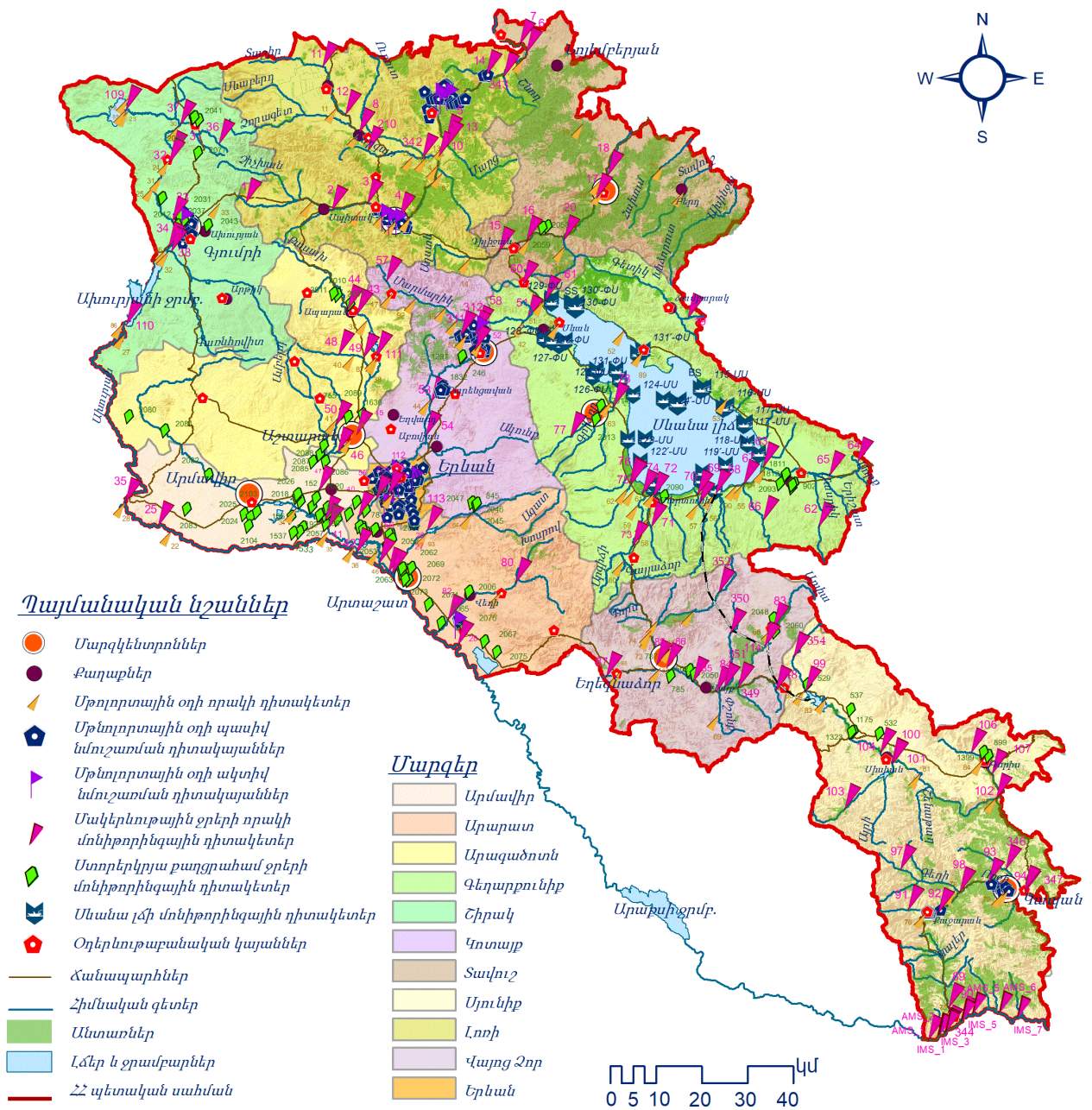
Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ (այդ թվում 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային և 4 Սևանա լճի) Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա: 91 դիտակետում իրականացվում են ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների ամենօրյա դիտարկումներ: 80 գետային և 2 ջրանցքի դիտակետերում իրականացվում են ջրի ելքի չափումներ (տարեկան 25-35 անգամ): Հիդրոլոգիական դիտակետերից 9-ում տեղադրված են ջրի մակարդակի ավտոմատ մակարդակաչափեր (ռադարային կամ ինքնագրային):

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է ՀՀ 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են ՀՀ 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 119 ստորերկրյա ջրաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 55 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:

Հիդրոոդերնութաբանության, մթնոլորտային օդի,
մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտացանց

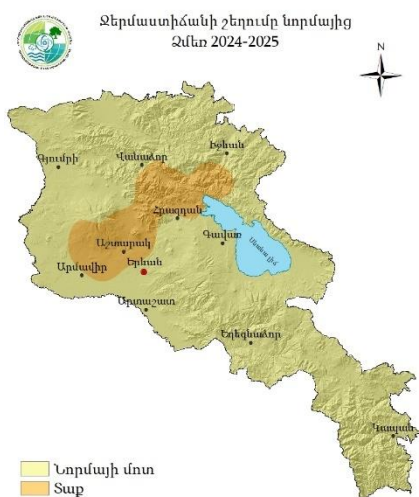

1. ԿԼԻՄԱ

2024-2025 թվականների ձմռան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը՝ -4.7°C , մոտ էր նորմային (1991-2020թթ.), իսկ սեզոնային տեղումների քանակը կազմել է 55.7մմ կամ նորմայի ընդամենը 52%-ը: 2024-2025 թվականների ձմեռը հանդիսացել է ամենաչորը՝ սկսած 1935 թվականից:

Ձմռան ամիսներից տաք էին 2024 թվականի դեկտեմբերը և 2025 թվականի հունվարը, որոնց ամսական միջին ջերմաստիճանները նորմայից բարձր էին համապատասխանաբար՝ 0.9°C -ով և 1.5°C -ով, իսկ փետրվարի ամսական միջին ջերմաստիճանը ցածր էր նորմայից 2.0°C -ով: Ձմռան ամենացածր ջերմաստիճանը գրանցվել է հունվարի 30-ին Աշոցքում՝ -28.5°C , իսկ ամենաբարձրը՝ Կապանում, դեկտեմբերի 12-ին՝ 19.9°C :

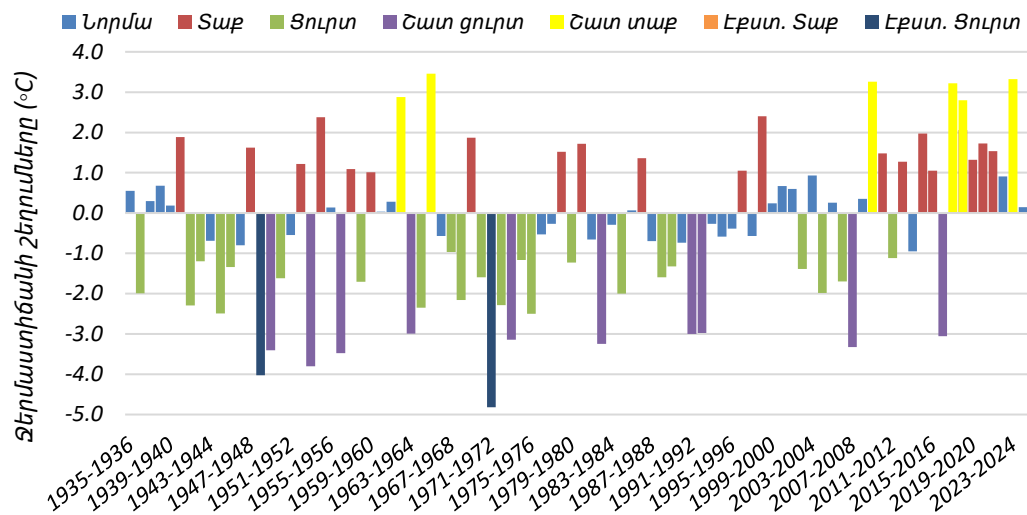
Ձմռան երեք ամիսներն էլ չորային էին, հատկապես չորային էր հունվար ամիսը, երբ ամսական տեղումների քանակը կազմեց նորմայի ընդամենը 18%-ը: Այն երկրորդ չոր հունվարն էր դիտարկումների ողջ ընթացքում: Դեկտեմբերին և փետրվարին ամսական տեղումների քանակը կազմեց նորմայի համապատասխանաբար՝ 50% և 86%-ը: Մի շարք օդերնութաբանական կայաններ ձմռան սեզոնին 30-ից 40 օր անընդմեջ գրանցել են չոր օրեր, երբ ընդհանրապես տեղումներ չեն դիտվել կամ օրական տեղումների քանակը չի գերազանցել 1մմ-ը:

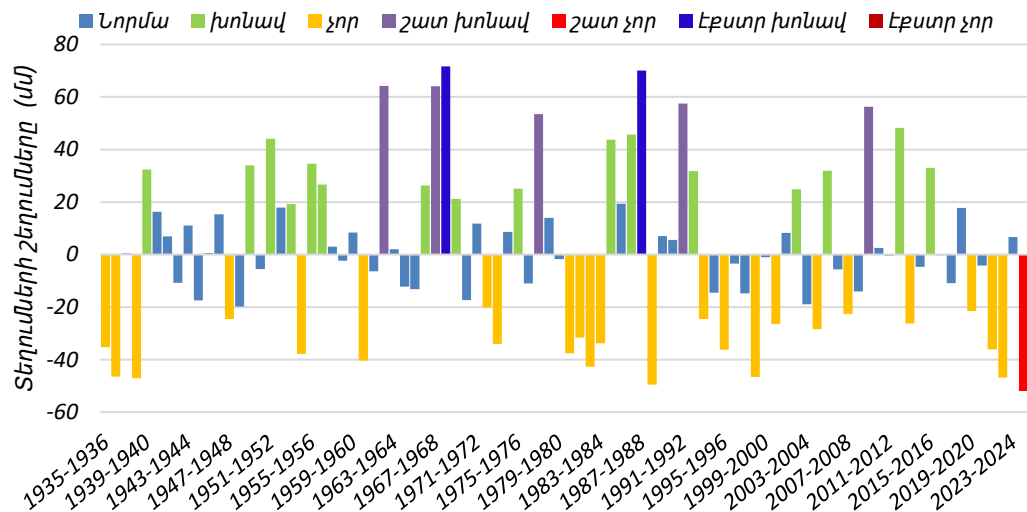
**Օդի ջերմաստիճանի շեղումը
նորմայից**

**Մթնոլորտային տեղումների շեղումը
նորմայից**

Գծապատկեր 1. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին՝ 1935-2025թթ.

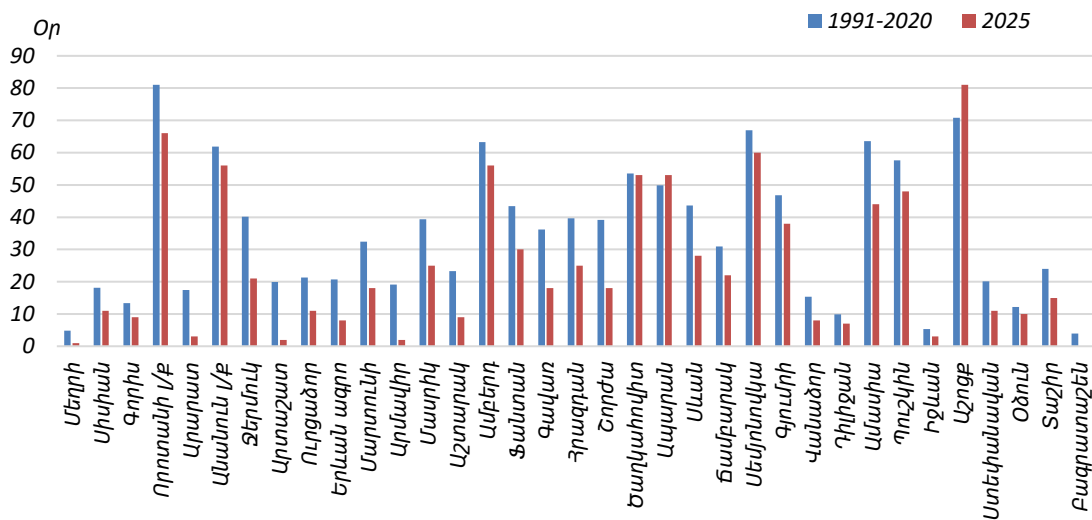

Գծապատկեր 2. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին՝ 1935-2025թթ.

Ձմռան միջին ջերմաստիճանի աճը 1935-2025թթ. ժամանակահատվածում կազմել է 1.7°C, իսկ տեղումները նվազել են 8%-ով:

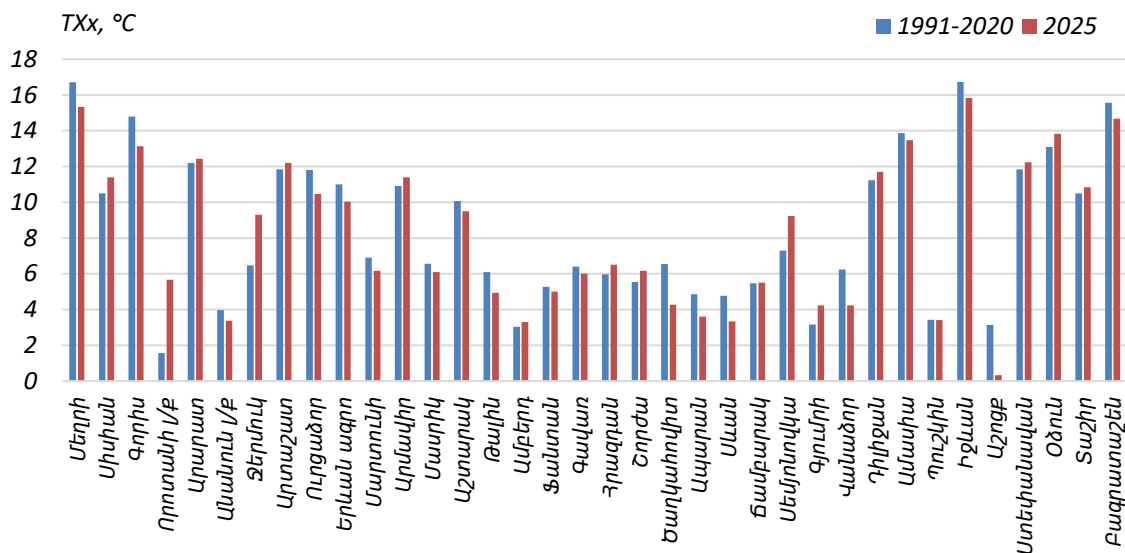
Կլիմայական ինդեքսներ

2024-2025թթ. ձմռանը սառնամանիքային օրերի թիվը, երբ օդի օրական առավելագույն ջերմաստիճանը ցածր է 0°C-ից, զգալիորեն պակաս է եղել նորմայից (1991-2020թթ.): Սառնամանիքային օրերի քանակը հատկապես ցածր է եղել նորմայից Շոբայում՝ 21 օրով, Ամասիայում՝ 20 օրով, Ջերմուկում՝ 19 օրով: Ամենամեծ դրական շեղումը դիտվել է Աշոցքում՝ 10 օր:

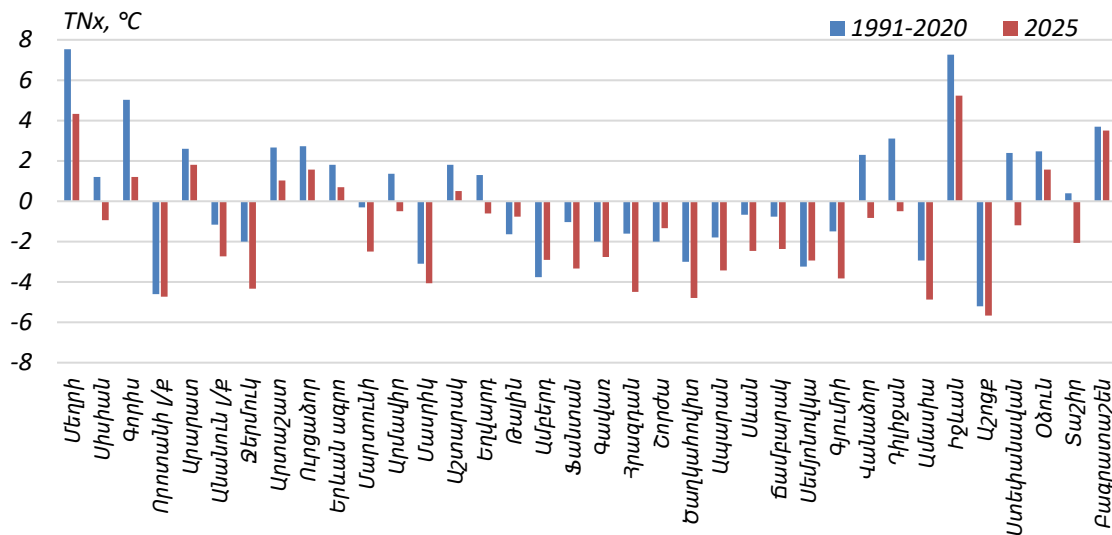
Գծապատկեր 3. Մառնամանիքային օրերի քանակը 2024-2025թթ. ձմռանը

2024-2025թթ. ձմռանը դիտված առավելագույն ջերմաստիճանները (TXx) մոտ են եղել նորմային, ամենամեծ դրական շեղումը դիտվել է Որոտանում՝ 4.1°C, իսկ ամենամեծ բացասական շեղումը՝ Աշոցքում՝ -2.8°C:

Գծապատկեր 4. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանների արժեքները 2024-2025թթ. ձմռանը

2024-2025թթ. ձմեռային սեզոնին դիտված նվազագույն ջերմաստիճանների առավելագույն արժեքները (TNx)-ը Հայաստանում նորմայից ցածր են եղել միջինում 1.6°C-ով, իսկ առավել զգալի շեղումները նորմայից դիտվել են Գորիսում՝ -3.8°C-ով, Դիլիջանում և Ստեփանավանում՝ -3.6°C-ով:

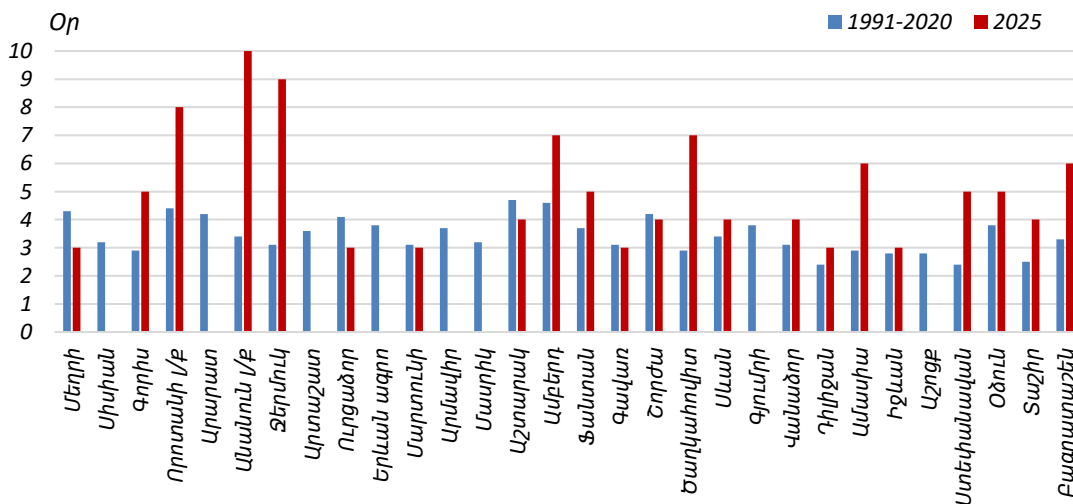

Գծապատկեր 5. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանների ամսական առավելագույն արժեքները 2024-2025թթ. ձմռանը

Ցուրտ ալիքներ

Ցուրտ ալիքների հաշվարկման համար կիրառվել է Climpact փաթեթի մեթոդաբանությունը: Ցուրտ ալիք է համարվում, եթե դիտված օրական նվազագույն ջերմաստիճանները 3 օր անընդմեջ ցածր են եղել համապատասխան օրական նվազագույն ջերմաստիճանների 10% ապահովվածության արժեքից:

2024-2025 թթ. ձմռանը ցուրտ ալիք դիտվել է փետրվարի 21-28-ը՝ կայանների մեծ մասում, ինչպես նաև դեկտեմբերի 1-4-ը՝ Ծաղկահովիտում և դեկտեմբերի 14-16-ը Անանուն լեռնանցքում և Ջերմուկում: Ցուրտ ալիքով օրերի թիվը Անանուն և Որոտանի լեռնանցքում և Ջերմուկում կազմել է 8 -10 օր: Ընդհանուր առմամբ, ցուրտ ալիքով օրերի թիվը մոտ է եղել նորմային՝ որոշ դրական շեղումներով:

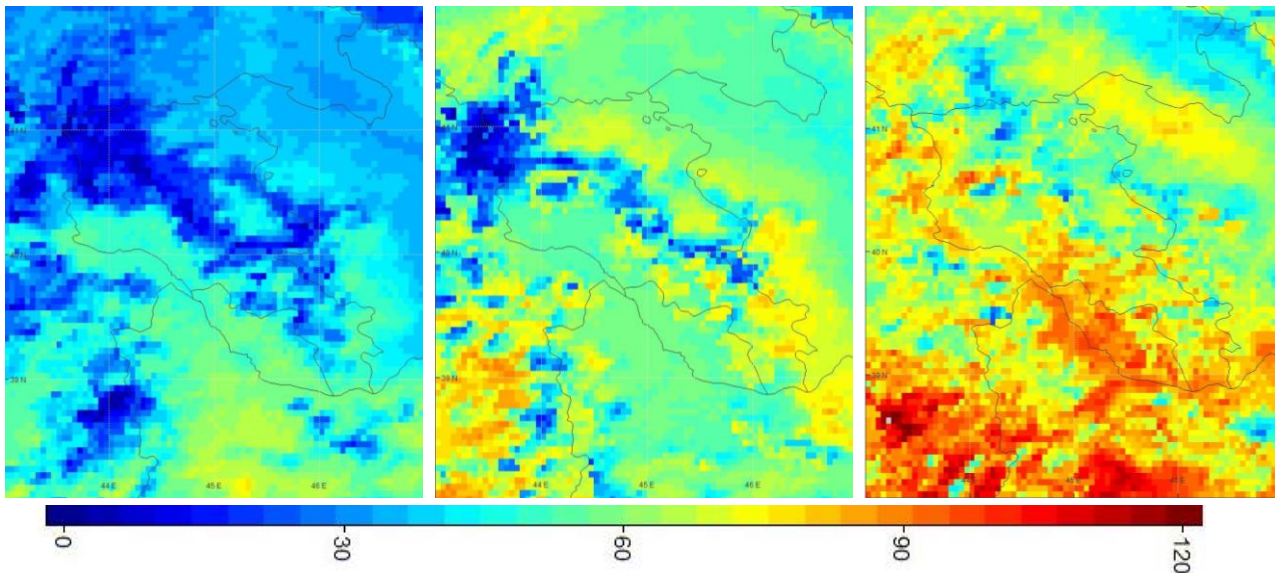
Գծապատկեր 6. Ցուրտ ալիքով օրերի թիվը 2024-2025թթ. ձմռանը (կարմիր) համեմատած 1991-2020թթ. նորմայի (կապույտ) հետ

Արեգակնային ճառագայթում

2024-2025թթ. ձմռան ամիսների արեգակնային ուղիղ ճառագայթման բաշխման քարտեզներից երևում է, որ փետրվարին գրանցված արժեքները ամենաբարձրն են ձմռան

սեզոնի ընթացքում (մինչև 100Վտ/մ²): Ուղիղ ճառագայթման բարձր արժեքներով աչքի է ընկել Արարատյան դաշտը, Սյունիքի և Տավուշի հովիտները, իսկ փետրվարին՝ նաև Շիրակը:

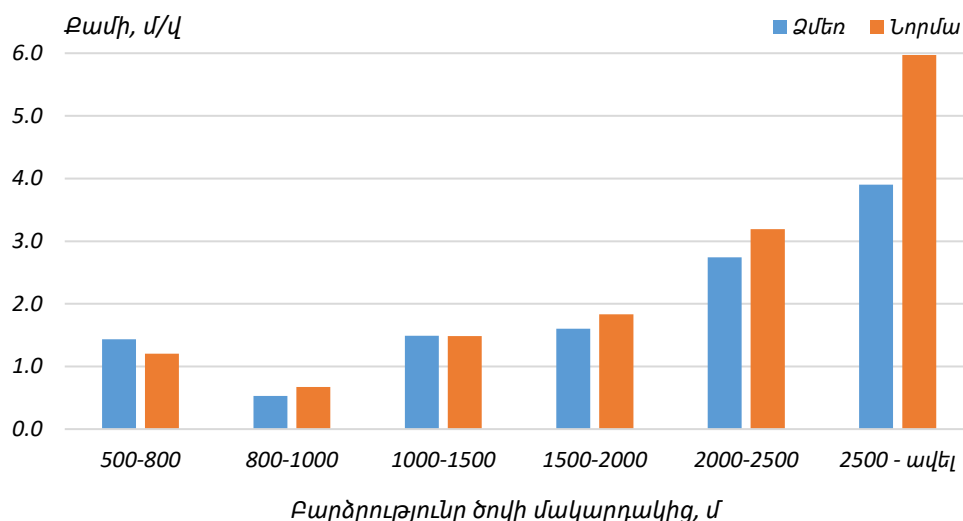
Արեգակնային ուղիղ ճառագայթում (Վտ/մ²)

Կարնալիք ճառագայթման արժեքները (Վտ/մ²) ըստ արբանյակային դիտարկումների դեկտեմբեր, հունվար և փետրվար ամիսներին (ձախից աջ հերթականությամբ)

Քամու բաշխումը

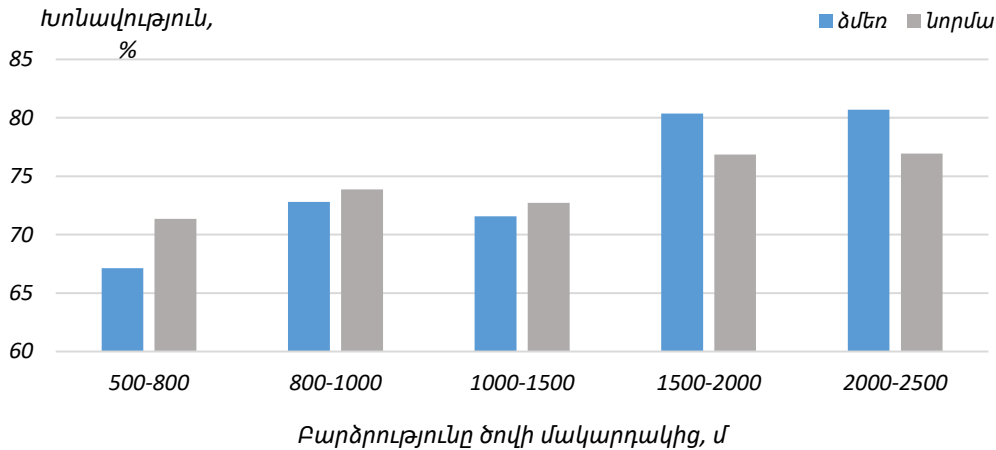
Ձմռան սեզոնին քամու միջին արագությունը հովտային շրջաններում՝ 500-800մ բարձրություններում գրանցվել է 1.4մ/վ, 800-1000մ բարձրություններում՝ 0.5մ/վ: Ամենամեծ արագությամբ քամի դիտվել է 2500մ-ից բարձր լեռնային գոտում՝ 3.9մ/վ, սակայն այն նորմայից ցածր է 2.1մ/վ-ով:

Գծապատկեր 7. Քամու արագությունը 2024-2025թթ. ձմռանը

Օդի հարաբերական խոնավություն

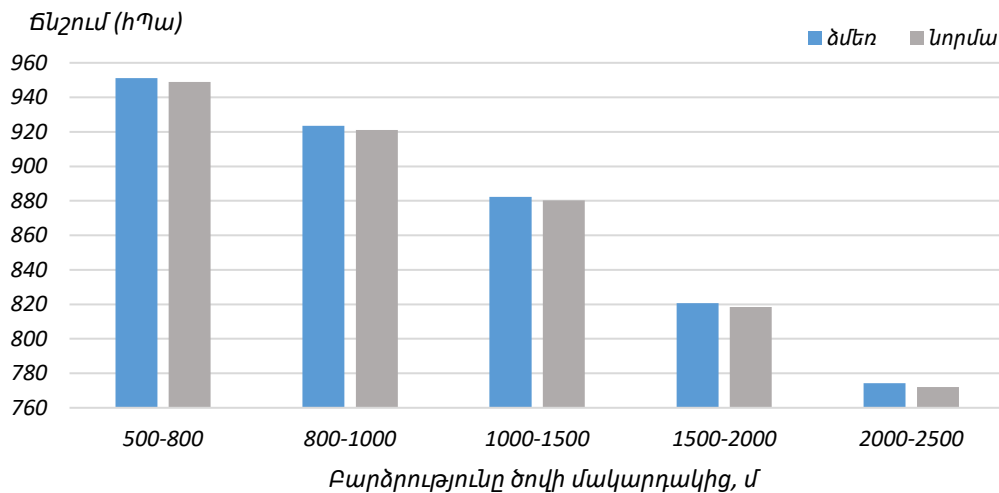
2024-2025թթ. ձմռան սեզոնին օդի հարաբերական խոնավությունը մինչև 1500մ բարձրությունները եղել է նորմայի մոտ կամ նորմայից փոքր-ինչ ցածր, իսկ ավելի բարձր գոտիներում՝ հարաբերական խոնավությունը նորմայից բարձր էր:

Գծապատկեր 8. Օդի հարաբերական խոնավությունը 2024-2025թթ. ձմռանը

Մթնոլորտային ճնշումը

2024-2025թթ. ձմռան սեզոնին մթնոլորտային ճնշումը բոլոր բարձրություններում եղել է նորմայից բարձր:

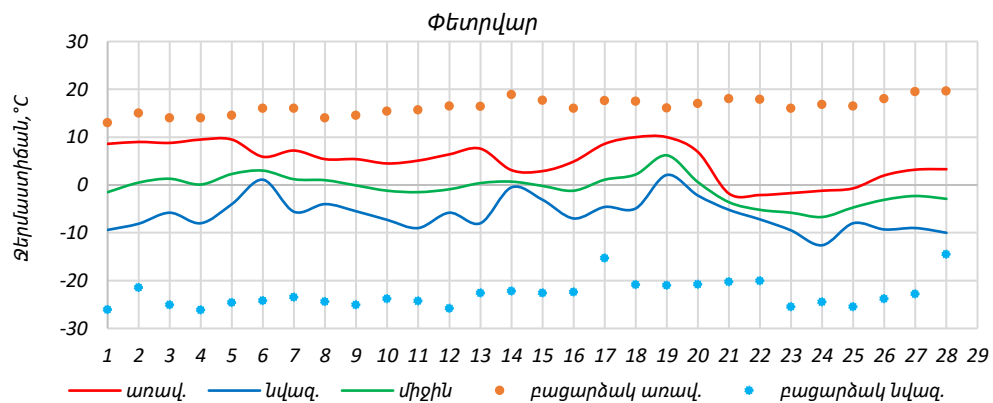
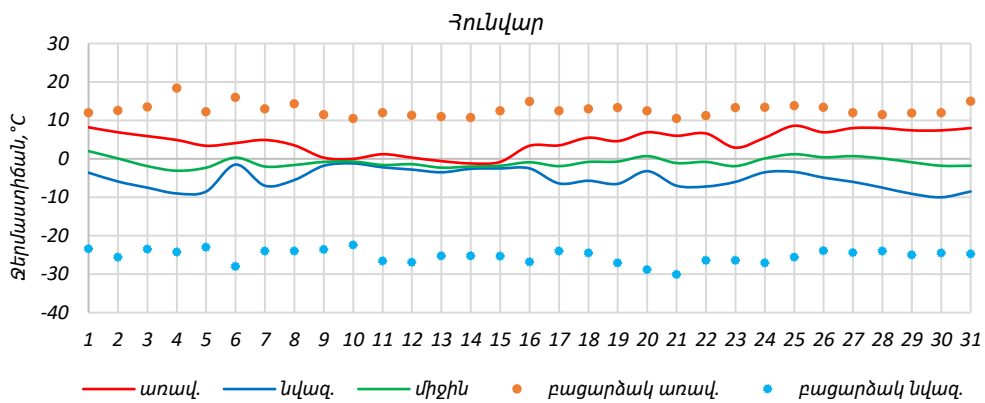
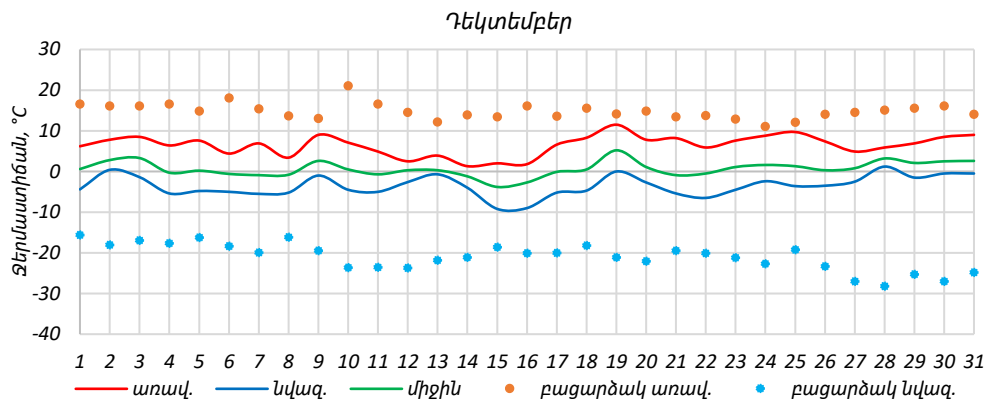
Գծապատկեր 9. Մթնոլորտային ճնշումն 2024-2025թթ. ձմռանը

Երևան

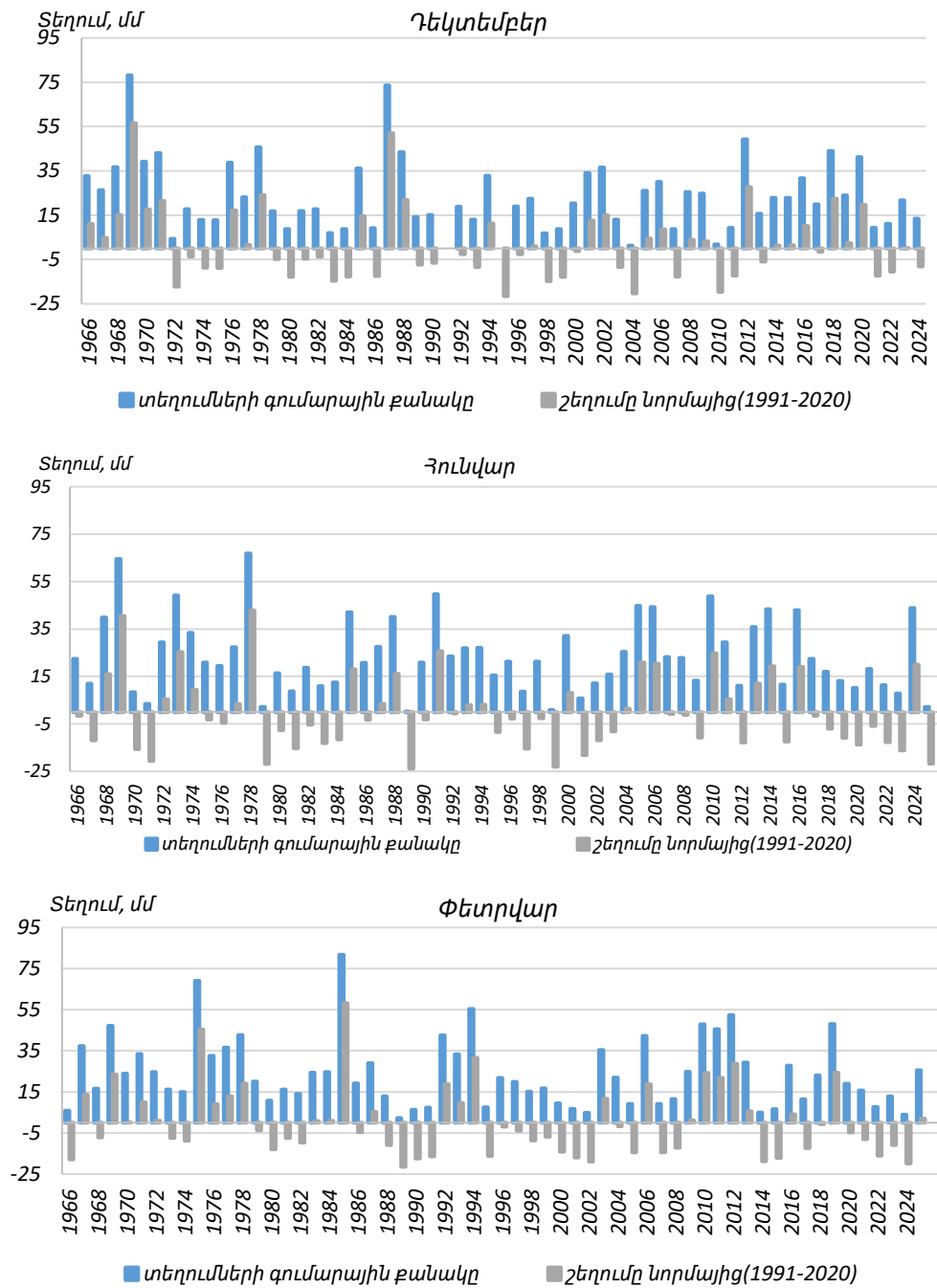
Երևանում դեկտեմբեր ամսվա միջին ջերմաստիճանը կազմել է 0.7°C, որը նորմայից բարձր է 1.4°C-ով: Տեղումների քանակը եղել է 13.4մմ, որը կազմում է դեկտեմբեր ամսվա նորմայի 62%-ը:

Հունվար ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 0.9°C, որը բարձր էր նորմայից 2.6°C-ով: Տեղումների քանակը կազմել է 2.2մմ, որը հունվար ամսվա նորմայի 9%-է: Տեղումների սակավությամբ, այս տարվա հունվար ամիսը չորրորդն էր սկսած 1966 թվականից:

Փետրվար ամսվա միջին ջերմաստիճանը կազմել է -0.7°C , որը ցածր էր նորմայից 0.5°C -ով: Տեղումների քանակը եղել է 25.6մմ, որը կազմում է փետրվար ամսվա նորմայի 108%-ը:

Գծապատկեր 10. Օրական առավելագույն, նվազագույն և միջին ջերմաստիճանները Երևանում 2024-2025թթ. ձմռանը

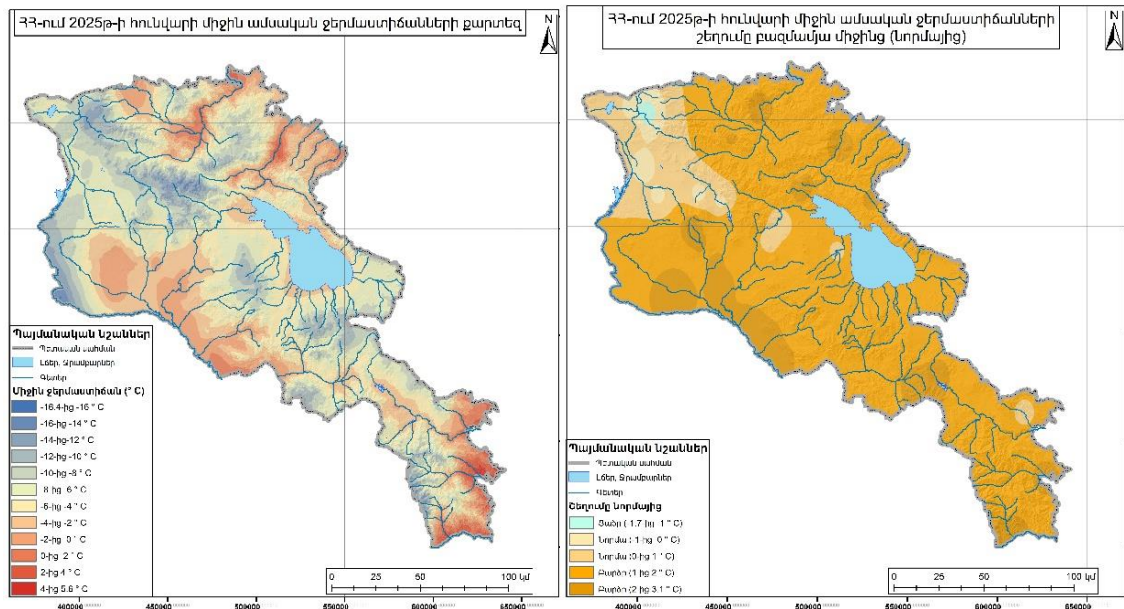

Գծապատկեր 11. Ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները նորմայից Երևանում ձմռանը

2. ՕՂԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հունվար

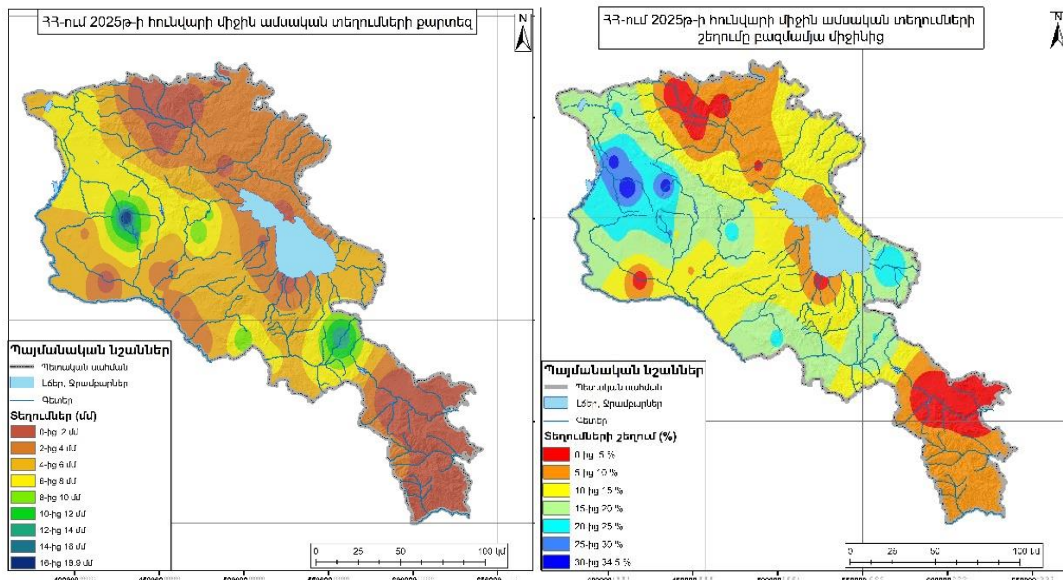
2025թ. հունվարին օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր 1-3 աստիճանով:

Նկար 1. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և դրանց շեղումները նորմայից (նորմա՝ 1991-2020թթ.) հունվարին

Հունվար ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանն առաջին և երրորդ տասնօրյակներում եղել է նորմայից բարձր 1-3, երկրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից բարձր 2-4 աստիճանով:

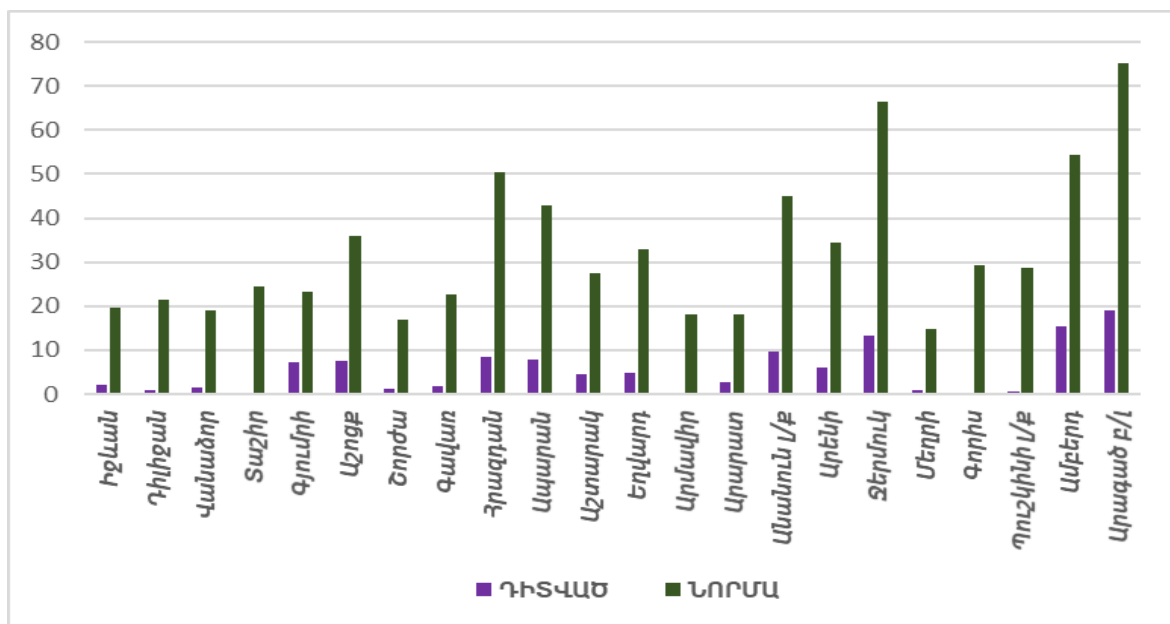
Ամսական տեղումների քանակը հունվարին Տավուշում կազմել է նորմայի 4-11%, Լոռիում՝ 3-8% (Ստեփանավանում, Տաշիրում ողջ ամսվա ընթացքում տեղումներ չեն դիտվել), Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 1-2%, հովտային շրջաններում՝ 5-6%, Գեղարքունիքում՝ 3-24%, Շիրակում՝ 15-35%, Վայոց ձորում՝ 18-20%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 12-23%, նախալեռնային շրջաններում՝ 14-15%, Արագածոտնում՝ լեռնային շրջաններում՝ 18-34%, նախալեռնային շրջաններում՝ 16-21%, Արմավիրում՝ 1-2%, Արարատում՝ 11-16%, Երևան քաղաքում՝ 9-12%:

Նկար 2. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.) հունվարին

Հունվարի 1-5-ին, 7-15-ին, 17-19-ին, 21-23-ին, 26-31-ին դիտվել է առավելապես առանց տեղումների եղանակ:

Հունվարի 6-ին, 16-ին, 20-ին շրջանների զգալի մասում, 24-25-ին առանձին շրջաններում դիտվել են տեղումներ, լեռնային շրջաններում՝ ձյան տեսքով:

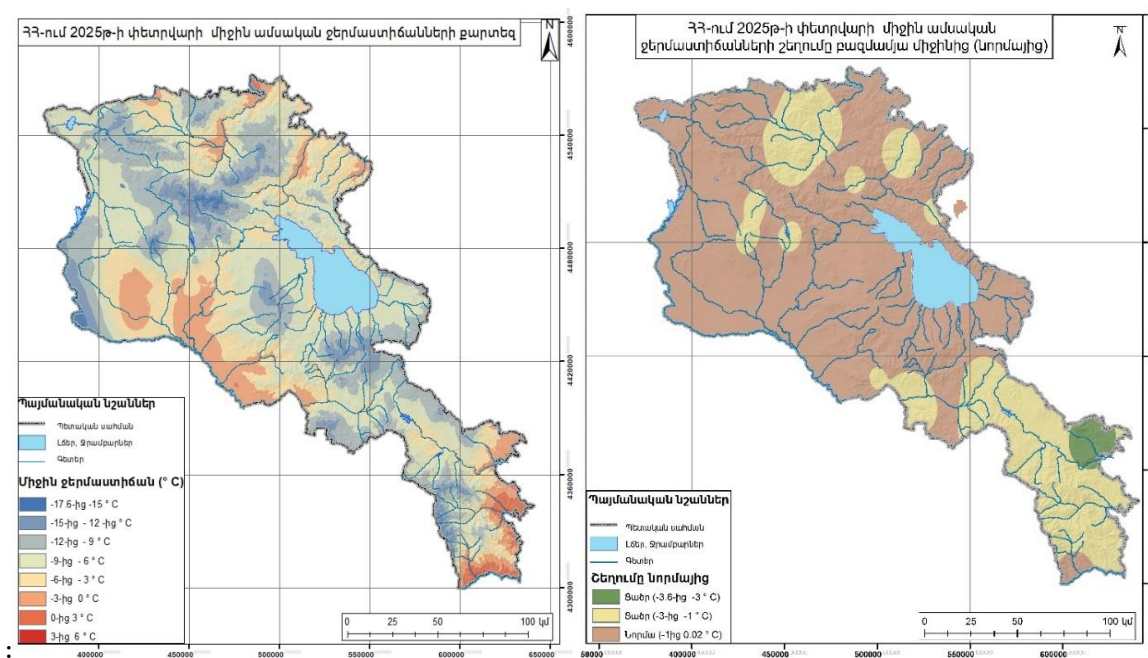
Գծապատկեր 12. Տեղումներ, հունվար 2025թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Աղյուսակ 1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. հունվար

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Երևան/Աերոլոգիական	06	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ/Գյումրի	06	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ/Արթիկ	09	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ/Արթիկ	10	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ/Աշոցք	11	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Լոռի/Մտեփանավան	15	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ/Գյումրի	15	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Երևան/Մերձավան	20	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ

Փետրվար

2025թ. փետրվարին օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից ցածր 1-3 աստիճանով:

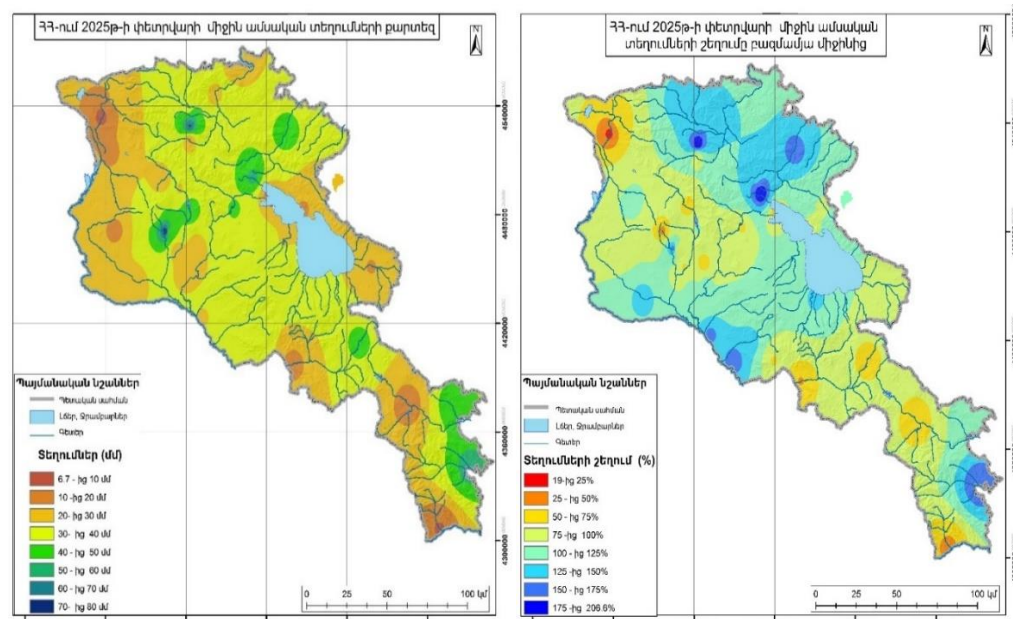

Նկար 3. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (նորմա՝ 1991-2020թթ.) փետրվարին

Փետրվար ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանն առաջին և երկրորդ տասնօրյակներում եղել է նորմայի սահմաններում (Արարատյան դաշտում և նրա նախալեռներում՝ նորմայից բարձր 2-3 աստիճանով), երկրորդ տասնօրյակներում եղել է նորմային մոտ դրական և բացասական շեղումներով, երրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից ցածր 6-9 աստիճանով:

Ամսական տեղումների քանակը փետրվարին Տավուշում կազմել է նորմայի 103-167%, Լոռիում՝ 75-143%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 61-105%, հովտային շրջաններում՝ 45-175%, Գեղարքունիքում՝ 61-207%, Շիրակում՝ 66-119%, Վայոց ձորում՝ 48-65%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 70-79%, նախալեռնային շրջաններում՝ 57-58%,

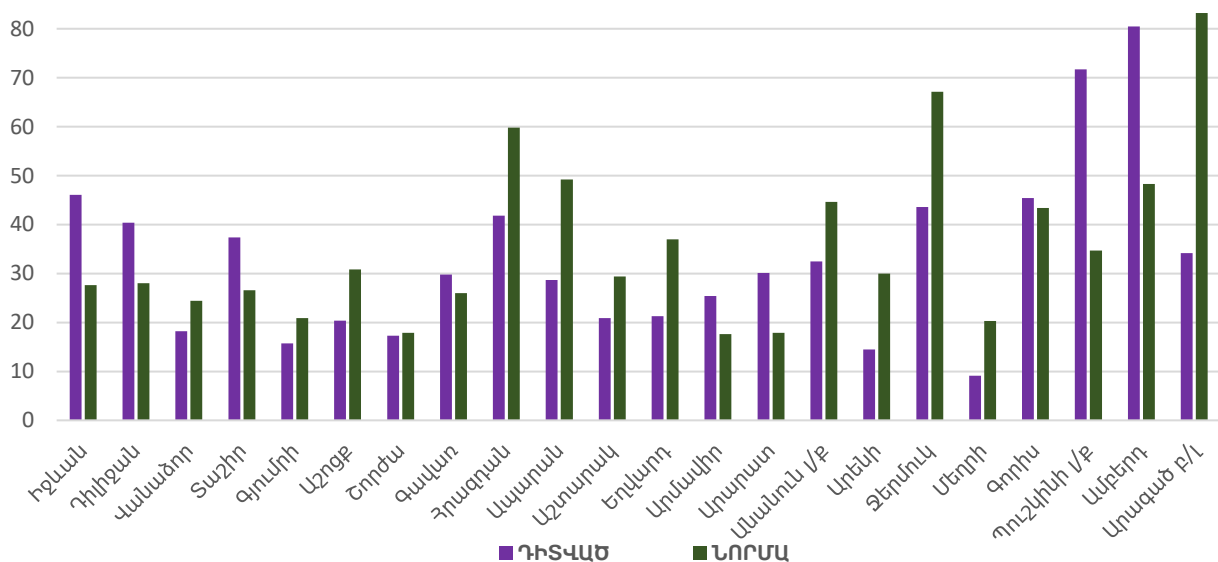
Արագածոտնում՝ լեռնային շրջաններում՝ 58-167%, նախալեռնային շրջաններում՝ 71-85%, Արմավիրում՝ 144%, Արարատում՝ 135-168%, Երևան քաղաքում՝ 106-108%:

Նկար 4. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.) փետրվարին

Փետրվարի 1-5-ին, 10-13-ին, 16-18-ին, 28-ին դիտվել է առավելապես առանց տեղումների եղանակ:

Փետրվարի 6-9-ին, 19-ին, 24-27-ին առանձին շրջաններում, 14-15-ին, 20-23-ին շրջանների զգալի մասում, դիտվել է ձյուն, լեռնային առանձին շրջաններում նաև բուր:

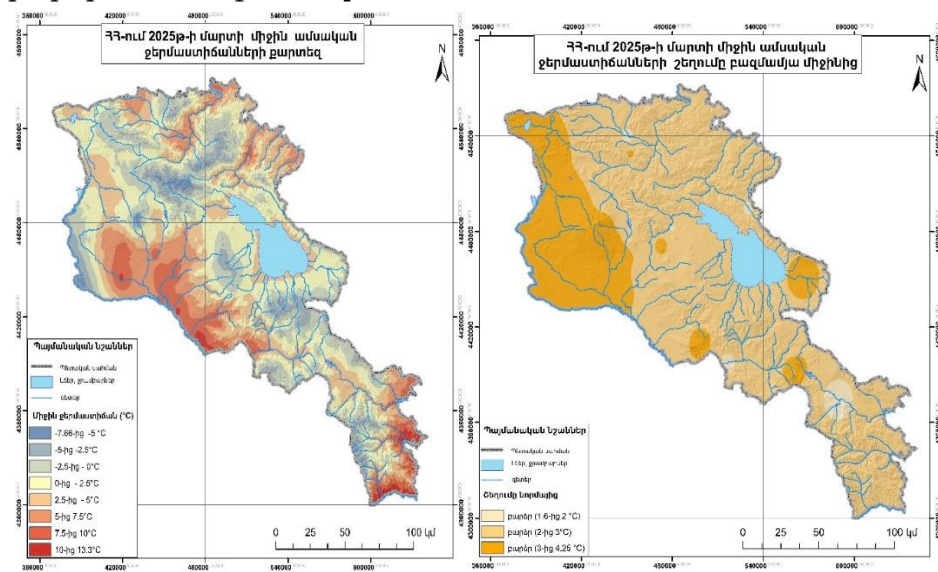
Գծապատկեր 13. Տեղումներ, փետրվար 2025թ. (նորմա՝ 1991-2020թթ.)

Աղյուսակ 2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. փետրվար

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Չափանիշը/ Չափորոշիչը	Փաստացի
Շիրակ/Աշոցք	6	Ուժեղ բուք	Տեսանելիություն Արագություն Տևողություն	≤ 500 մ ≥ 15 մ/վ ≥ 1 ժամ	500մ 18մ/վ 7ժամ
Կոտայք/Եղվարդ	14	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤ 50 մ	50մ
Շիրակ/Աշոցք	20	Ուժեղ բուք	Տեսանելիություն Արագություն Տևողություն	≤ 500 մ ≥ 15 մ/վ ≥ 1 ժամ	500մ 20մ/վ 4ժամ
Արագածոտն/Ապարան	20	Ուժեղ բուք	Տեսանելիություն Արագություն Տևողություն	≤ 500 մ ≥ 15 մ/վ ≥ 1 ժամ	500մ 15մ/վ 9ժամ
Արագածոտն/Թալին	20	Ուժեղ բուք	Տեսանելիություն Արագություն Տևողություն	≤ 500 մ ≥ 15 մ/վ ≥ 1 ժամ	500մ 16մ/վ 7ժամ
Արագածոտն/Թալին	21	Ուժեղ բուք	Տեսանելիություն Արագություն Տևողություն	≤ 500 մ ≥ 15 մ/վ ≥ 1 ժամ	500մ 16մ/վ 5ժամ
Կոտայք/Ֆանտան	24	Մաստիկ ցուրտ	Ջերմաստիճան	$\leq -19^{\circ}\text{C}$	-19°C

Մարտ

2025թ. մարտին օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր 2-3 աստիճանով:

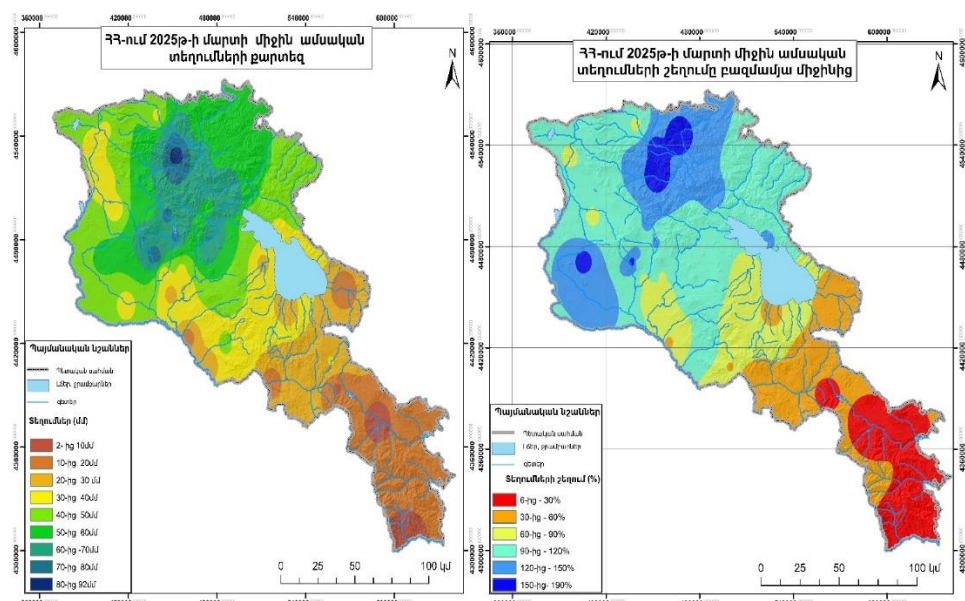

Նկար 5. Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից (նորմա՝ 1991-2020թթ.) մարտին

Մարտ ամսվա միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանն առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայից ցածր մինչև 1 աստիճան, երկրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայից բարձր 5-8, երրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից բարձր 1-4 աստիճանով:

Ամսական տեղումների քանակը մարտին Տավուշում կազմել է նորմայի 105-137%, Լոռիում՝ 81-190%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 10-23%, հովտային շրջաններում՝ 6-18%, Գեղարքունիքում՝ 38-133%, Շիրակում՝ 80-113%, Վայոց ձորում՝ 31-36%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 90-107%, նախալեռնային շրջաններում՝ 87-88%,

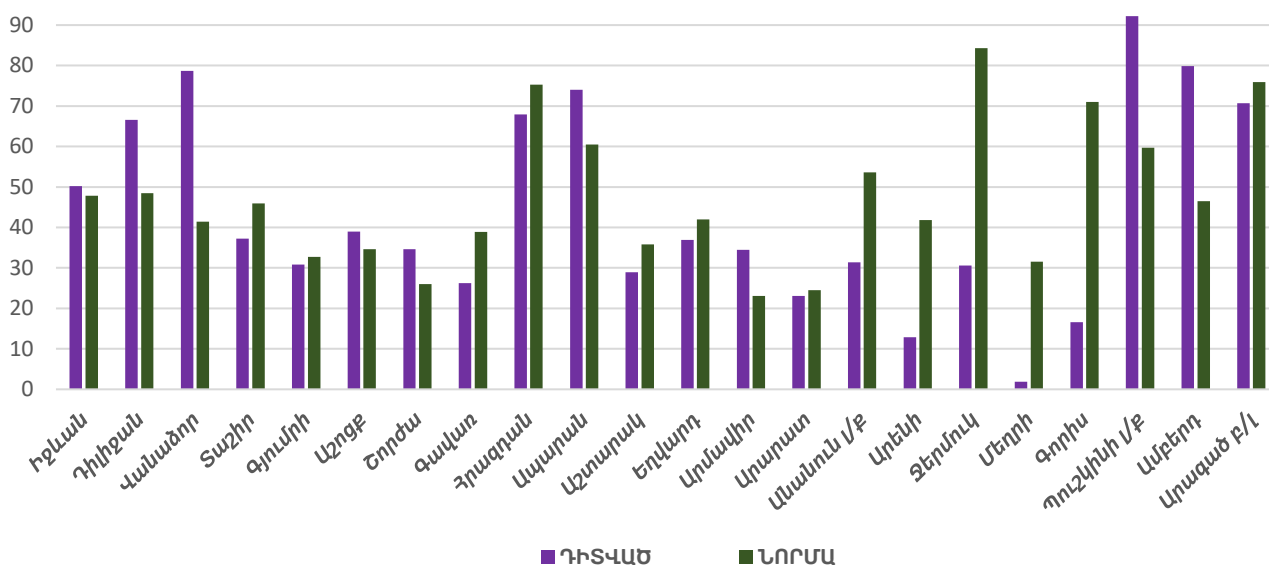
Արագածոտնում՝ լեռնային շրջաններում՝ 111-172%, նախալեռնային շրջաններում՝ 81-168%, Արմավիրում՝ 148-149%, Արարատում՝ 56-106%, Երևան քաղաքում՝ 69-83%:

Նկար 6. Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից (նորմա՝ 1991-2020թթ.) մարտին

Մարտի 1-4-ին, 18-ին, 23-ին, 29-30-ին առանձին շրջաններում, մարտի 19-22-ին, 31-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Մարտի 5-17-ին, 24-28-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 14. Տեղումներ, մարտ 2025թ.

Աղյուսակ 3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթներ, 2025թ. մարտ

Մարզ / օդերևութաբանական կայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանումը	Բնութագիրը	Զախանիշը/ Զախորոշիշը	Փաստացի
Երևան/Մերձավան	20	Ուժեղ մառախուղ	Տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արագածոտն/Ապարան	19	Ուժեղ ձյուն	Բնտենսիվություն	≤20մ/12ժամ	29,2մ
Լոռի/Ստեփանավան	21	Ուժեղ ձյուն	Բնտենսիվություն	≤20մ/12ժամ	28,0մ

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂ

Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),

- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը,

- գյուղատնտեսությունը,

- թափոնների բաց այրումը,

- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

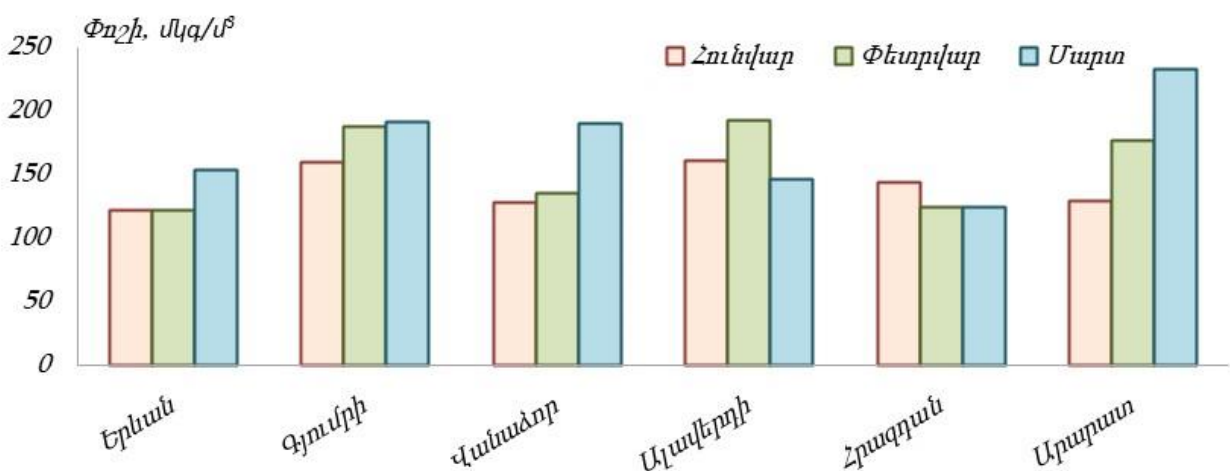
Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, շինարարության և այլ ոլորտների գործունեության հետևանքով:

Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական գործընթացների ժամանակ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակությունները որոշելու համար 2025 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները ներկայացված են քարտեզների տեսքով և հասանելի են www.meteomonitoring.am կայքում:

2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում քաղաքներում ըստ բաղադրության չտարբերակված փոշու օրական կոնցենտրացիաները որոշ օրերին գերազանցել են համապատասխան ՄԹԿ-ն: Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Արարատ քաղաքներում առավելագույն միջին ամսական կոնցենտրացիան դիտվել է մարտին:

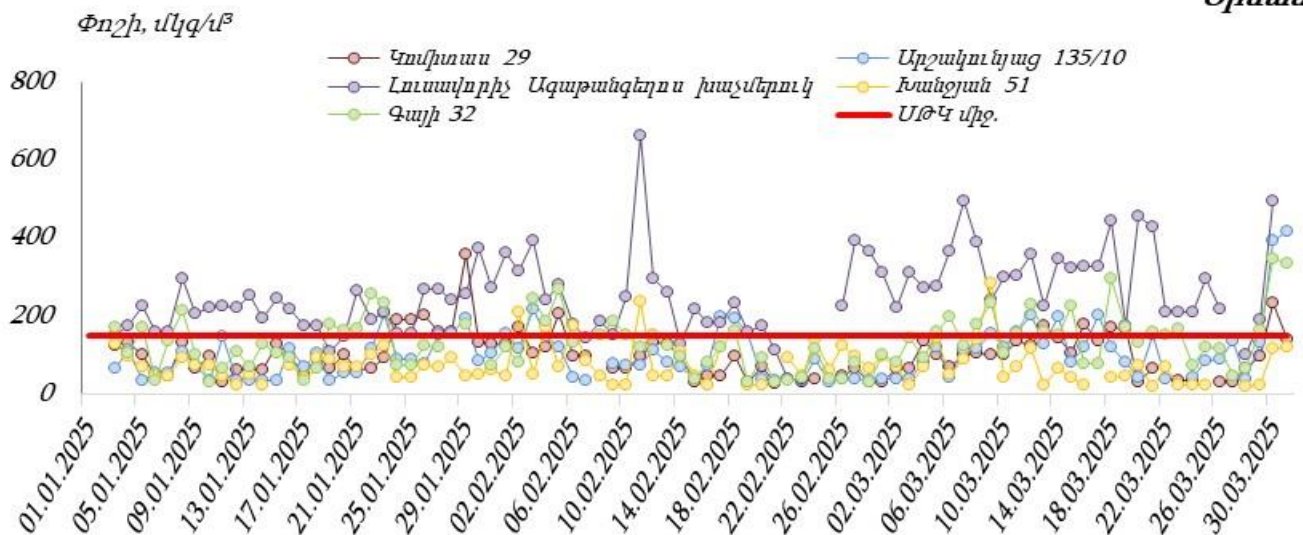
Գծապատկեր 15. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 45 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

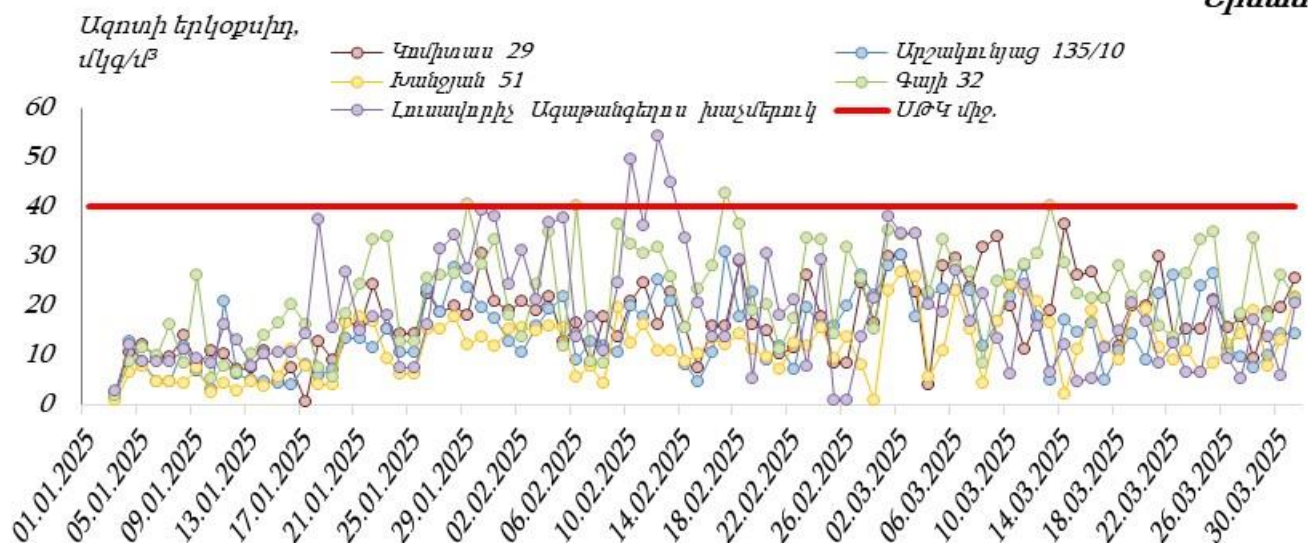
Մայրաքաղաքի տարբեր հատվածներում, տարբեր օրերին դիտվել են մթնոլորտային օդում փոշու և ազոտի երկօքսիդի պարունակությունների գերազանցումներ համապատասխան ՍԹԿ-ներից: 2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում փոշու և ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները գերազանցել են ՍԹԿ-ները համապատասխանաբար՝ 1.1- 4.4 անգամ (79 օր) և 1.1-1.4 անգամ (7 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (662 մկգ/մ^3) դիտվել է փետրվարի 11-ին՝ Կենտրոն համայնքում, ազոտի երկօքսիդի առավելագույն կոնցենտրացիան (54 մկգ/մ^3)՝ փետրվարի 12-ին՝ Կենտրոն համայնքում: Ծծմբի երկօքսիդի և գետնամերձ օզոնի միջին օրական և ամսակա կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Երևան

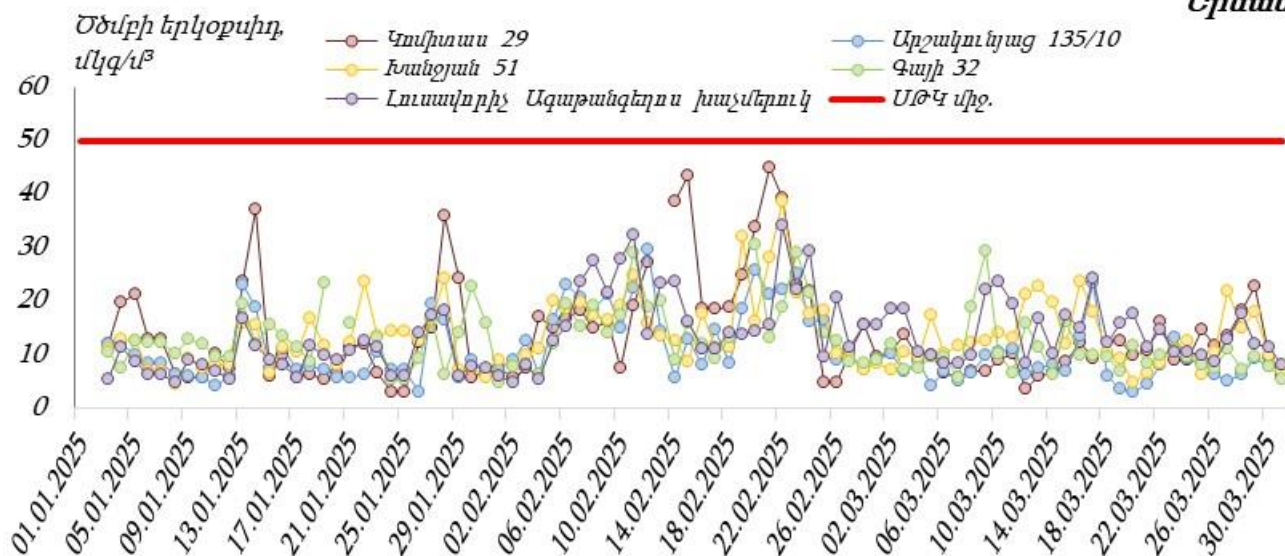
Գծապատկեր 16. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիանները

Երևան

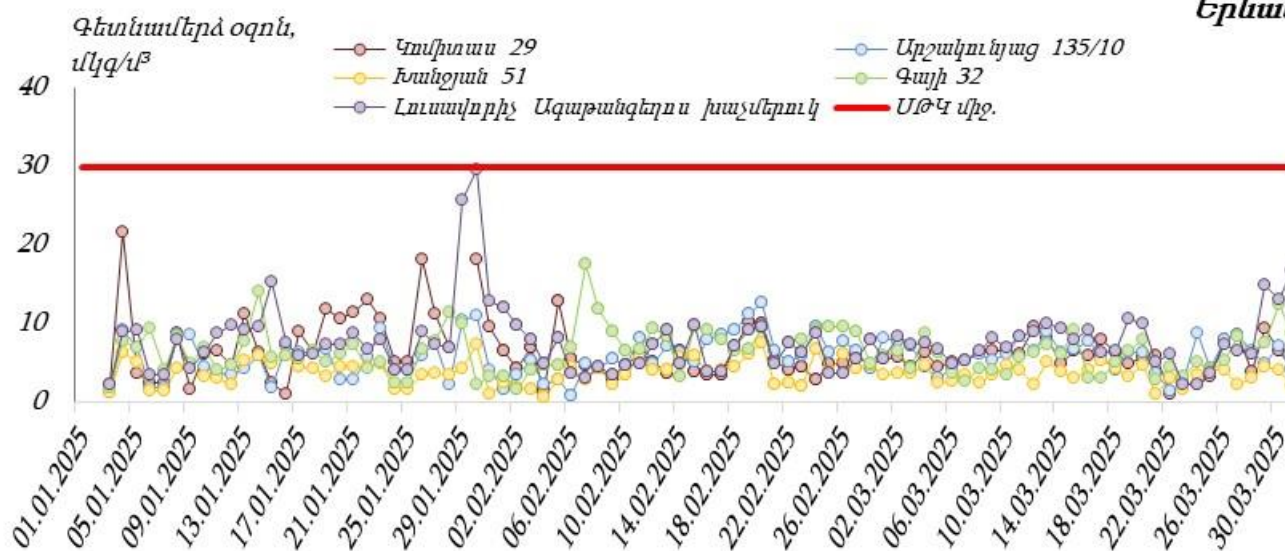

Գծապատկեր 17. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

*կախված մասնիկներ
**անհիդրիդ ծծմբային

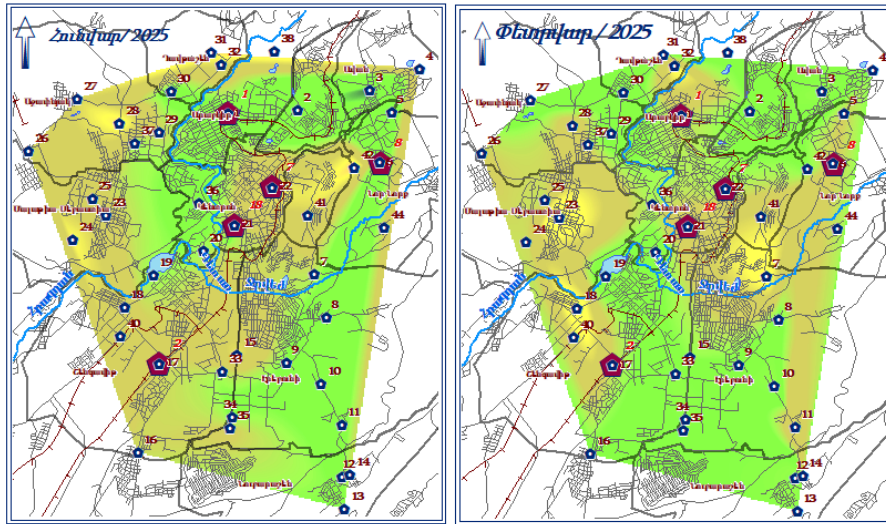

Գծապատկեր 18. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիաները

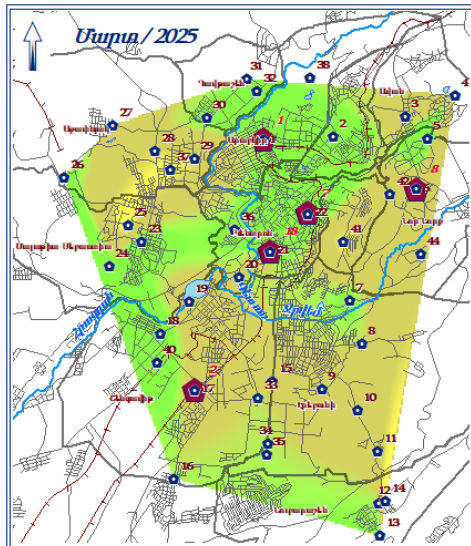
Գծապատկեր 19. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օդում կոնցենտրացիաները

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Պարնառական նշաններ

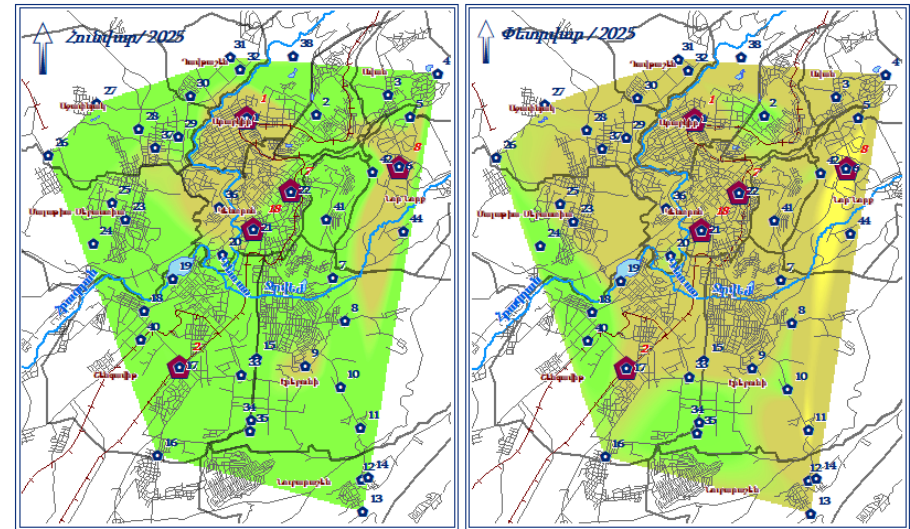
- ★ Պատիվ նմուշառման դիտակետեր
- ◆ Անդրիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

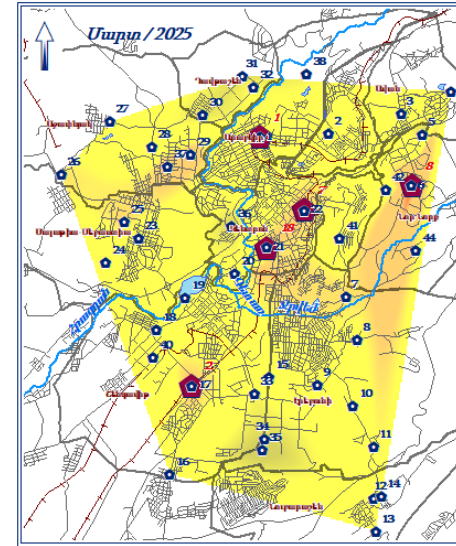

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Պարնառական նշաններ

- ★ Պատիվ նմուշառման դիտակետեր
- ◆ Անդրիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

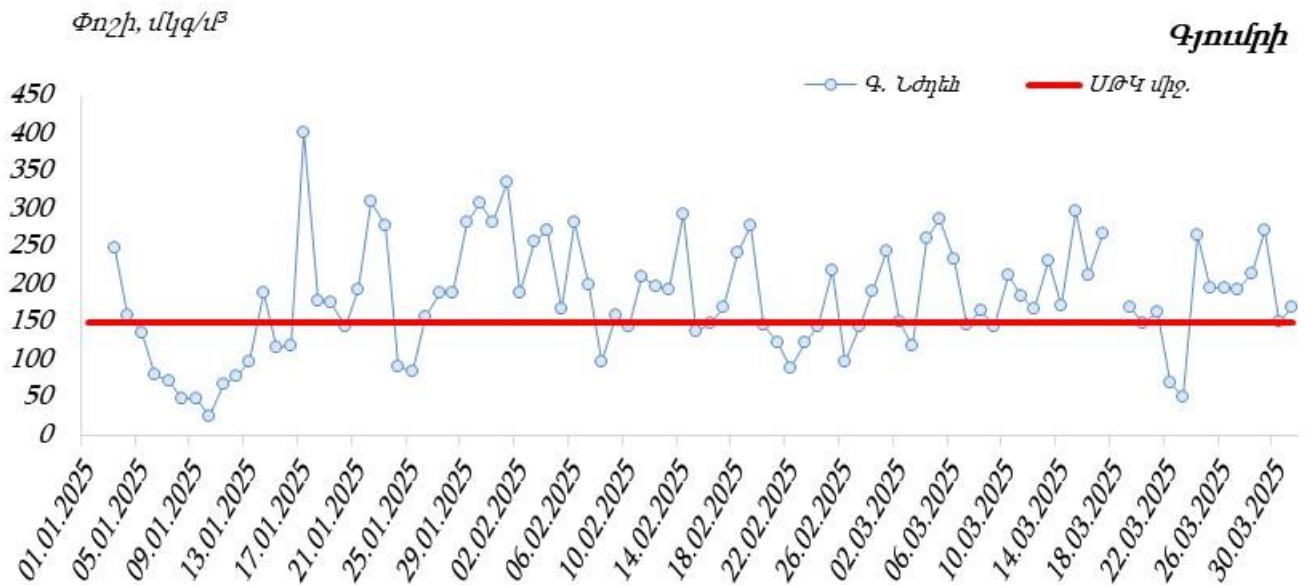
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

Գյումրի

Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն 1.1-2.7 անգամ (54 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (402մկգ/մ^3) դիտվել է հունվարի 17-ին:

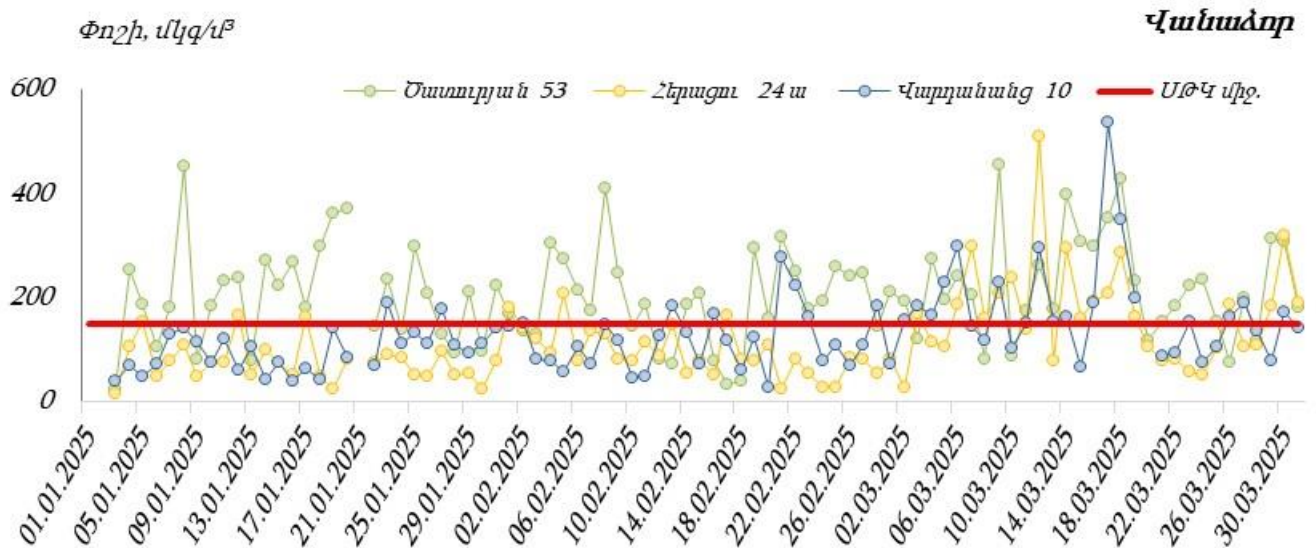

Գծապատկեր 20. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիաները

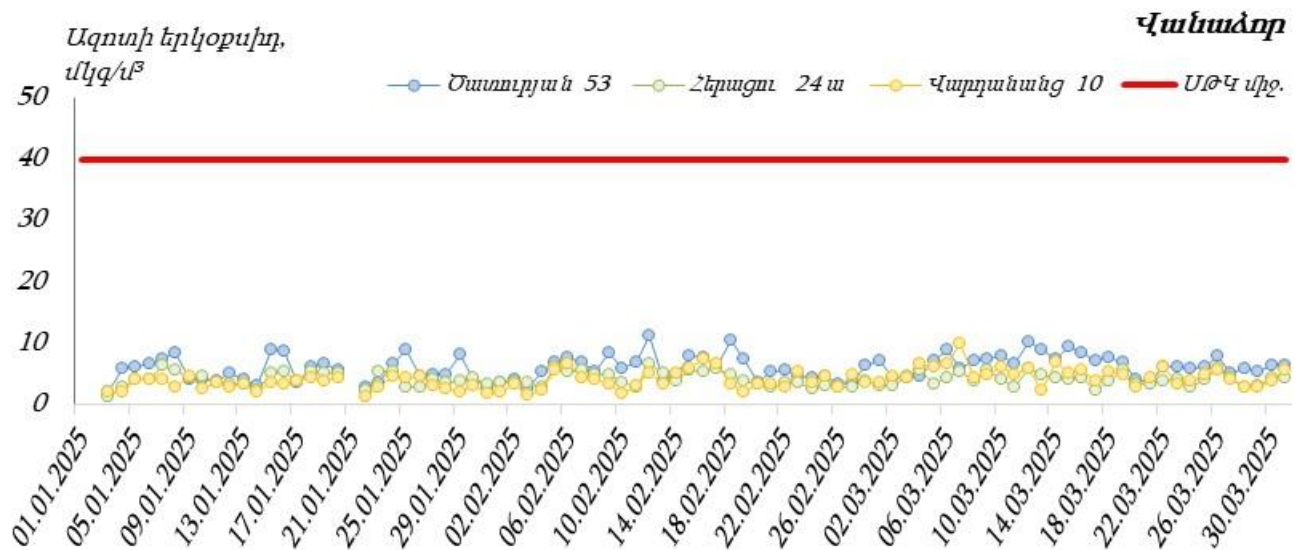
Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

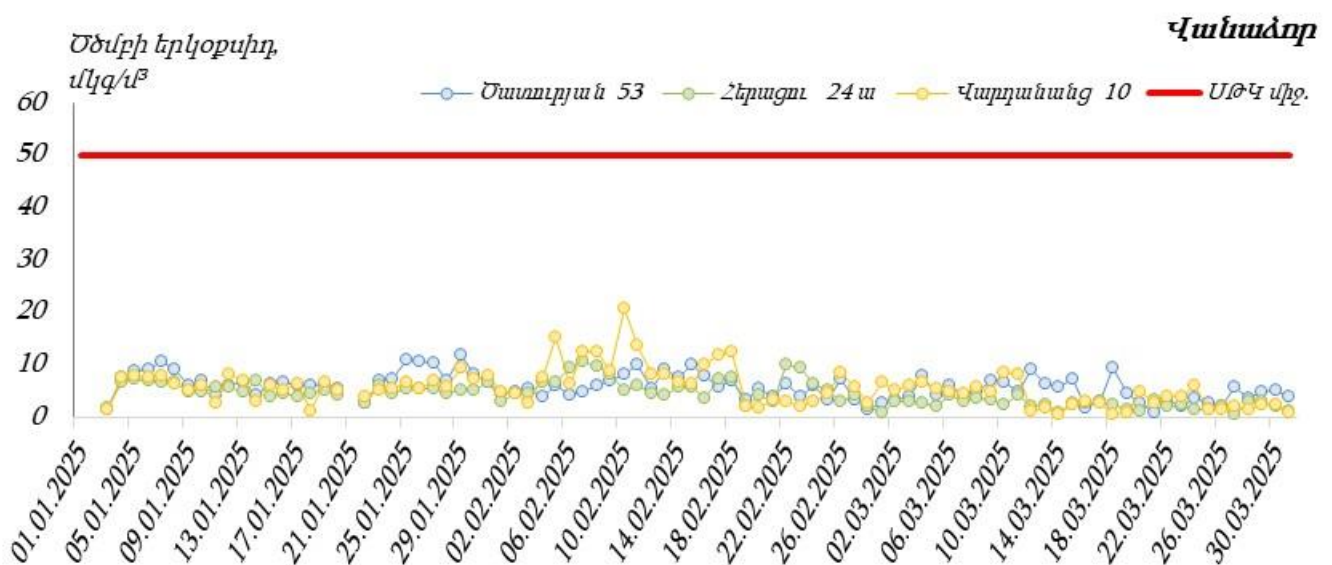
2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում քաղաքի փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն 1.1-3.6 անգամ (73 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (539մկգ/մ^3) դիտվել է մարտի 17-ին՝ Դիմաց թաղամասում: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին օրական և ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 21. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փռշու կոնցենտրացիանները

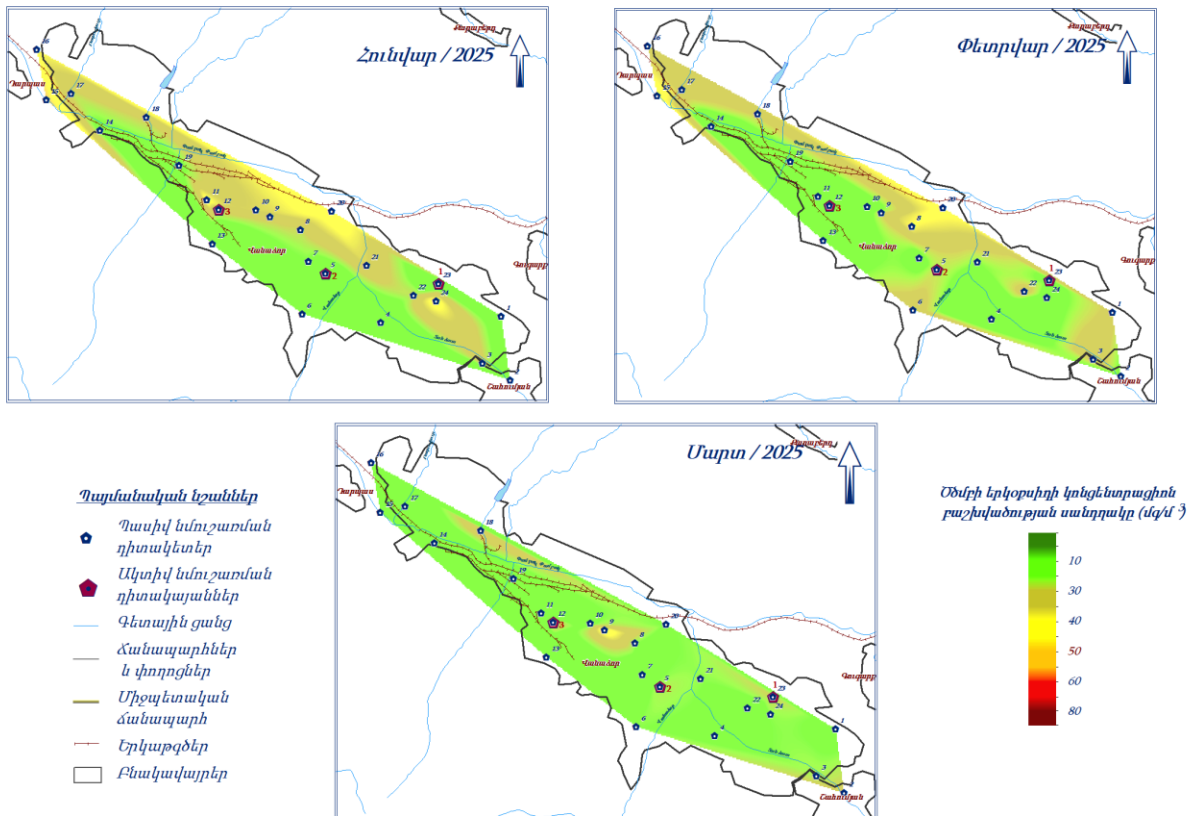

Գծապատկեր 22. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

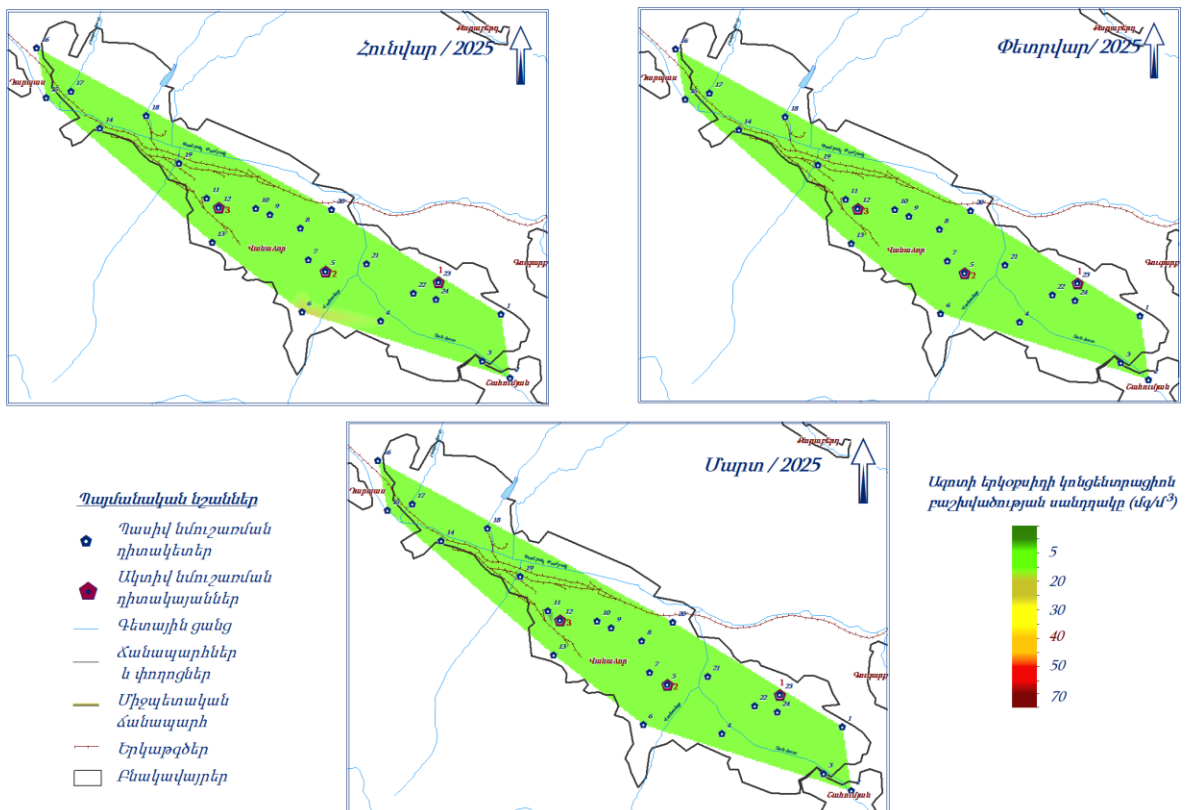

Գծապատկեր 23. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

**Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

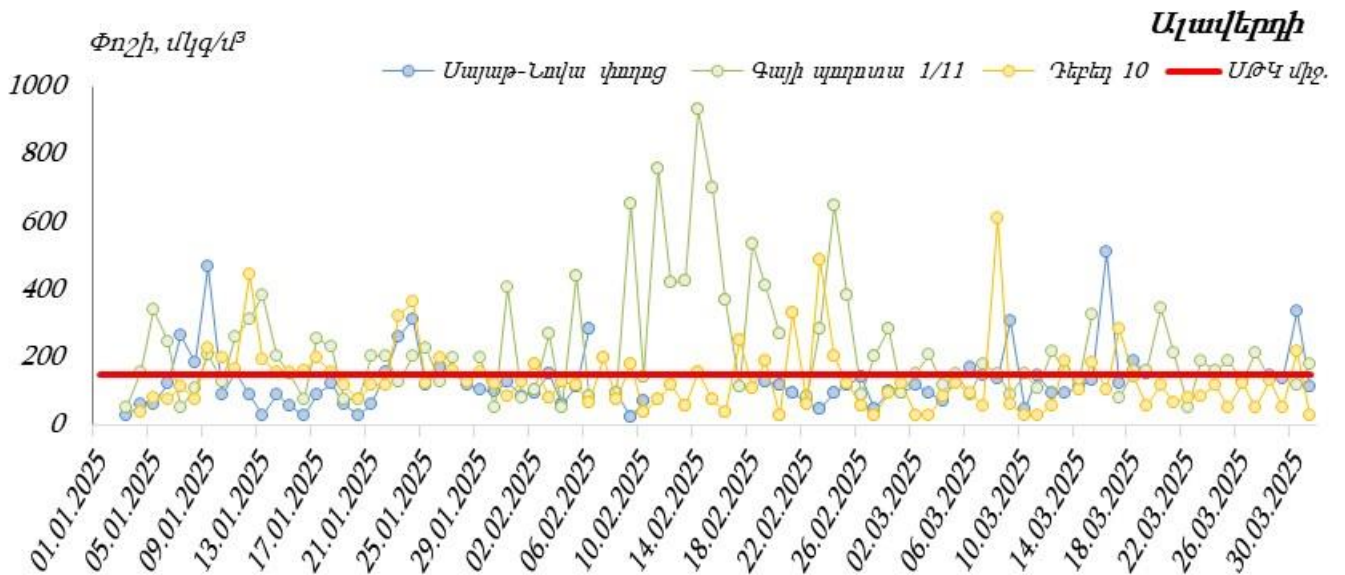
**Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

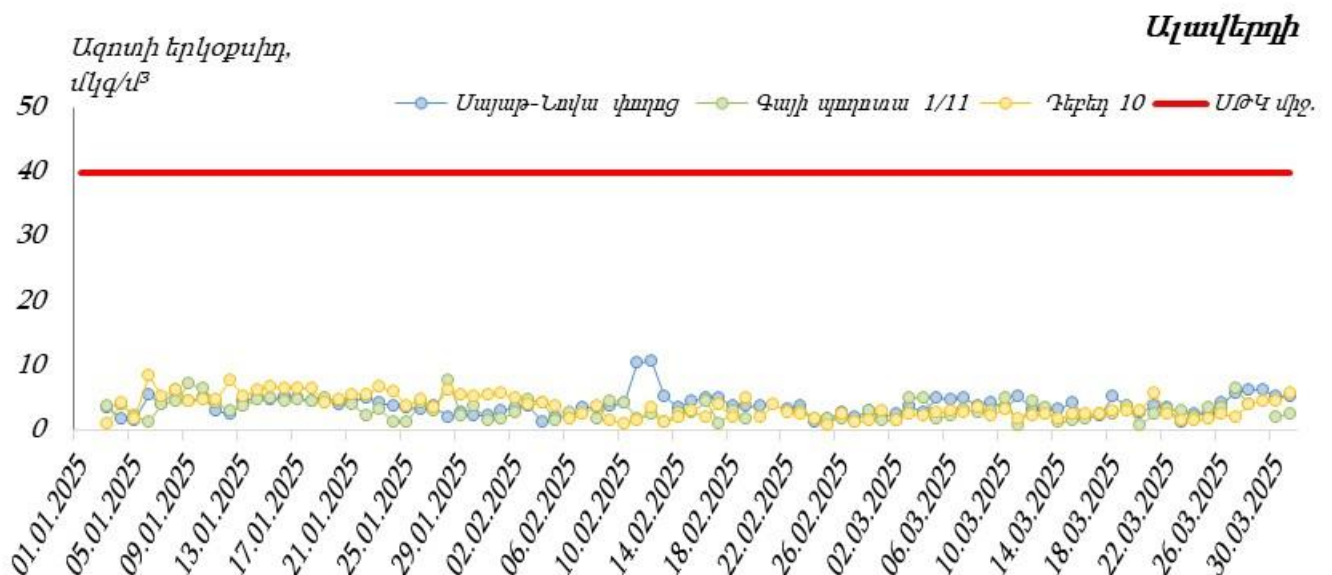
Ալավերդի

Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ:

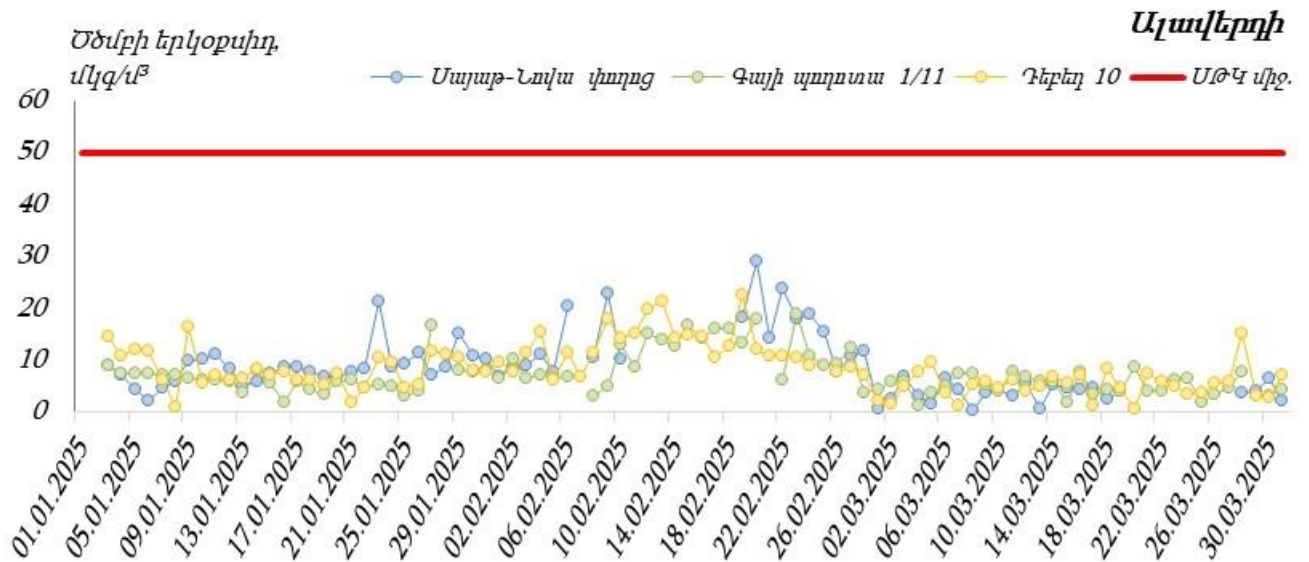
2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում քաղաքի փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն 1.1- 6.2 անգամ (68 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (932մկգ/մ³) դիտվել է փետրվարի 14-ին՝ Դեբեդ քաղամասում: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին օրական և ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 24. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիաները

Գծապատկեր 25. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաները

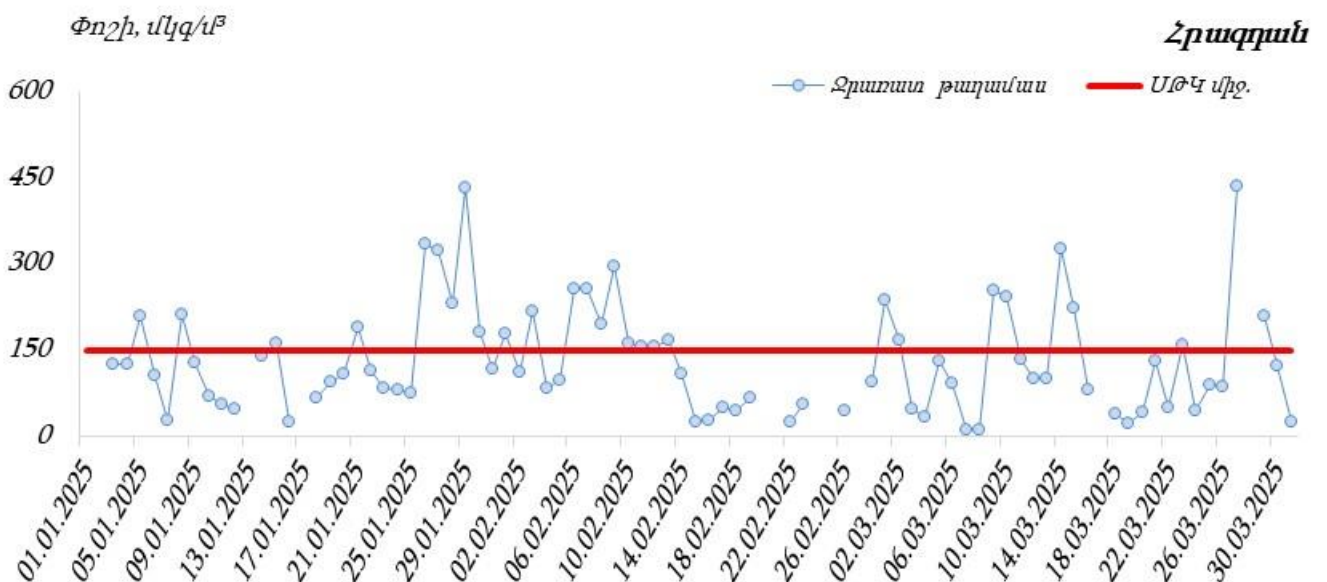

Գծապատկեր 26. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիաները

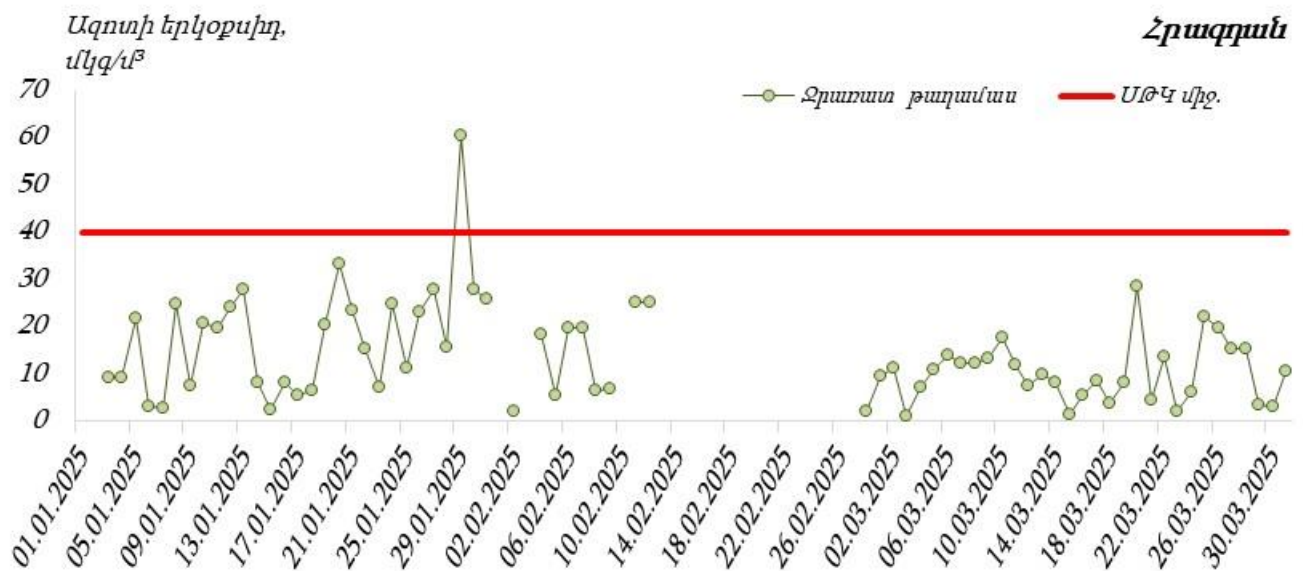
Հրազդան

Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետ:

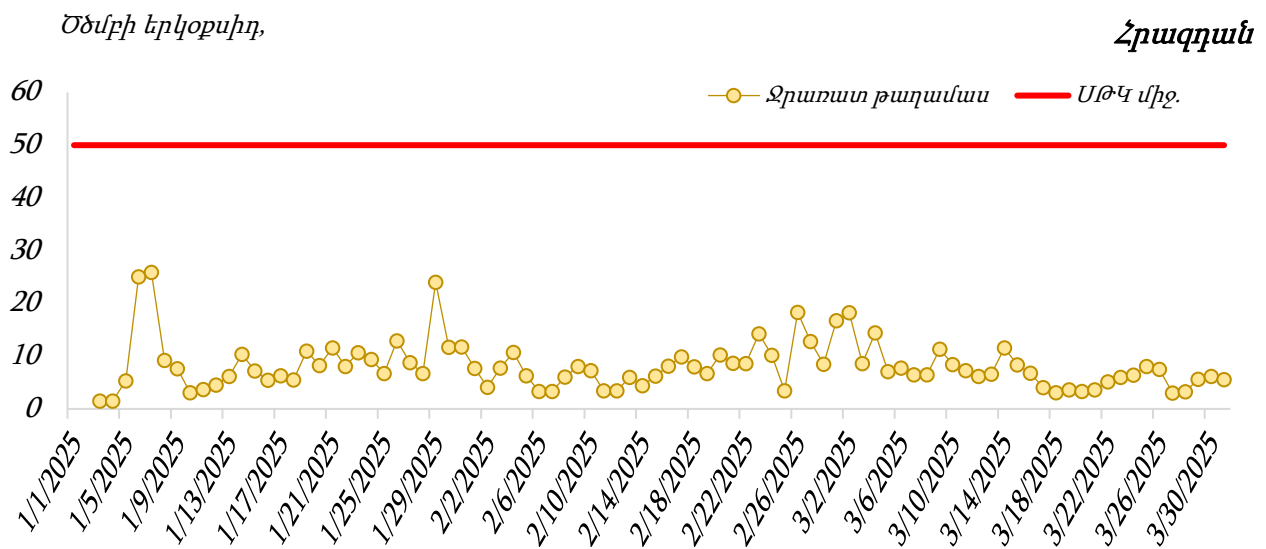
2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է ՄԹԿ-ն 1.1-2.9 անգամ (28 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (432մկգ/մ³) դիտվել է մարտի 27-ին: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին օրական և ամսակա կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 27. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիաները

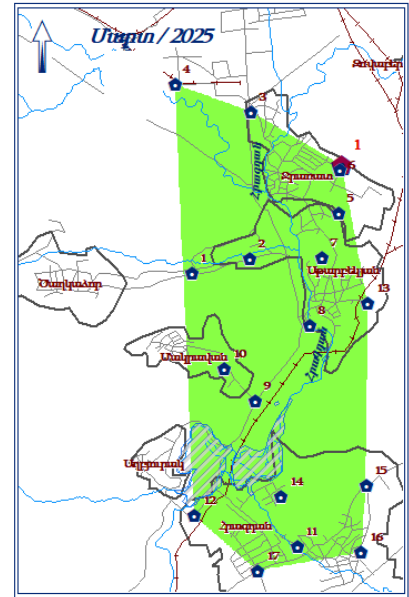
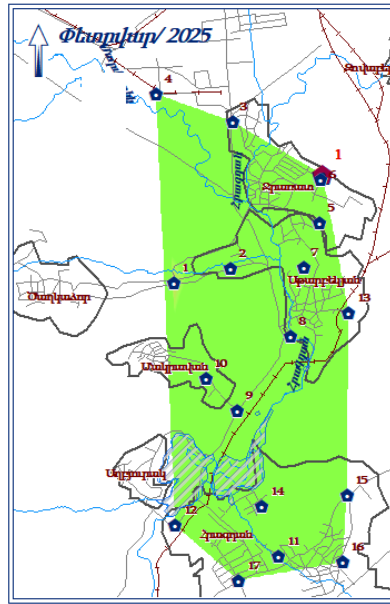
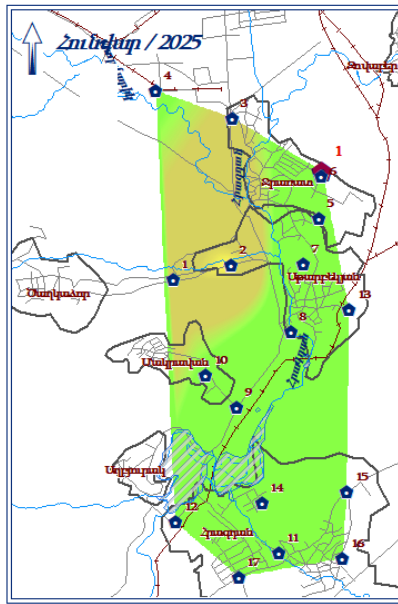

Գծապատկեր 28. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

Գծապատկեր 29 Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

**Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

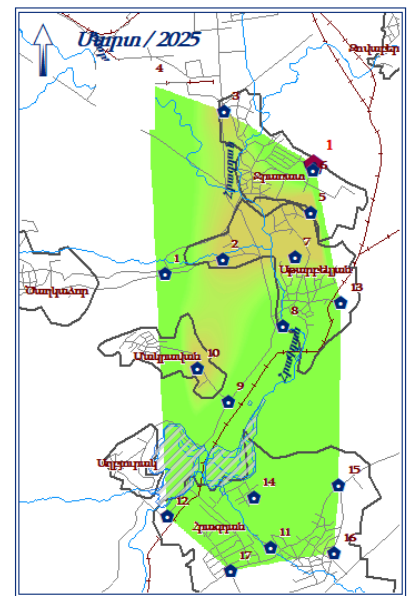
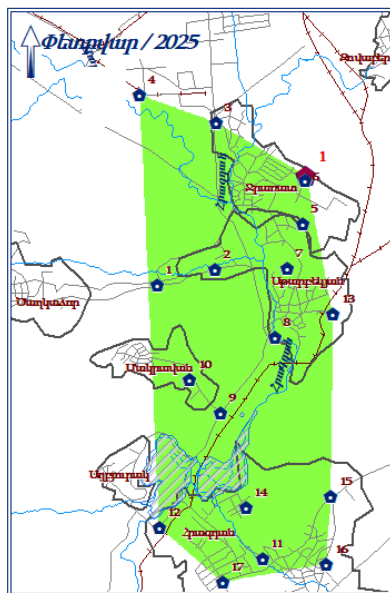
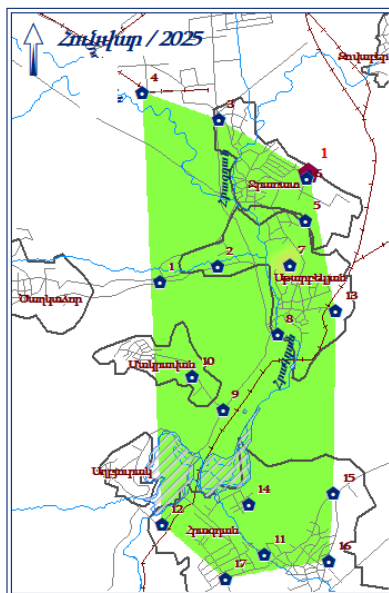
Մեծի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը ($\mu g/m^3$)

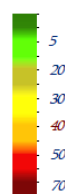
Պարմանական նշաններ

- ★ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- ★ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- ▨ Աղբյուրակ, ջրամբար

**Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը ($\mu g/m^3$)

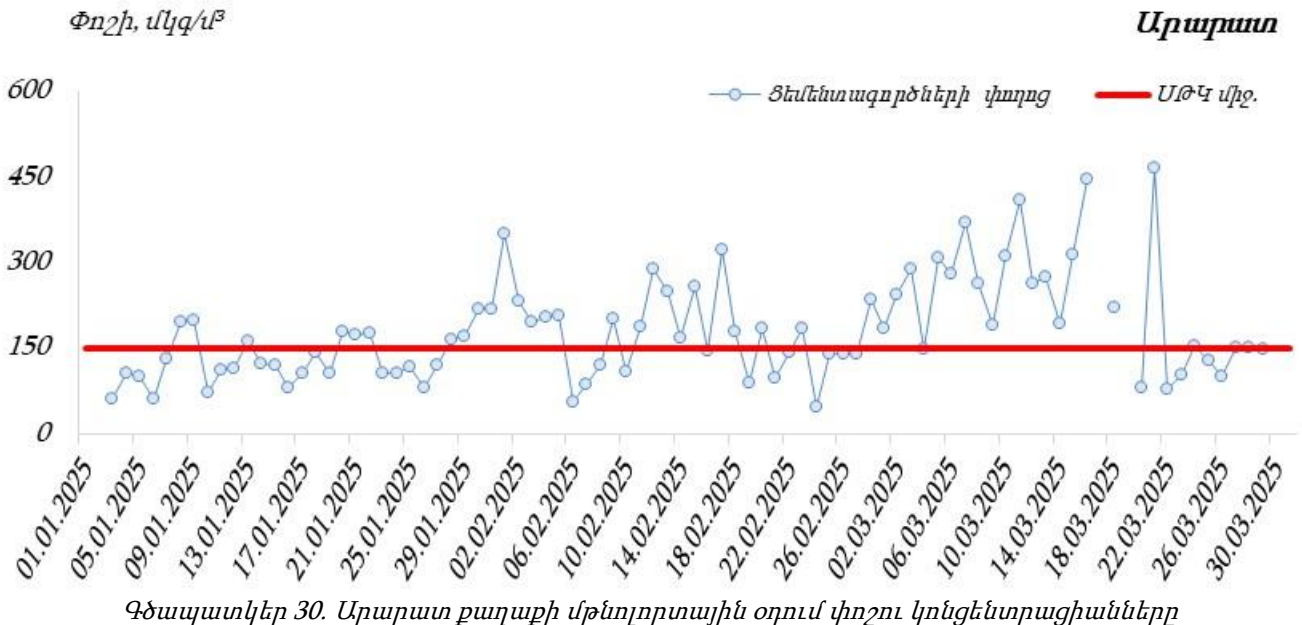
Պարմանական նշաններ

- ★ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- ★ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- ▨ Աղբյուրակ, ջրամբար

Արարատ

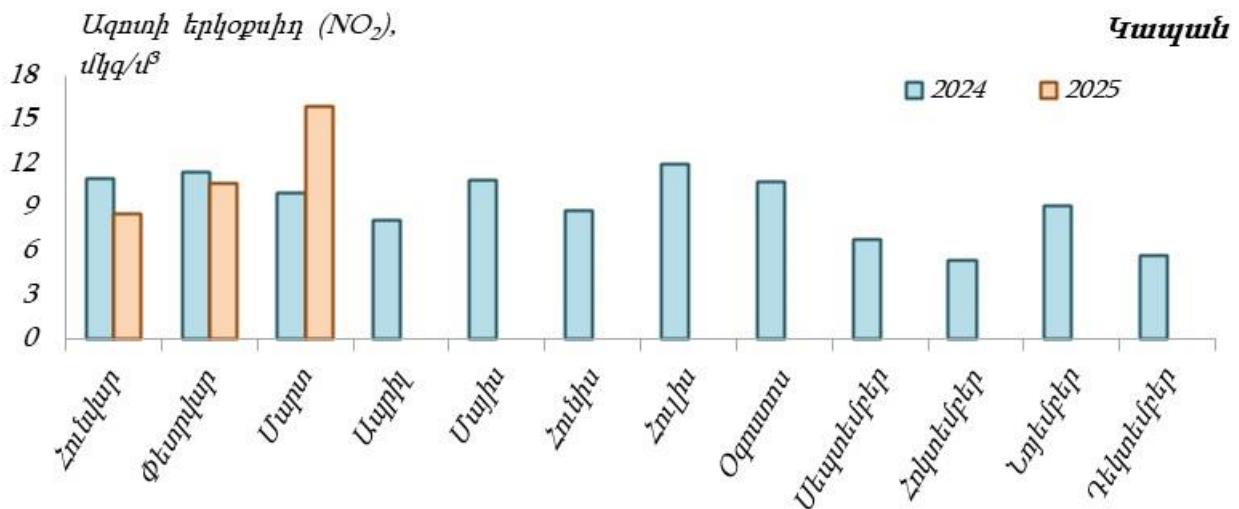
Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական դիտակետ:

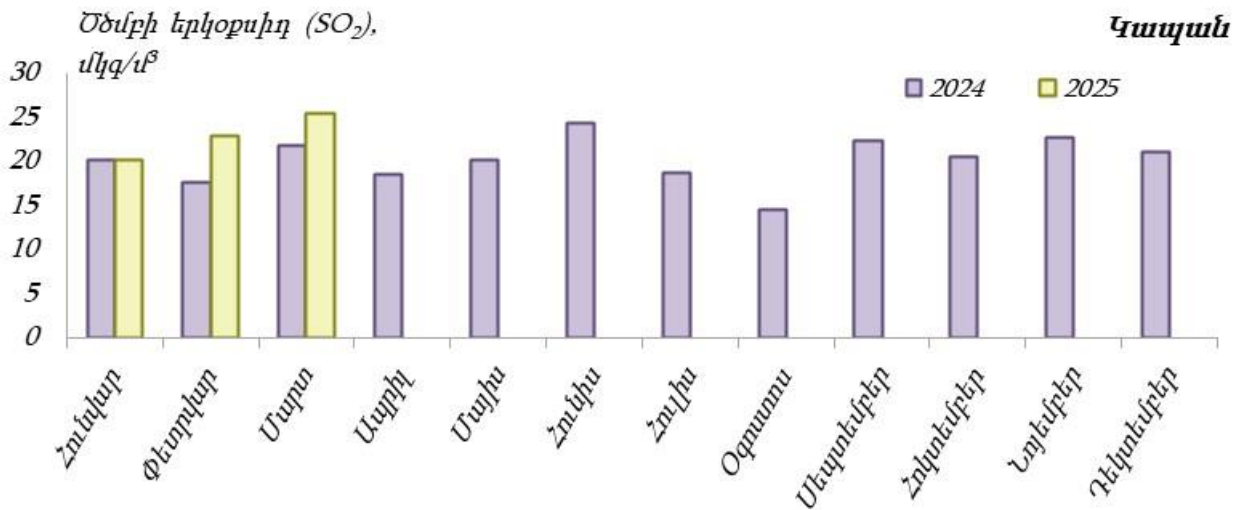
2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում մթնոլորտային օդում փոշու օրական կոնցենտրացիան գերազանցել է ՄԹԿ-ն 1.1-3.1 անգամ (46 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (466 մկգ/մ^3) դիտվել է մարտի 21-ին:

Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ: Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ դիտվել է ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիայի որոշակի աճ:

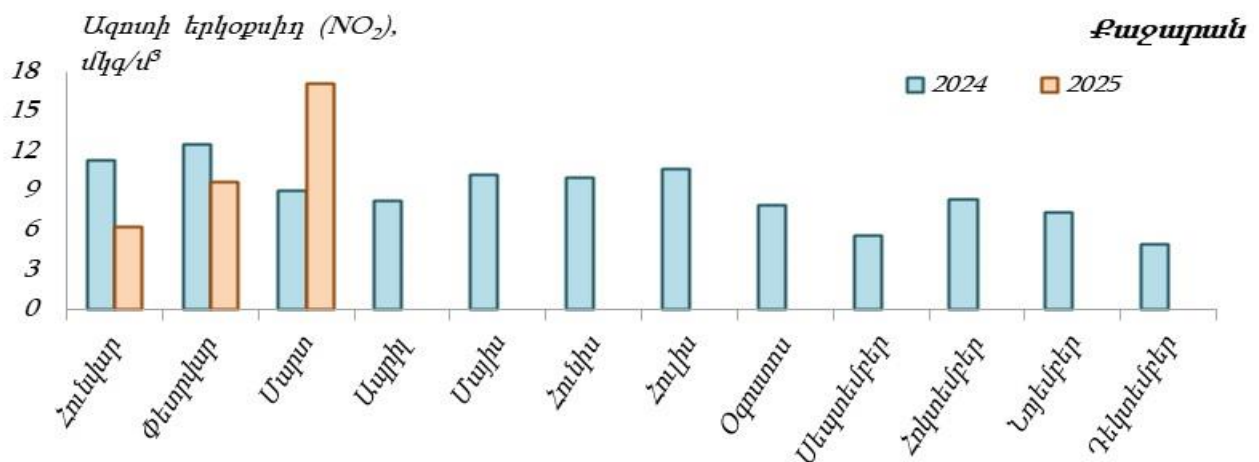

Գծապատկեր 32. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

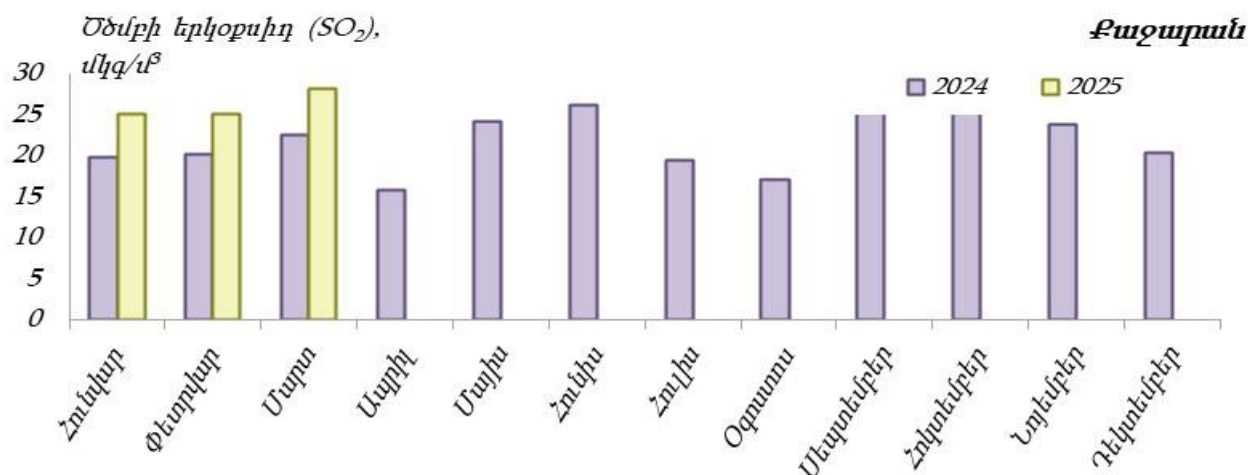
Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Գծապատկեր 33. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

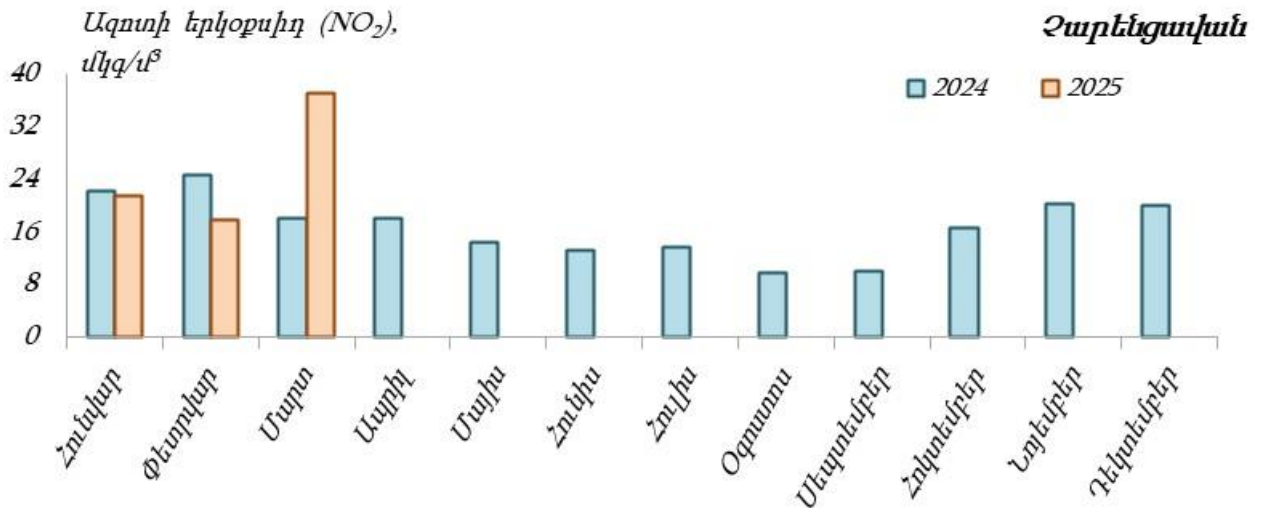

Գծապատկեր 34. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

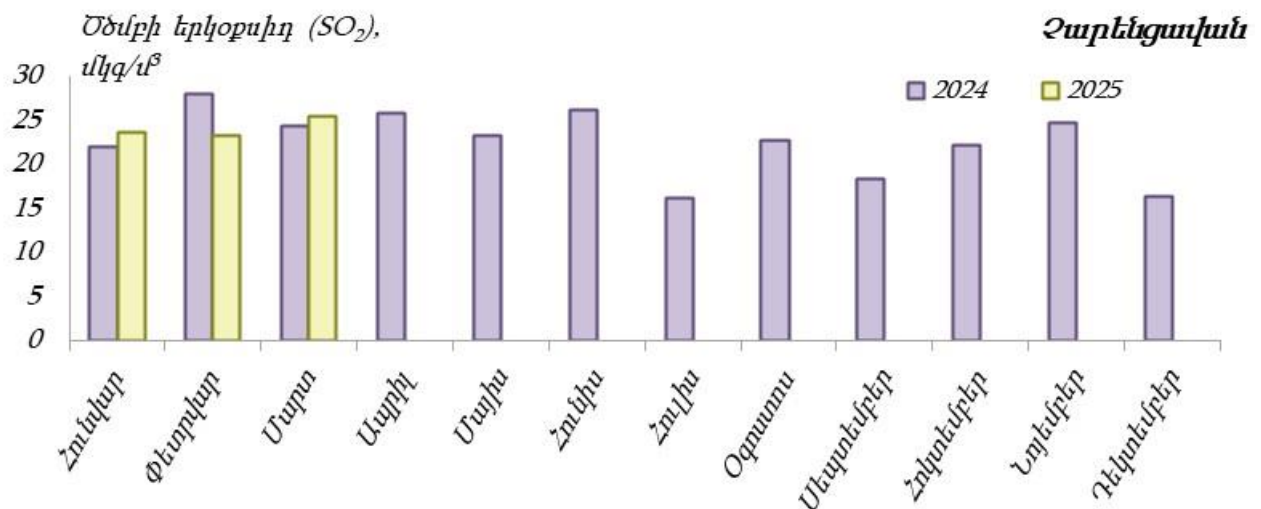
Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 35. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաները

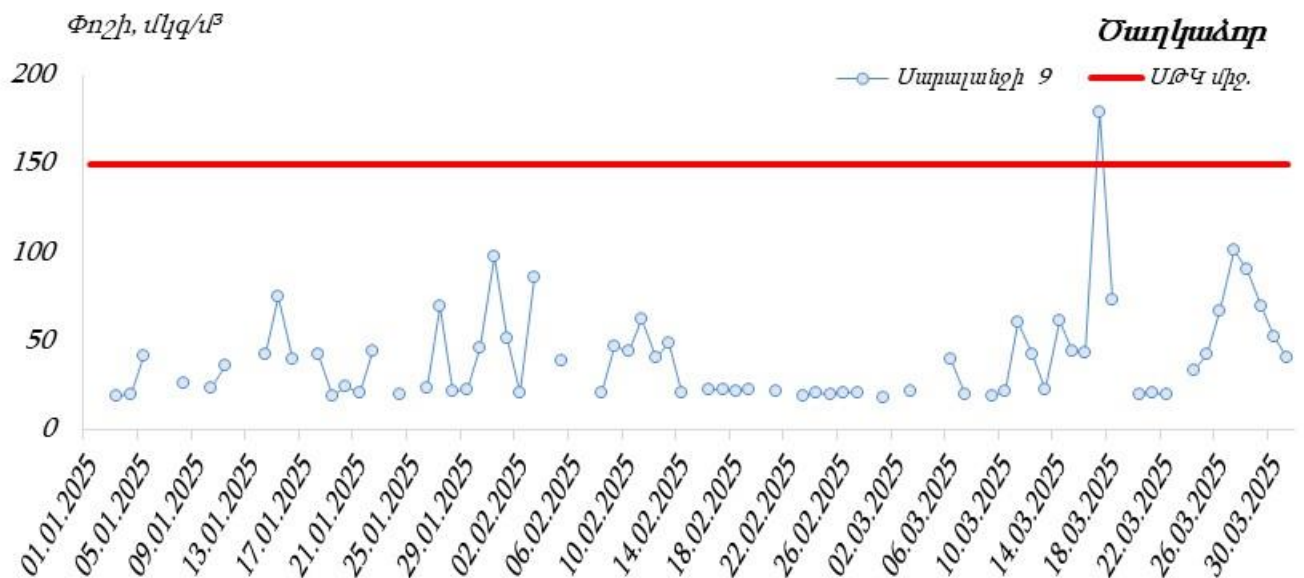

Գծապատկեր 36. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիաները

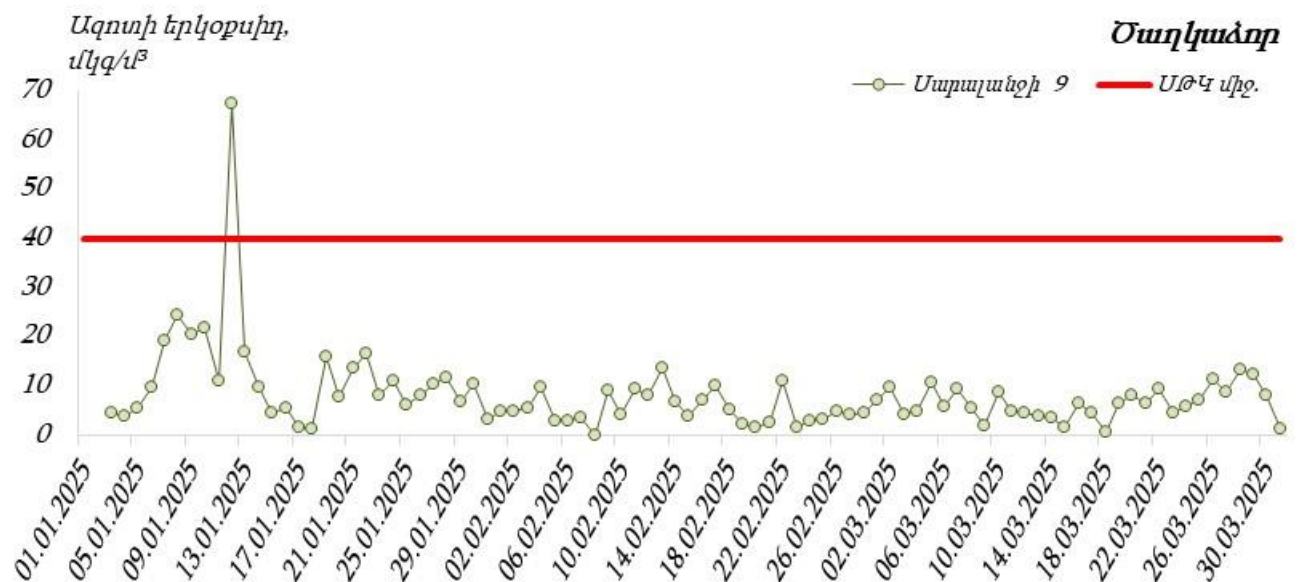
Ծաղկաձոր

Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

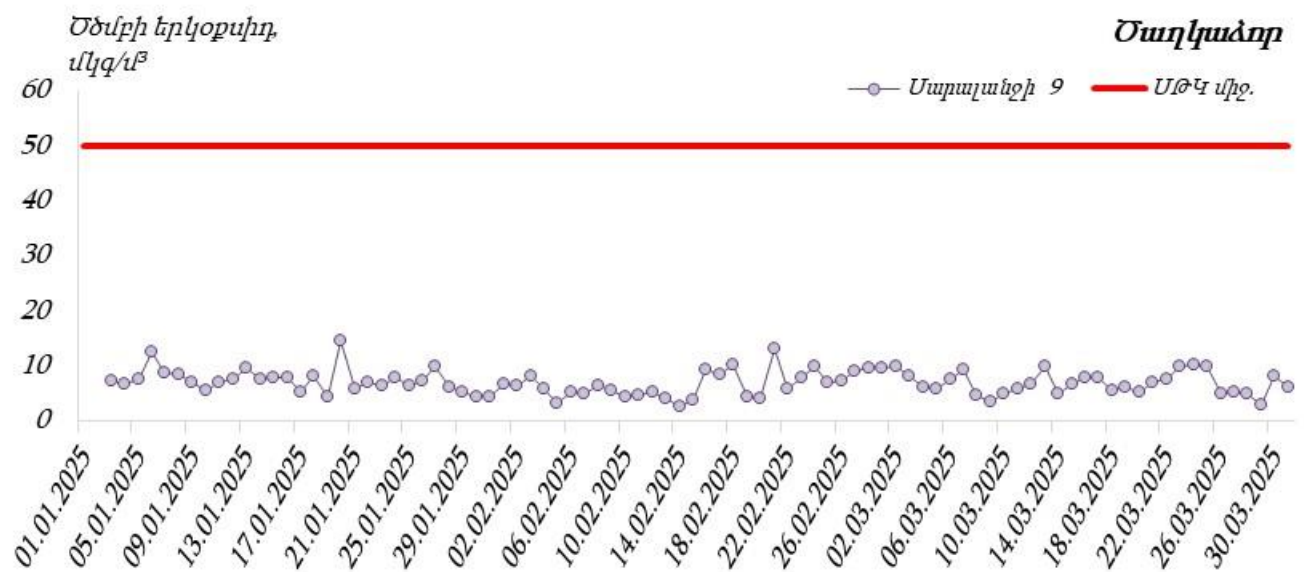
2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում փոշու և ազոտի երկօքսիդի օրական կոնցենտրացիաները գերազանցել են ՍԹԿ-ները համապատասխանաբար՝ 1.5 և 1.7 անգամ (1 օր): Փոշու առավելագույն կոնցենտրացիան (179մկգ/մ³) դիտվել է մարտի 17-ին, ազոտի երկօքսիդի առավելագույն կոնցենտրացիան (67մկգ/մ³)՝ հունվարի 12-ին: Ծծմբի երկօքսիդի գերազանցումներ համապատասխան ՍԹԿ-ից չեն դիտվել:

Գծապատկեր 37. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիանները

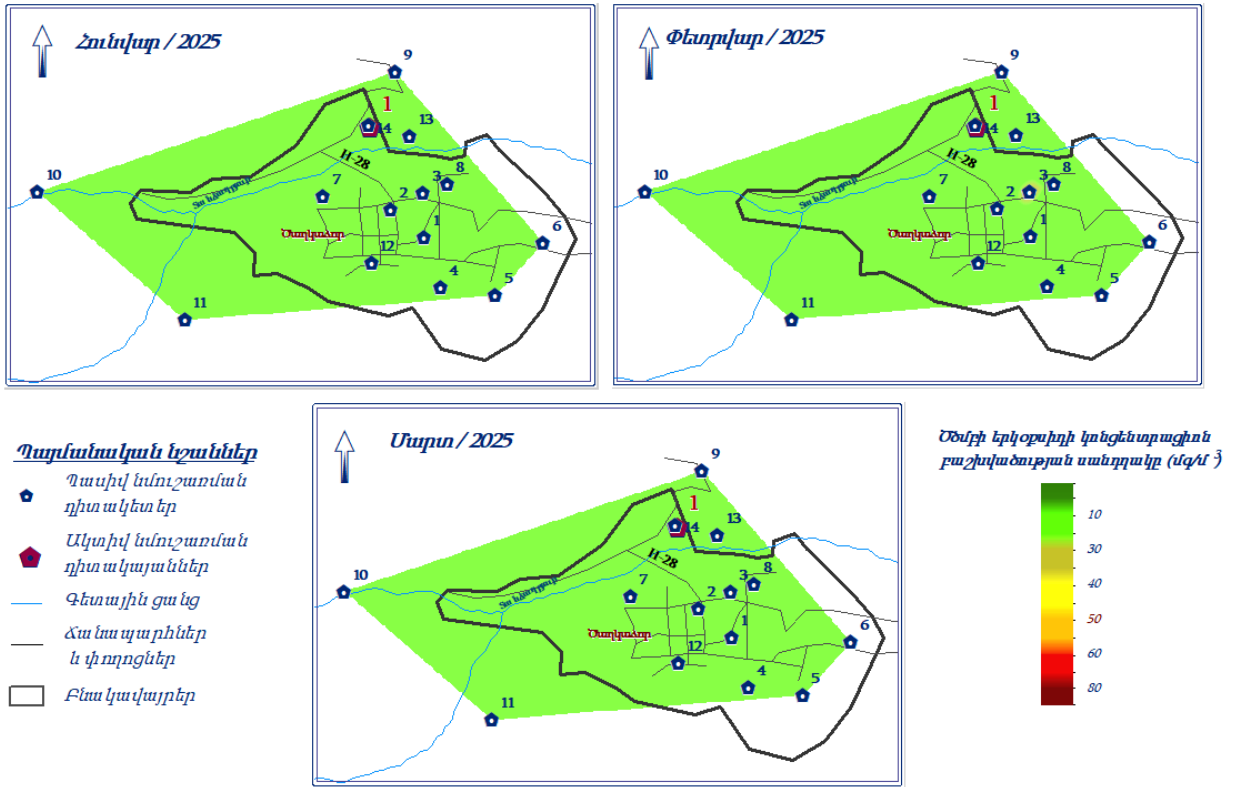

Գծապատկեր 38. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

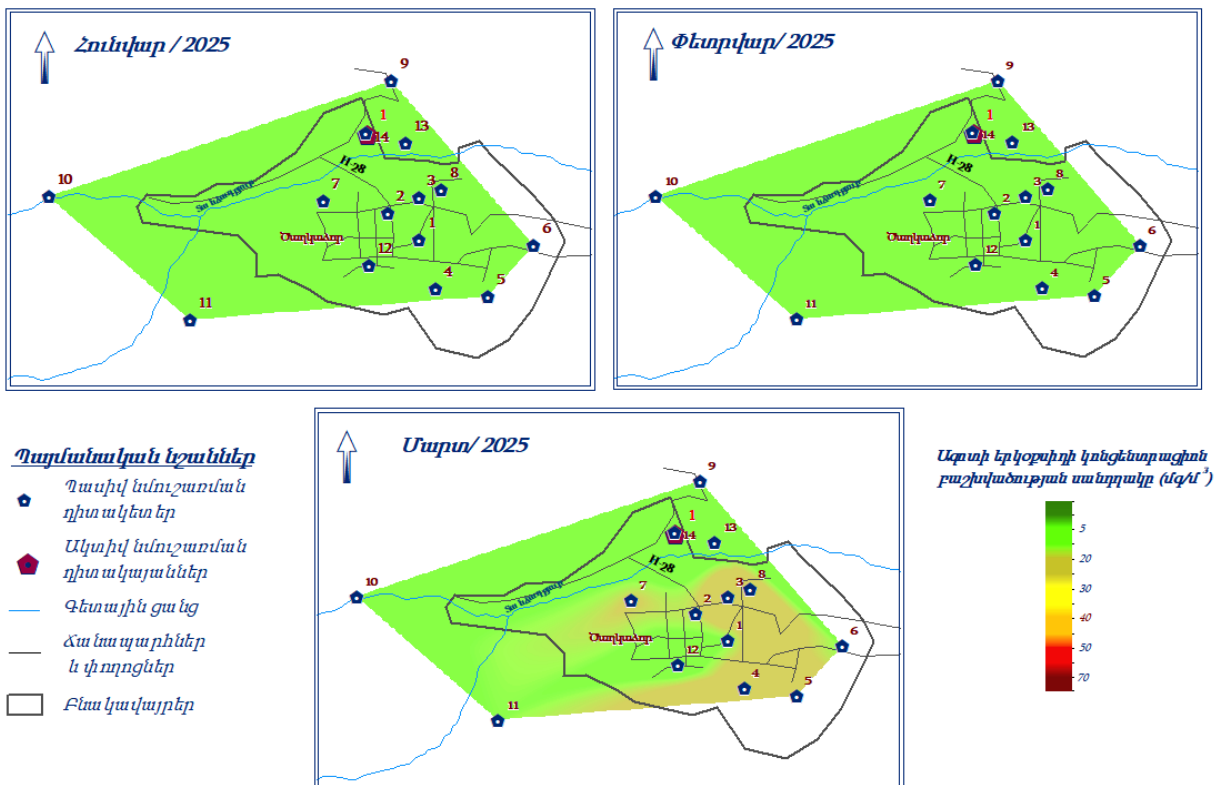

Գծապատկեր 39. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիանները

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Մթնոլորտային տեղումների բաղադրությունը

2025 թվականի 1-րդ եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է տեղումների՝ անձրևի և ձյան 5 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 32-ական ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշներից մի մասի կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 4-ում: 1-ին եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

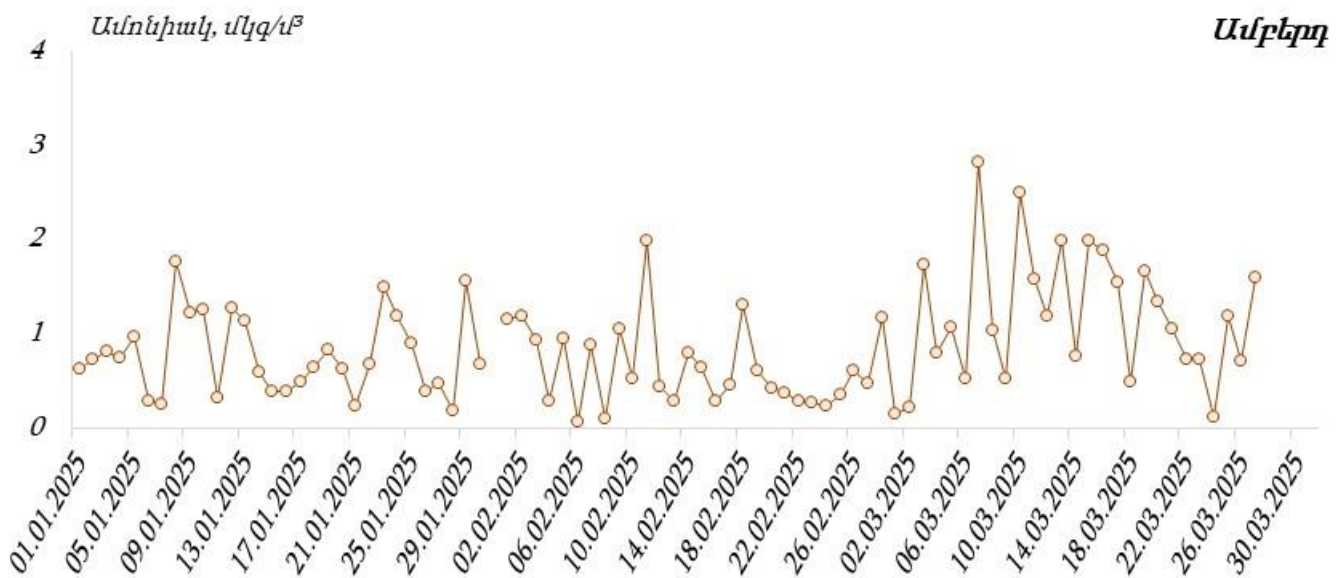
Աղյուսակ 4. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշների կոնցենտրացիաները:

Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
21.02.2025	5.7	22.6	3.1	0.8	2.7	1.0
20.02.2025	5.7	17.0	0.8	0.3	1.1	0.4
07.03.2025	5.7	13.4	2.0	0.3	1.1	0.4
19.03.2025	5.8	9.6	4.9	1.1	0.3	0.3
22.03.2025	6.0	16.8	4.5	0.6	1.6	0.2

Եվրոպայի մեծ տարածությունների վրա անդրսահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր»

Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի տարածաշրջանային կայանում 2025 թվականի 1-ին եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, փոշու և փոշու մեջ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Գծապատկեր 40. Ամբերդի տարածաշրջանային կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիան

Մթնոլորտային տեղումների բաղադրությունը

2025 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է տեղումների՝ անձրևի և ձյան 12 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների բաղադրությունը բնութագրող 32 ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 5-ում: 1-ին եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 5. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
19.01.2025	6.8	43.9	1.7	1.7	1.0	1.0
24.01.2025	6.9	47.6	2.5	1.3	3.0	1.3
19-20.02.2025	6.8	41.6	3.0	1.0	1.4	0.5
14.02.2025	5.9	16.7	0.9	1.1	1.6	0.1
23.02.2025	5.8	16.2	1.1	0.9	1.8	0.4
25-26.02.2025	6.0	20.1	1.0	2.2	1.4	0.8
26.02.2025	6.2	40.0	1.6	3.3	2.1	0.6
03-04.03.2025	6.4	37.8	2.2	2.9	3.4	
18-19.03.2025	7.5	172.1	8.6	1.0	0.6	0.8
19.03.2025	7.3	101.0	4.7	1.1	0.2	0.6
22.03.2025	6.9	29.1	1.0	2.4	0.4	0.2
31.03.2025	6.8	36.0	5.6	1.0	3.0	0.4

4. ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել.

- կետային, որոնցից են կենցաղային և արդյունաբերական հոսքաջրերը
- ցրված՝ գյուղատնտեսական արտահոսքերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում. այդ թվում՝ 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ (առկայության դեպքում), ջրի ելքի չափումներ): 59 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով ստացվում են տվյալներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ:

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 38 գետի, Երևանյան լիճ և Կեչուտի ջրամբարների, Արփա-Սևան և Որոտան-Արփա ջրատարերի և Սևանա լճի 22 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ֆիզիկաքիմիական ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ. սնուցող նյութեր. ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ֆիզիկաքիմիական յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը: Գործում է հետևյալ սկզբունքը. «Եթե մեկը վատ վիճակում է, ապա բոլորն են վատ վիճակում»: Ջրամբարներում ջրի որակի գնահատումը կատարվում է միայն սնուցող նյութերով:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգն իրականացվել է ազգային ցանցում ընդգրկված 114 դիտակետում, այդ թվում՝ 24 շատրվանող հորատանցք, 36 չշատրվանող

հորատանցք, 12 գրունտային ջրհոր և 42 բնաղբյուր: Դիտակետերում կատարվել են ջրի ծախսի, մակարդակի և ջերմաստիճանի չափումներ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Մակերևութային ջրերի քանակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերից որոշների ջրի էլքերի միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում: 2025 թվականի հունվարին Հյուսիսային ՋԿՏ-ի ներկայացված հիդրոլոգիական դիտակետերում ջրի էլքերը եղել են նորմայի 67-112%-ի սահմաններում, փետրվարին հիմնականում ցածր են եղել նորմաներից կազմելով՝ 53-99%, մարտին բարձր են եղել նորմաներից կազմելով՝ 142-229%:

Աղյուսակ 6. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր. մՅ/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Թումանյան	4.82	4.96	97	4.51	5.32	85	13.6	8.78	155
Դեբեդ	Այրում	16.4	14.7	112	15.5	15.7	99	41.8	28.1	149
Չորագետ	Գարգառ	6.35	7.32	87	6.12	7.71	79	16.8	11.8	142
Աղստև	Իջևան	3.19	3.15	101	3.05	3.47	88	14.6	7.78	188
Գետիկ	Գոշ	0.72	1.07	67	0.60	1.14	53	6.76	2.95	229

Մակերևութային ջրերի որակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Խնկոյան գյուղից վերև մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Սպիտակ քաղաքից ներքև՝ հունվարին և մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից վերև ջրի որակը հունվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև՝ երեք ամիսների ընթացքում՝ «վատ» որակ (5-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև հատվածում հունվարին և մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), փետրվարին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Այրում քաղաքից վերև՝ հունվարին և փետրվարին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս), սահմանի մոտ հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Չորագետ գետի ջրի որակը Ստեփանավան քաղաքից վերև հատվածում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ հունվարին՝ «վատ» (5-րդ դաս), փետրվարին և մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Տաշիր գետի ջրի որակը Սարատովկա գյուղից ներքև հատվածում մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

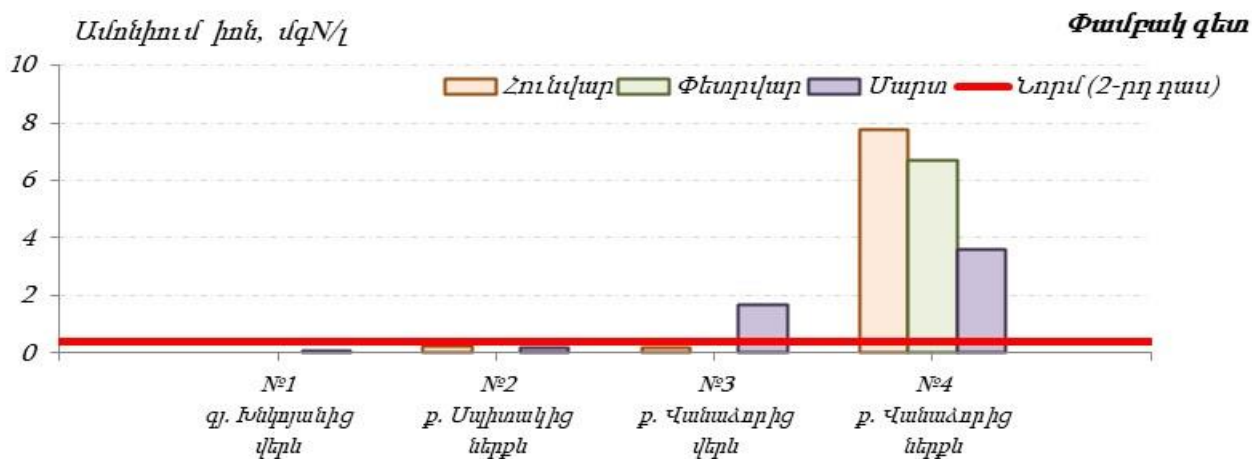
Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

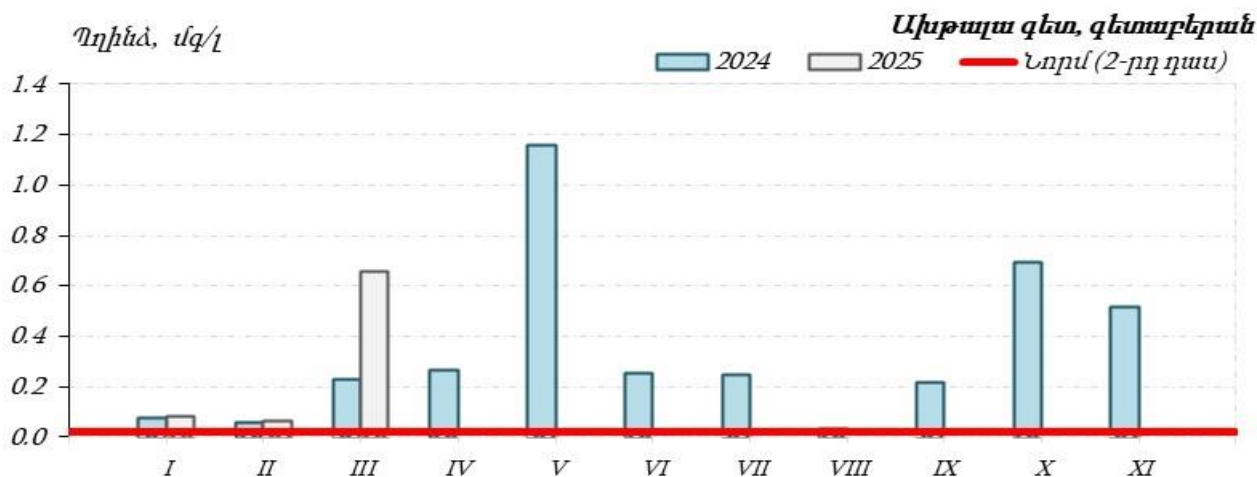
Շնող գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան և Իջևան քաղաքներից վերև հատվածներում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Դիլիջան և Իջևան քաղաքներից ներքև հատվածներում՝ մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

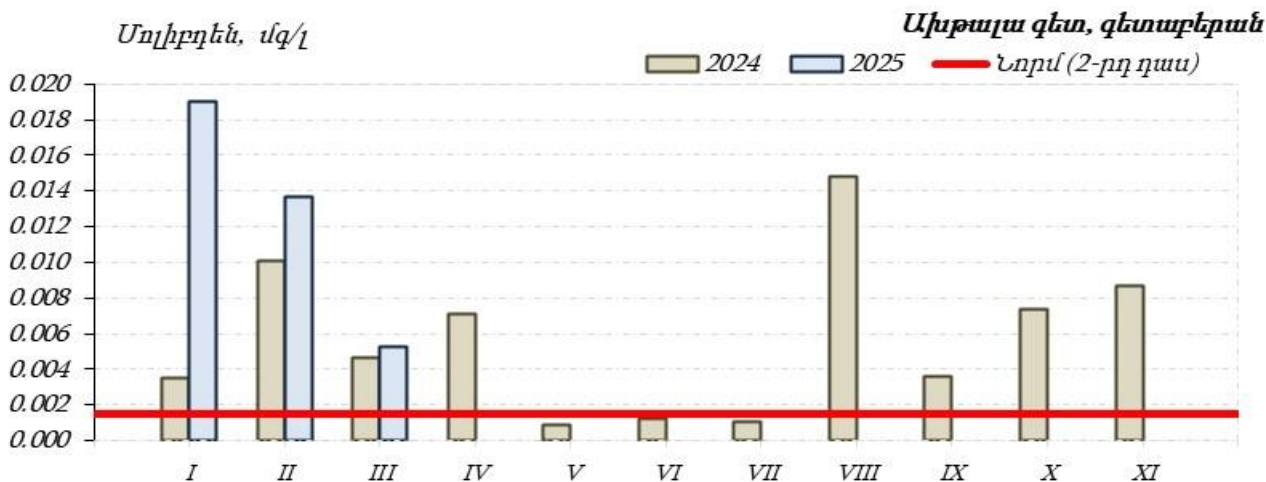
Գետիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 41. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաները

Գծապատկեր 42. Ախթալա գետում պղինձի կոնցենտրացիաները

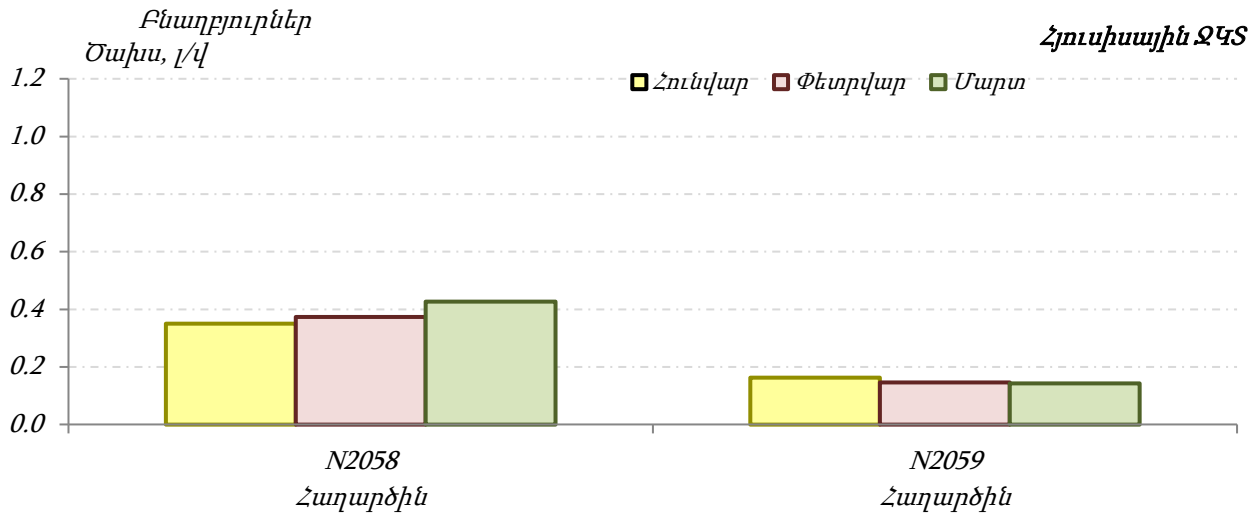

Գծապատկեր 43. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 2 բնաղբյուրում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ: Դիտակետերը գտնվում են Դիլիջան համայնքի Հաղարծին գյուղում:

Հունվար-մարտ ամիսների ընթացքում N2058 դիտակետում ջրի ծախսը աճել է՝ 0.35լ/վ-ից հասնելով 0.43 լ/վ: N2059 դիտակետում դիտվել է ջրի ծախսի կայունացում՝ 0.15լ/վ սահմաններում:

Գծապատկեր 44. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Մակերևութային ջրերի քանակ

Ախուրյանի ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի քանակն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ երկու դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 7-ում: Մեծամոր-Մեծամոր հիդրոլոգիական դիտակետում բոլոր երեք ամիսներին ջրի ելքերը զգալի ցածր են եղել նորմաներից, իսկ Ախուրյան-Ախուրիկ հիդրոլոգիական դիտակետում հունվարին կազմել են նորմայի 68%-ը, փետրվարին՝ 65%-ը և մարտին՝ 113%-ը:

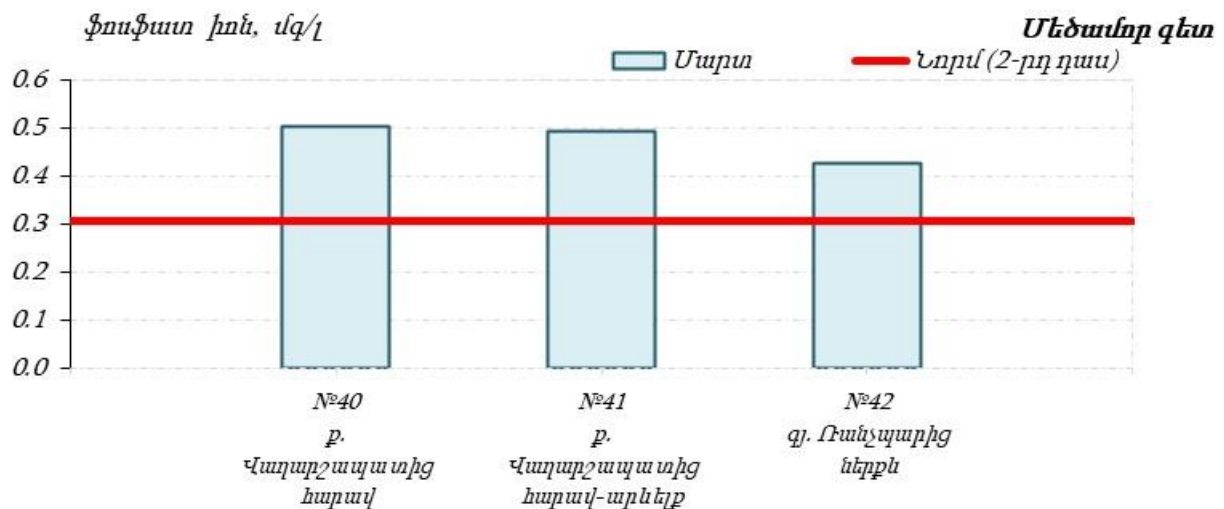
Աղյուսակ 7. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախուրյան	Ախուրիկ	3.99	5.83	68	3.83	5.93	65	8.49	7.50	113
Մեծամոր	Մեծամոր	3.36	24.3	14	4.10	24.2	17	4.74	25.6	19

Մակերևութային ջրերի որակ

Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ, հարավ-արևելք և Ռանչյար գյուղից ներքև հատվածներում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 45. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ խոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

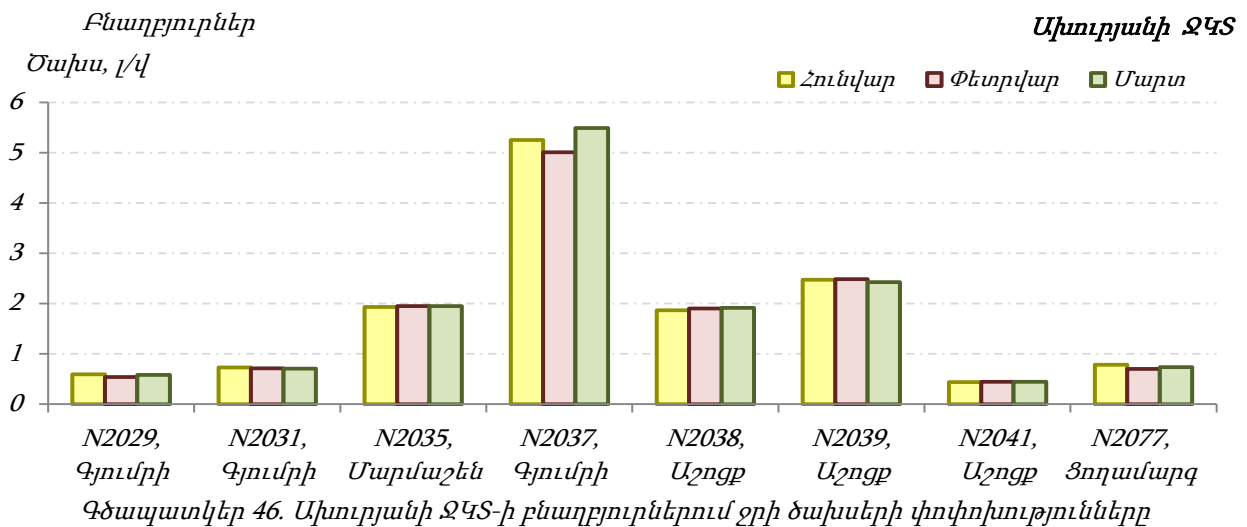
Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվել է 37 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

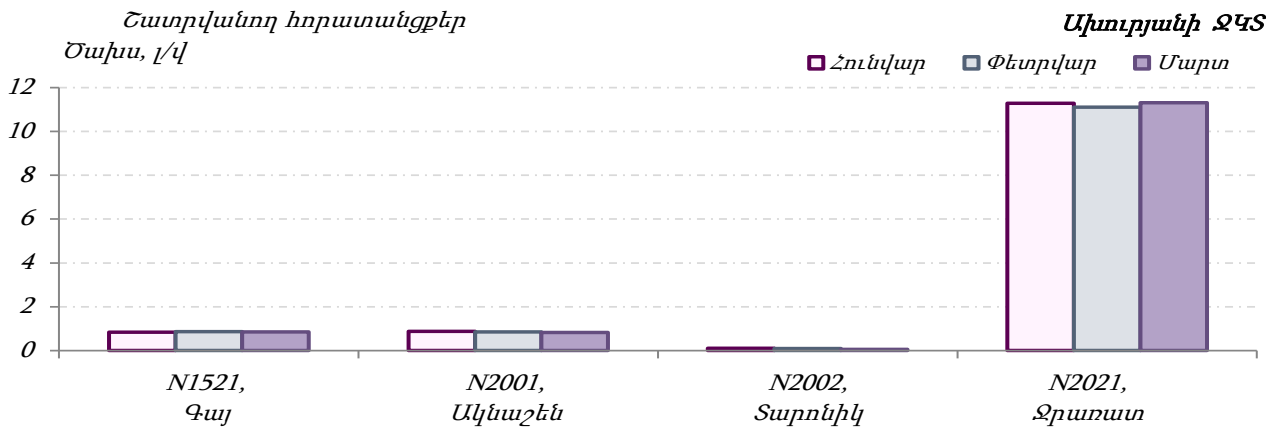
Ախուրյանի ՋԿՏ-ի Գայի N1521, Ակնաշենի N2001, Ջրառատի N2021 դիտակետերի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերը և մակարդակները հունվար-մարտ ամիսներին եղել են կայուն՝ աննշան տատանումներով: Մակարդակի կայուն արժեքներ դիտվել է նաև Ակնաշենի N2055 շատրվանող հորատանցքում: Ծախսի և մակարդակի նվազում դիտվել է Տարոնիկի N2002 դիտակետում:

Արմավիրի մարզի Ապագա N152, N2057, Տարոնիկ N2018, N2026, Հայկավան N2025, Այգեշատ N2104, Արտենիի N2081 և Արտամետ N2083 գյուղերի հորատանցքերում ջրի մակարդակն իջել է 0.05-1.73 մ-ի սահմաններում: Եղեգնուտ N105 և Մյասնիկյան (2082) գյուղերի դիտակետերում ջրի մակարդակը բարձրացել է համապատասխանաբար 0.10 և 0.33 մ-ով: Ակնաշենի N108, N198, Վարդանաշենի N192, N1533, Արագածիի N1537, Ապագայի N1818, Բամբակաշատի N2024, Արմավիրի N2103 և Արագածավանի N2080 հորատանցքերում դիտվել է ջրի մակարդակի համեմատաբար կայուն վիճակ:

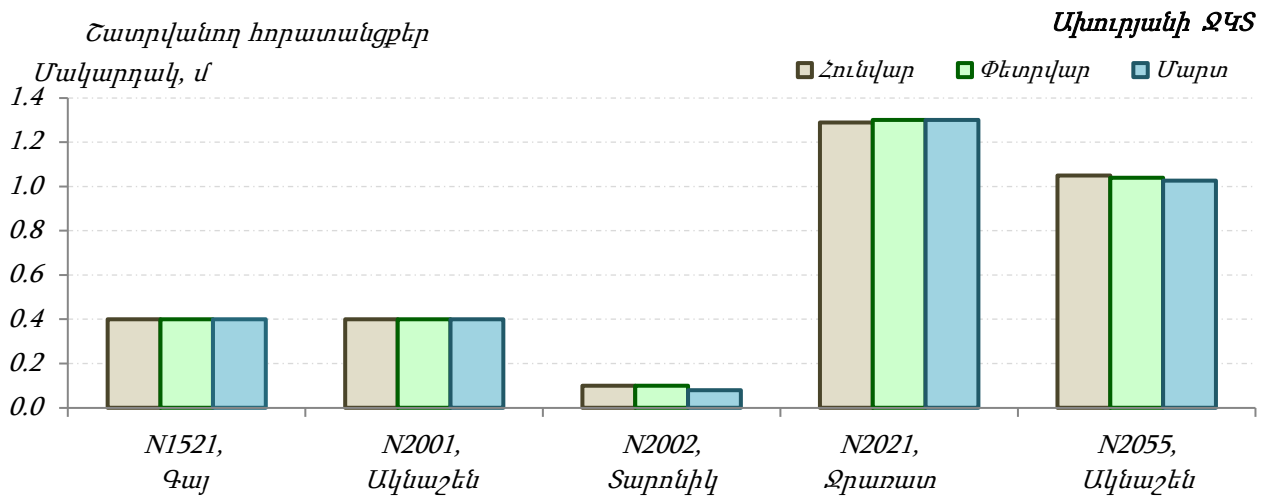
Ակնաշեն N199, Ապագա N2020, Լուսազյուղ N2022 և Ախուրյան N2043 բնակավայրերի ջրհորներում նկատվել է ջրի մակարդակի իջեցում, իսկ Առափիի N2042 ջրհորում ջրի մակարդակն աննշան բարձրացել է:

Ծախսի կայուն վիճակ նկատվել է Գյումրիի N2029, N2031, Մարմաշենի N2035, Աշոցքի N2038, N2039, N2041 և Ցողամարզի N2077 աղբյուրներում: Գյումրիի N2037 աղբյուրում ջրի ծախսը ավելացել է 0.24 լ/վ-ով:

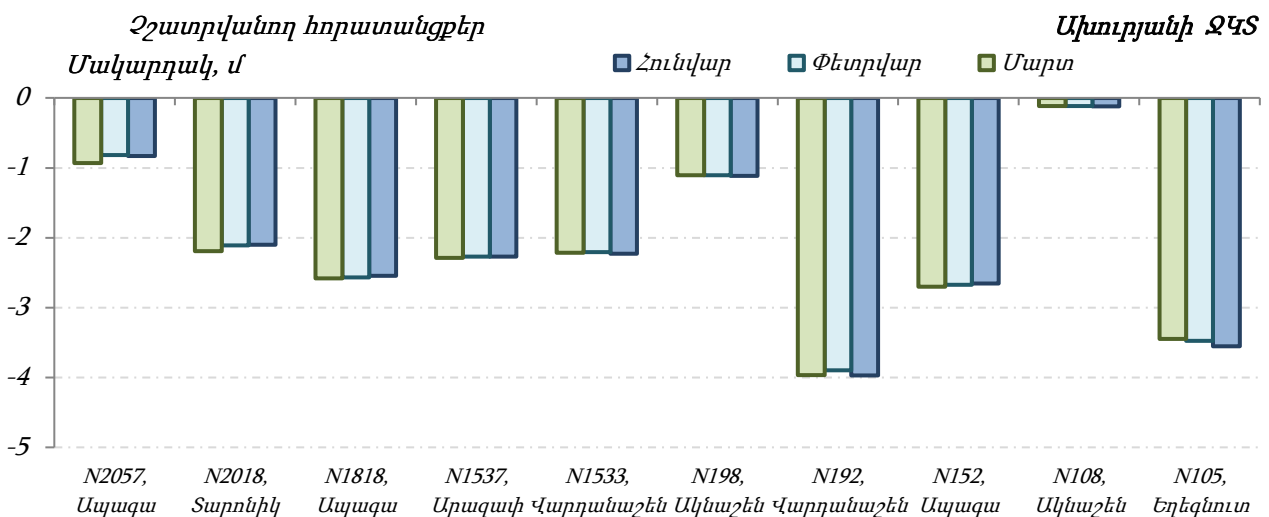

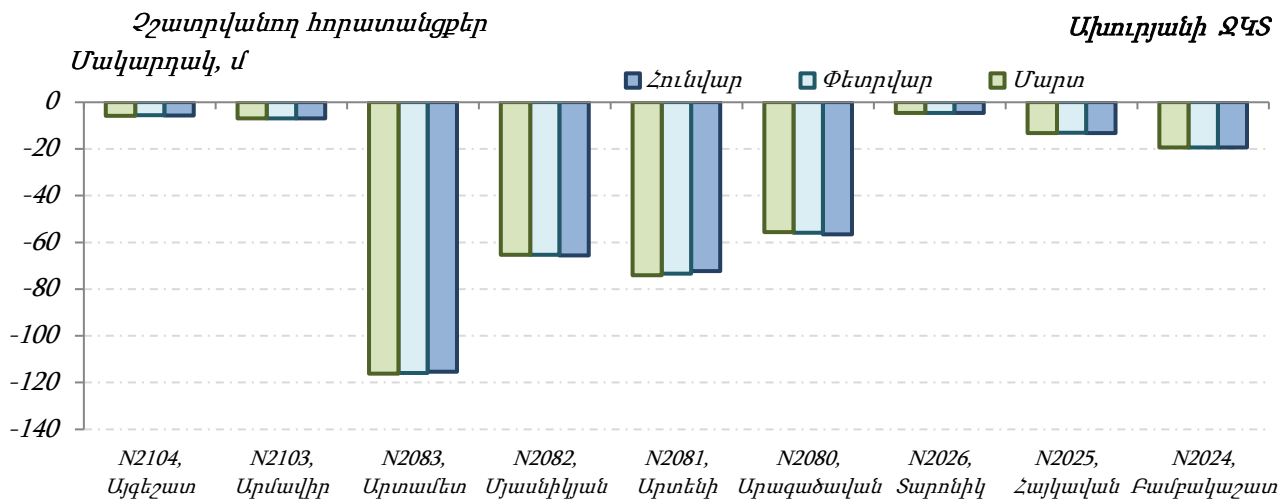

Գծապատկեր 47. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

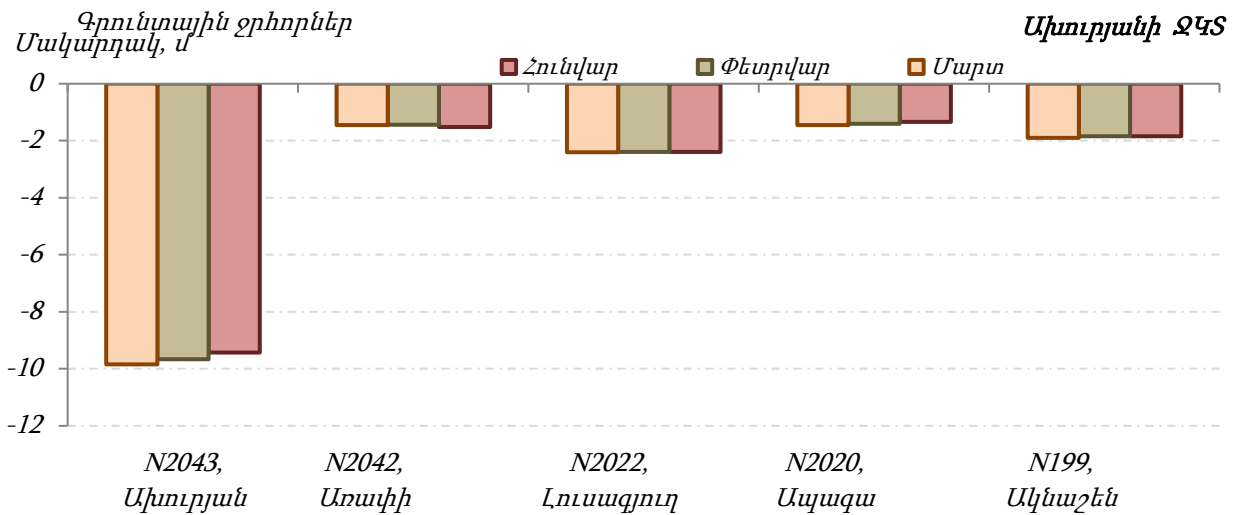

Գծապատկեր 48. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 49. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 50. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Մակերևութային ջրերի քանակ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի քանակն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 13 գետային. 2 ջրամբարային և մեկ 1 ջրանցքի: Օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները որոշ դիտակետերի համար ներկայացված են Աղյուսակ 8-ում: Հունվար և փետրվար ամիսներին ջրի միջին ամսական ելքերը գետերի մեծ մասում ցածր են եղել նորմաներից կազմելով նորմաների 65-95%-ը, Մարմարիկ գետի Հանքավան և Աղավնաձոր դիտակետերում կազմել են նորմաների՝ 107-118%-ը: Մարտին միջին ամսական ելքերը եղել են նորմաների 65-150%-ի սահմաններում:

Աղյուսակ 8. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ ³ /վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրազդան	Հրազդան	1.89	2.82	67	1.87	2.86	65	5.55	5.46	102
Հրազդան	Արգել	1.95	2.92	67	2.11	3.02	70	2.69	4.18	64
Մարմարիկ	Հանքավան	0.45	0.38	118	0.44	0.38	116	1.02	0.68	150
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	1.31	1.19	110	1.30	1.22	107	3.78	2.50	151
Քասախ	Վարդենիս	0.36	0.46	78	0.36	0.50	72	0.84	1.21	69
Քասախ	Աշտարակ	2.41	2.56	94	2.45	2.57	95	3.62	3.94	92

Մակերևութային ջրերի որակ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

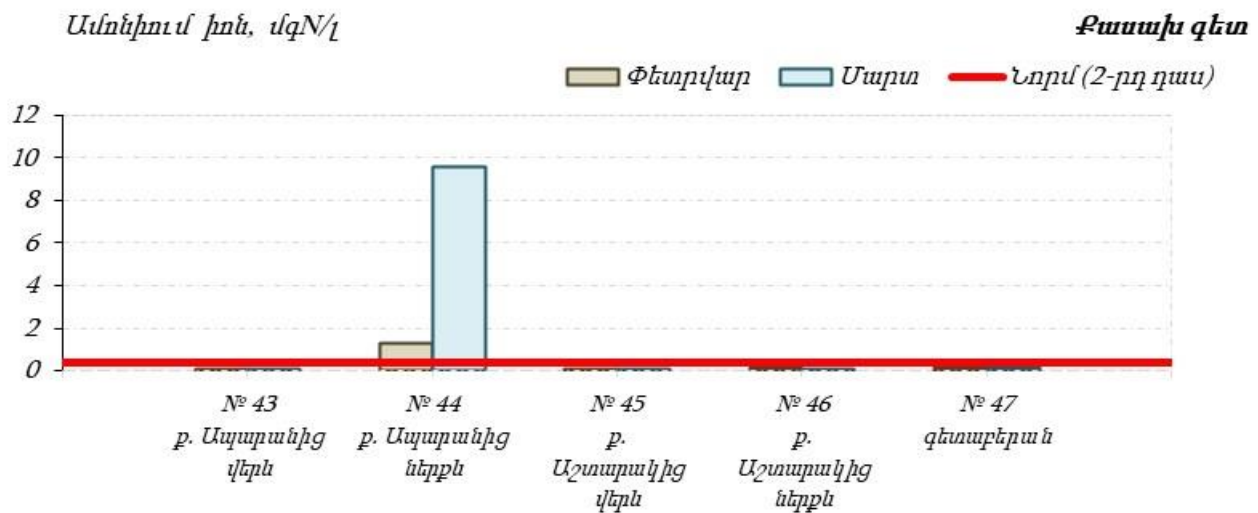
Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև և սահմանի մոտ հատվածներում փետրվարին և մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև՝ փետրվարին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը փետրվարին և մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից ներքև՝ փետրվարին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Շաղվարդ գետի ջրի որակը Փարպի գյուղից ներքև հատվածում մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Հրազդան գետի ջրի որակը Քաղսի գյուղից ներքև հատվածում փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), Արգել գյուղից ներքև և Արգնի ՀԷԿ-ից վերև հատվածներում ջրի որակը փետրվարին և մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ և գետաբերանի հատվածներում ջրի որակը մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Գեղանիստ գյուղի և Երևանյան լճի մուտքի մոտ հատվածներում՝ մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մարմարիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում փետրվարին և մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

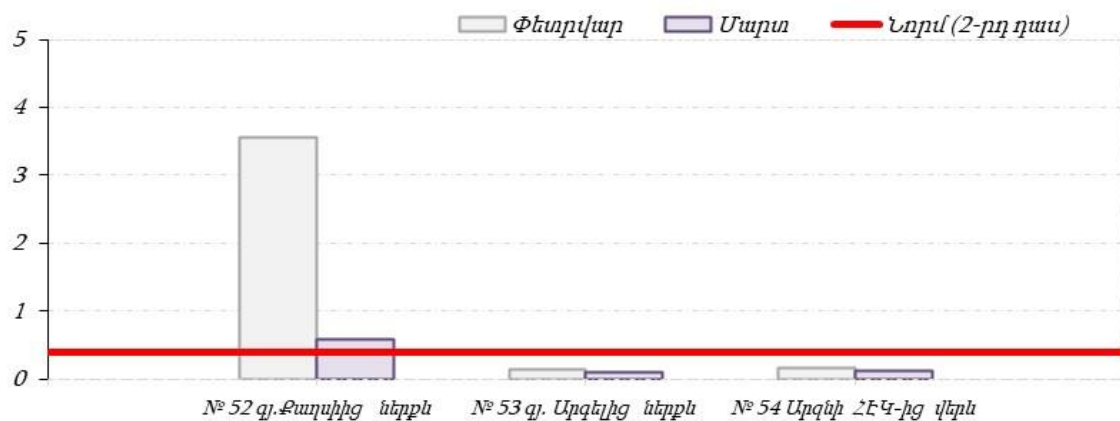
Ծաղկաձոր գետի ջրի որակը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև հատվածում փետրվարին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև՝ փետրվարին և մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 51. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ամոնիում իոն, մգN/լ

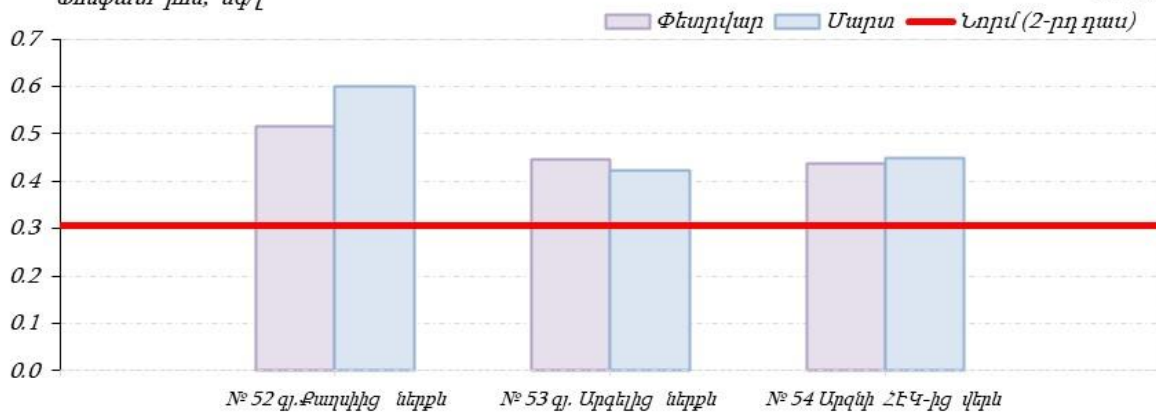
Հրազդան գետ

Գծապատկեր 52. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ֆոսֆատ իոն, մգ/լ

Հրազդան գետ

Գծապատկեր 53. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

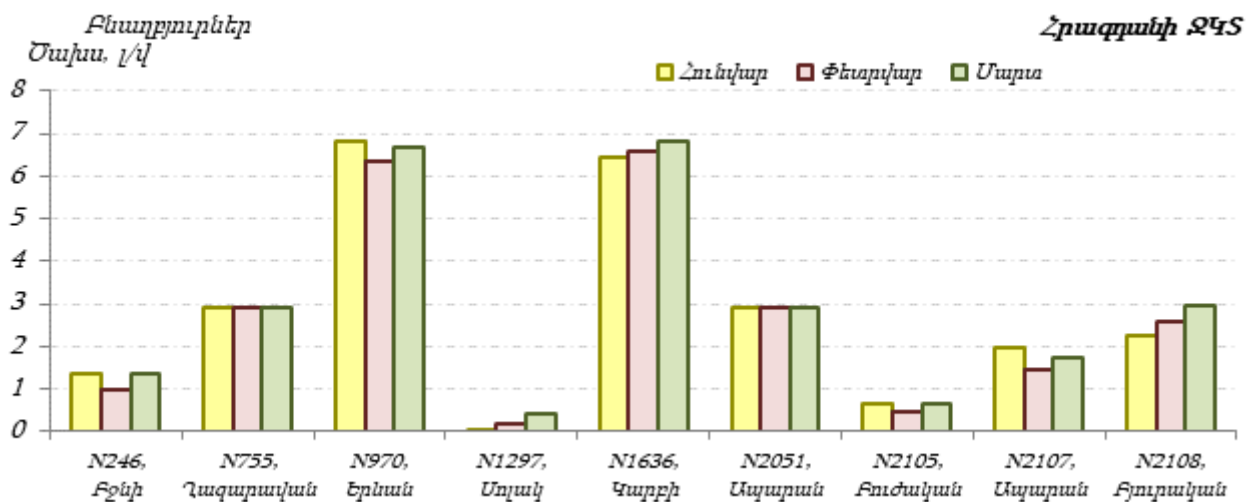
Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակական մոնիթորինգն իրականացվել է 31 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Միս գյուղի N78, N1535, N1536, 2003, Հովտաշենի N2008, N2053, Մասիսի N1519, Փարպիի N2119, Կարբիի N2089, Հովտաշենի N2053, Լեռնամերձի N2088, Աղավնատան N2087, Դոդսի N2086, Արագածի N2085, Հայանիտի N2005 դիտակետերի ջրադրություններում

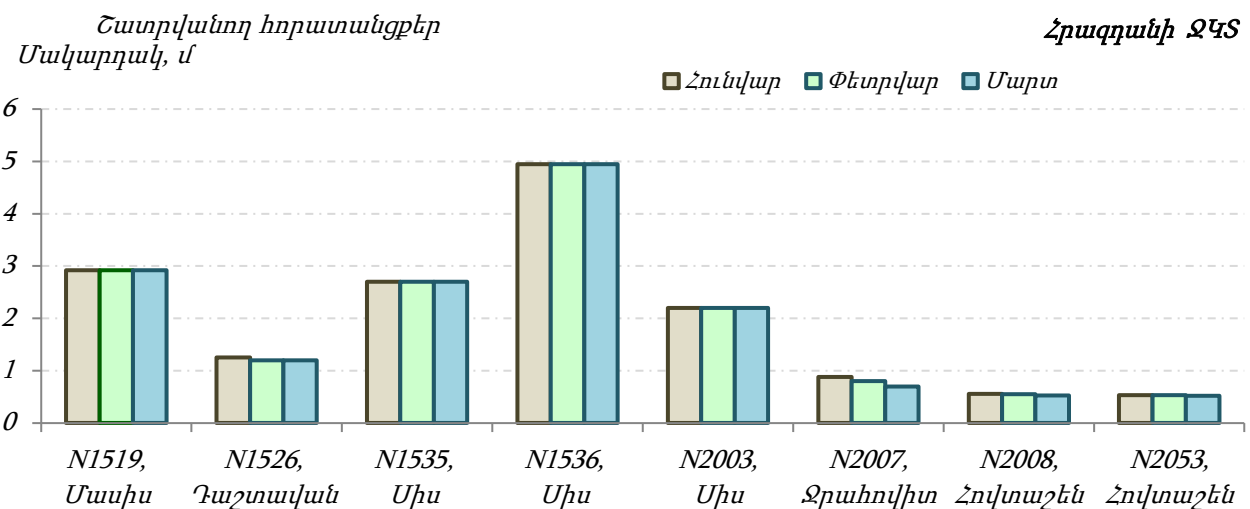
ջրի մակարդակները հունվար-մարտ ամիսներին եղել են կայուն՝ որոշներում աննշան տատանումներով:

Արարատի մարզի Սիս գյուղի N78, Դաշտավանի N1526, Ջրահովիտի N2004, Հայանիստի N2005, Ջրահովիտի N2007 դիտակետերում, Արմավիրի մարզի Դոդս գյուղի N2087, Լեռնամերձի N2088 և Արագածոտնի մարզի Փարպի գյուղի N2119) գյուղերի հորատանցքերում ջրի մակարդակն իջել է 0.05-0.88 մ-ի սահմաններում:

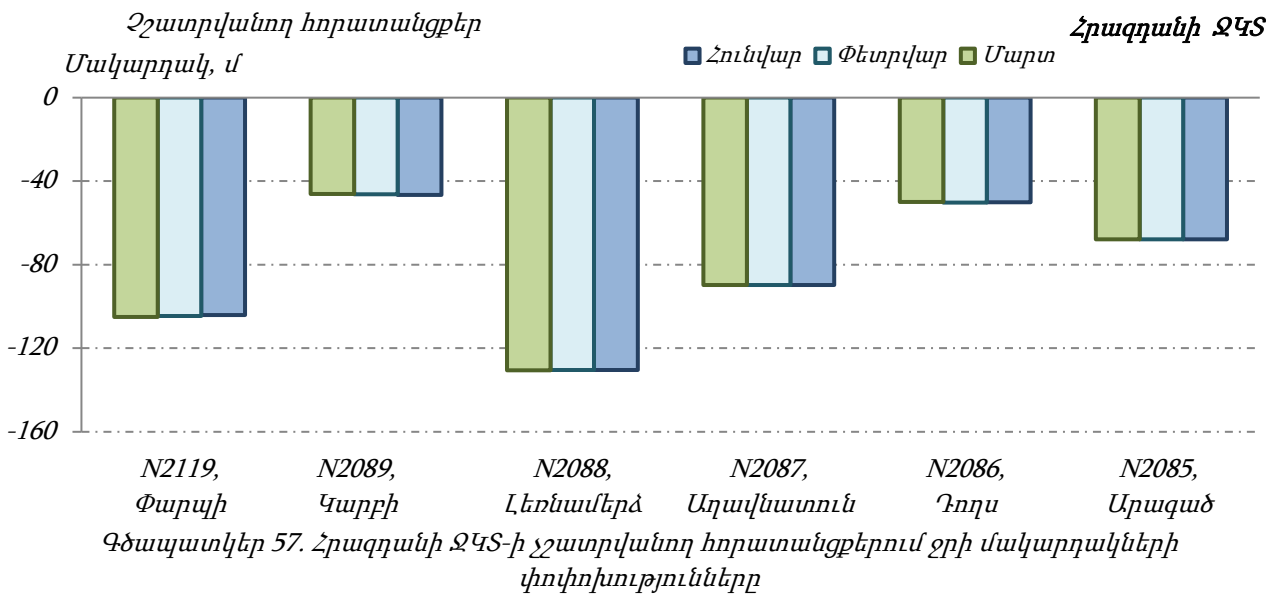
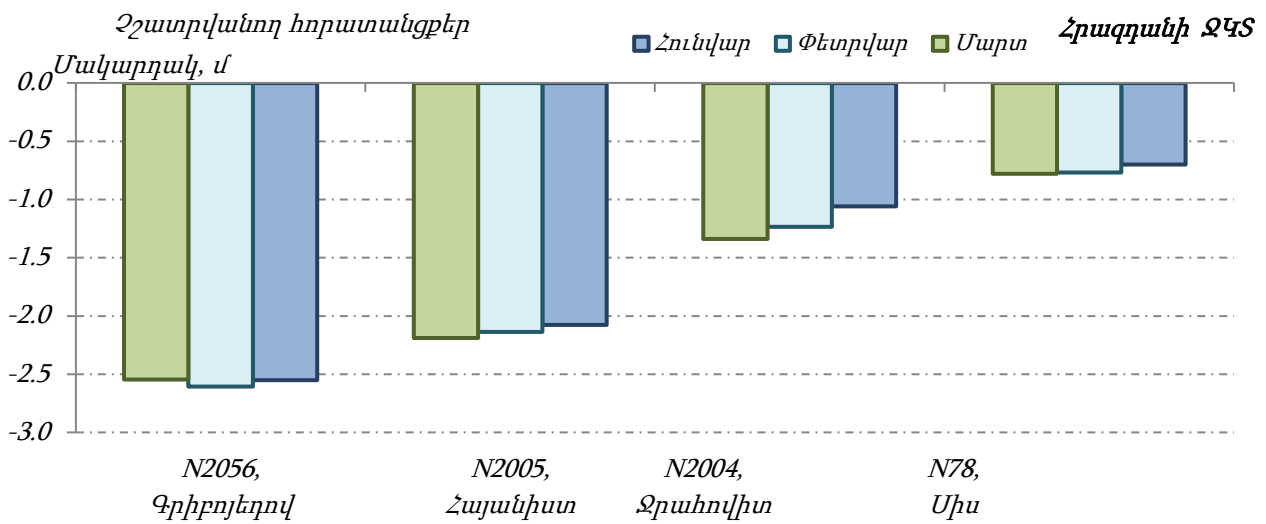
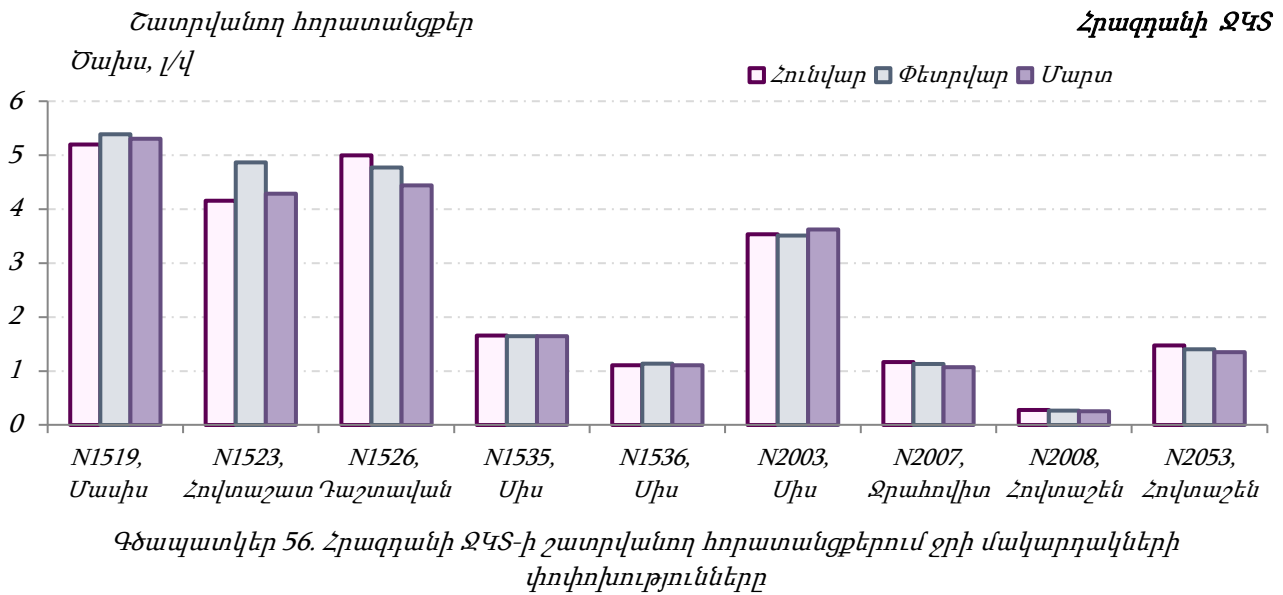
Ծախսի տատանումներ դիտվել են Բջնիի N276, Երևանի N970, Կարբիի N2107, Բուժականի N2105, Բյուրականի N2108, Մասիսի N1519, Հովտաշատի N1523 ջրաղբյուրների դիտակետերում: Դաշտավանի N1526 և Ջրահովիտի N2007 շատրվանոց հորատանցքերում նկատվել է ջրի ծախսի նվազում համապատասխանաբար 0.6 լ/վ-ով և 0.1 լ/վ-ով:

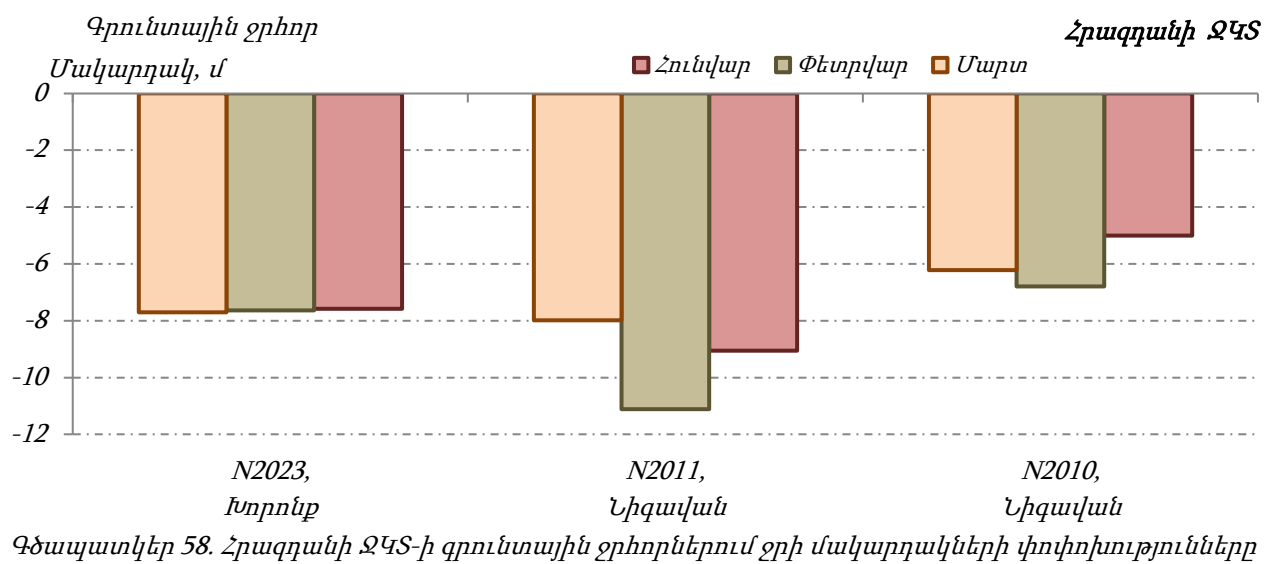

Գծապատկեր 54. Հրազդանի ՋԿՏ-ի քննարկումներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 55. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Մակերևութային ջրերի քանակ

Սևանի ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի քանակն իրականացվում են 17 դիտակետում. այդ թվում՝ 12 գետային. 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում: Հունվարին և փետրվարին ջրի միջին ամսական ելքերը եղել են հիմնականում նորմայի սահմաններում՝ բացասական շեղումներով, իսկ մարտին հիմնականում նորմայից բարձր և կազմել են նորմաների՝ 86-188%-ը, իսկ Ձկնագետում եռակի անգամ գերազանցել է նորման:

Աղյուսակ 9. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովագյուղ	0.20	0.20	100	0.20	0.24	83	2.23	0.73	305
Մասրիկ	Ծովակ	2.37	2.53	94	2.36	2.59	91	2.55	2.97	86
Մարտունի	Գեղհովիտ	0.68	0.74	92	0.63	0.73	86	0.81	0.80	101
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	2.27	2.29	99	2.26	2.29	99	5.27	2.81	188
Գավառագետ	Նորատուս	2.61	2.97	88	2.76	2.93	94	3.62	3.30	110

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը գետաբերանում հունվարին և փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը գետաբերանում հունվարին և փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

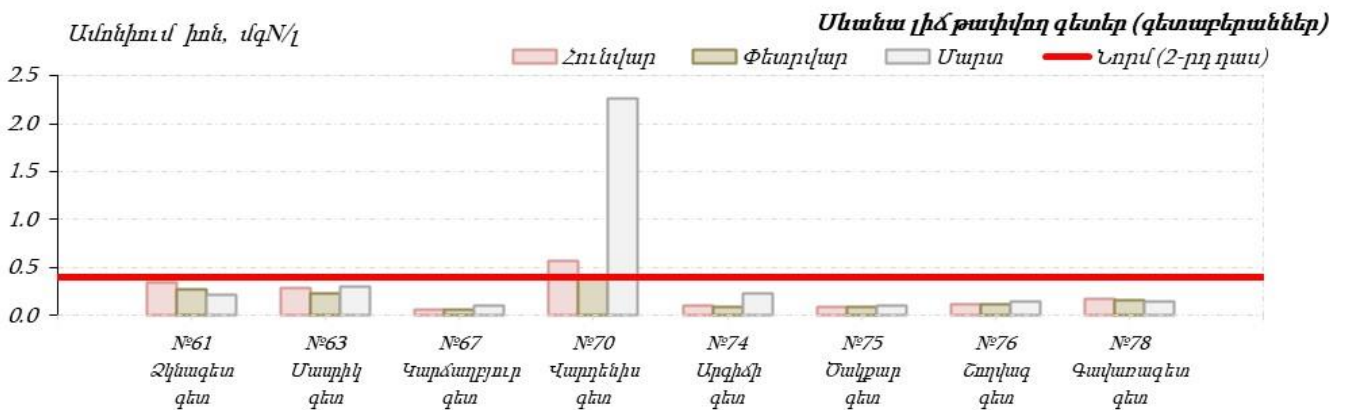
Արգիճի գետի ջրի որակը գետաբերանում հունվարին և փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

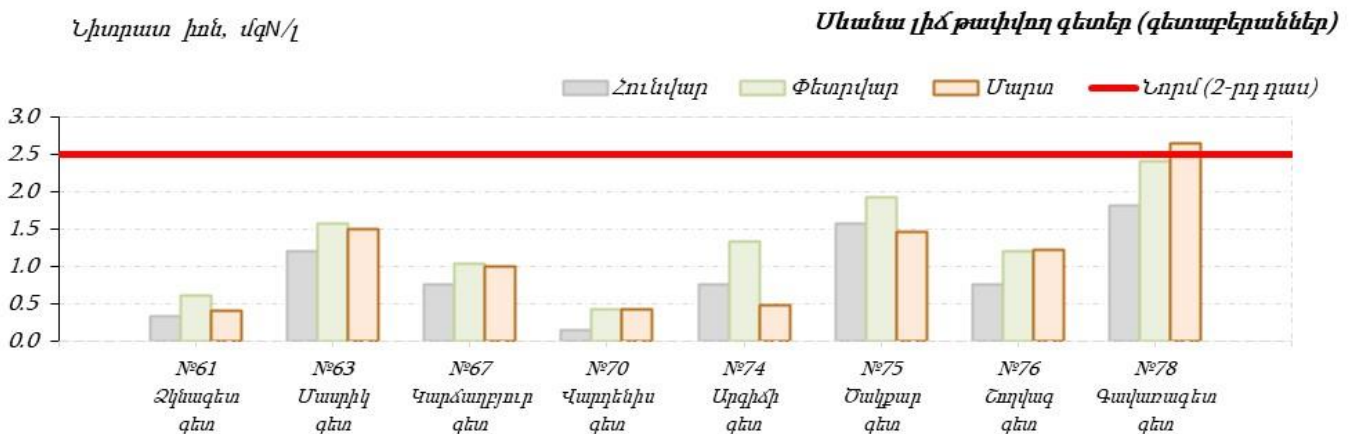
Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

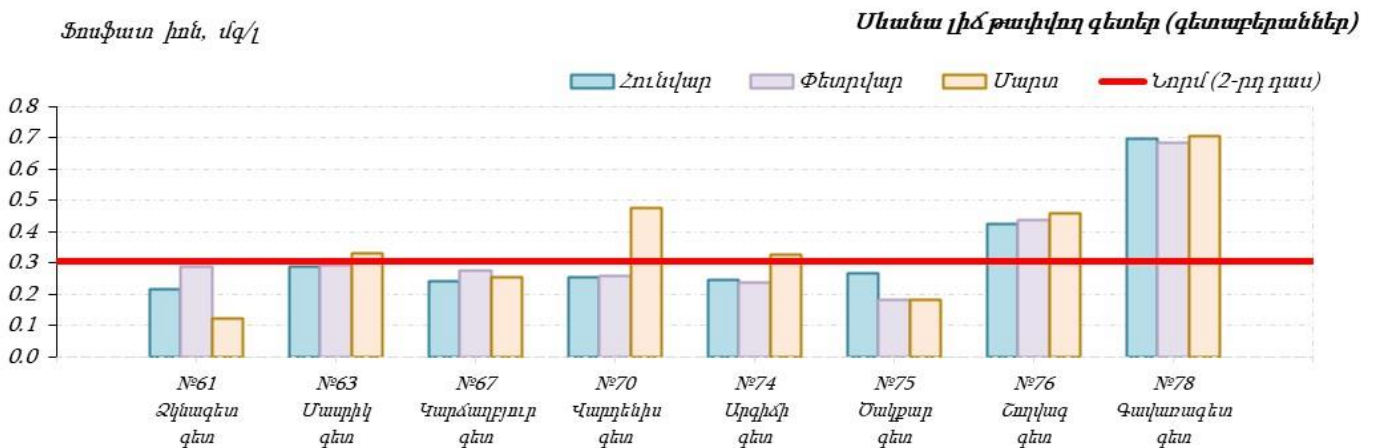
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 59. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 60. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

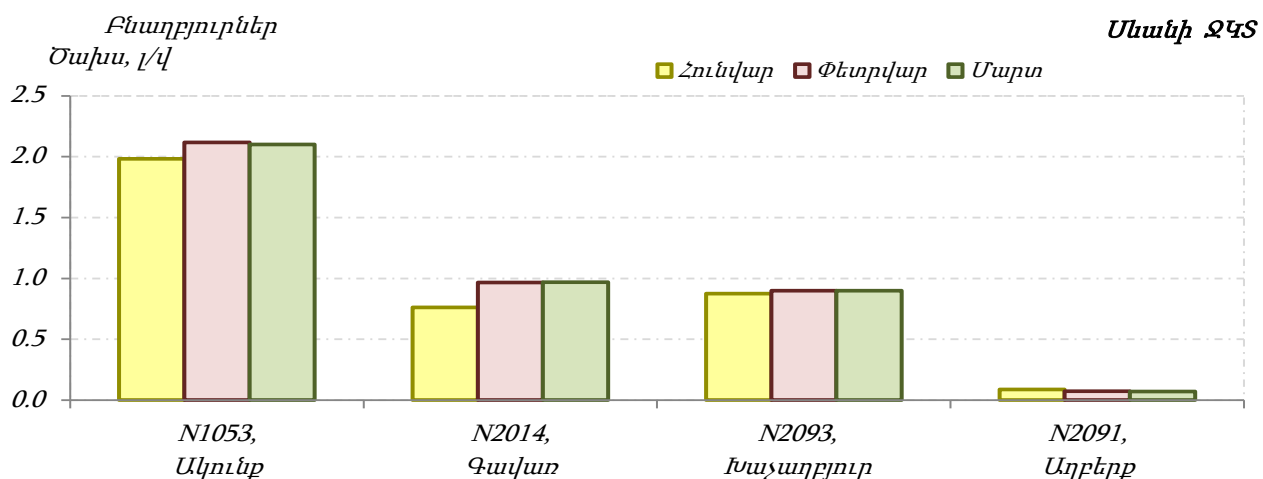
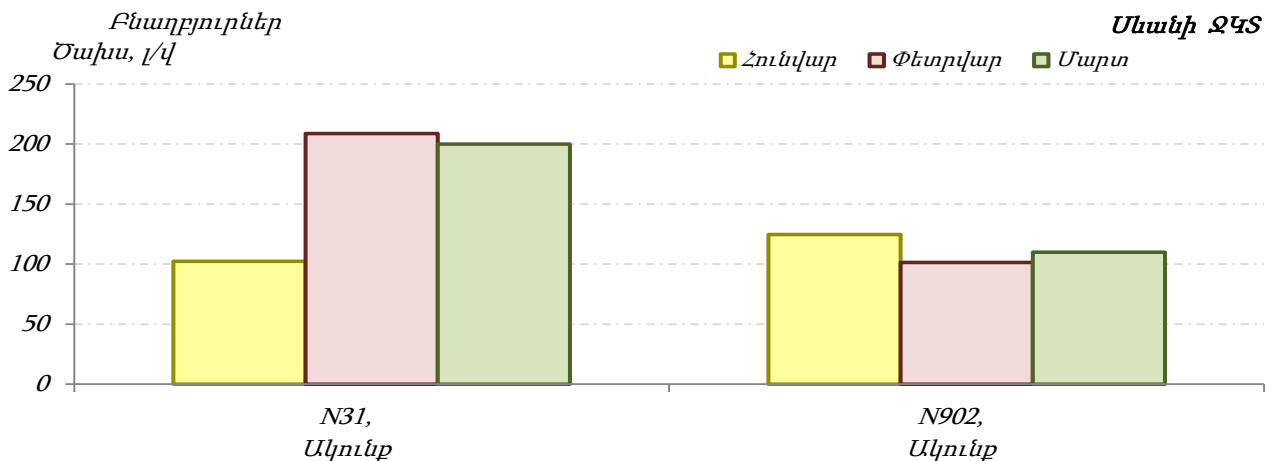
Գծապատկեր 61. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

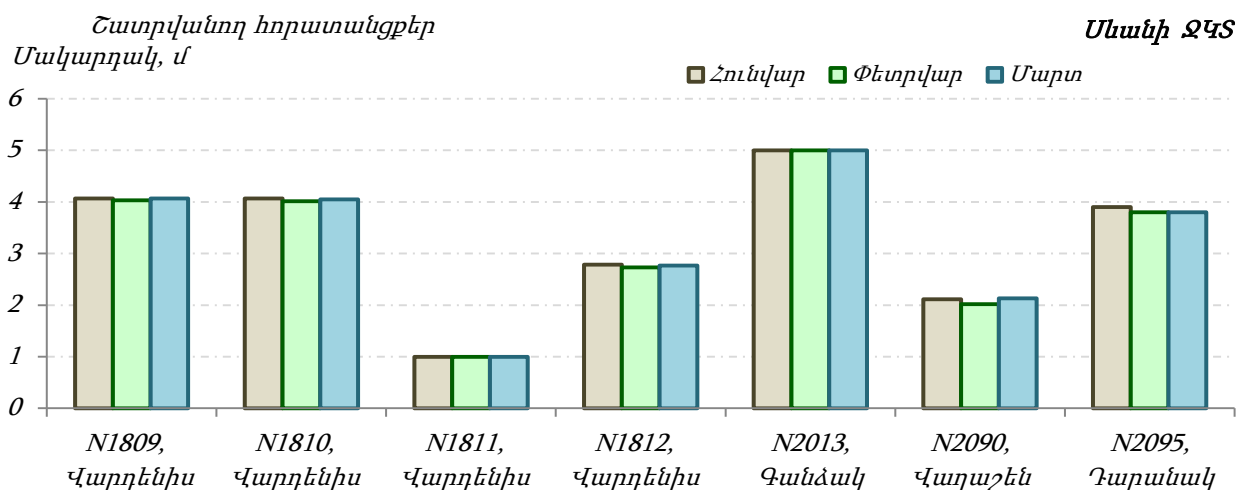
Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 14 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Վարդենիս քաղաքի N1811, N1812, Գանձակի N2013 և Վաղաշենի N2090 գյուղերի շատրվանող հորատացքերում հունվար-մարտ ամիսներին ջրի ծախսերն ու մակարդակները գրեթե անփոփոխ են: Ջրի մակարդակի և ծախսի աննշան տատանումներ նկատվել են Վարդենիս քաղաքի N1809, N1810 և Դարանակ բնակավայրի N2095 դիտակետերում:

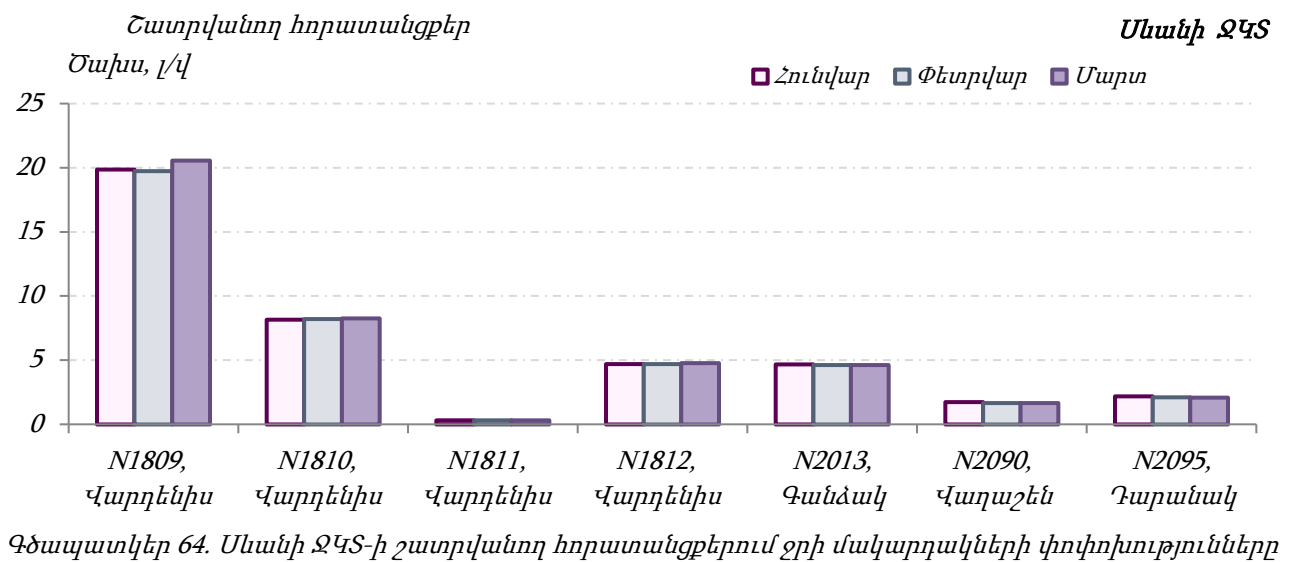
Գավառ քաղաքի N2014, Ակունք գյուղի N31 և N1053 դիտակետերի աղբյուրներում ջրի ծախսը ավելացել է 0.12- 97.76 լ/վ սահմաններում: Ծախսի նվազում դիտվել է Ակունքի N902 աղբյուրում: Խաչաղբյուրի N2093 և Աղբերքի N2091 բնաղբյուրներում ծախսի արժեքները եղել են կայուն:

Գծապատկեր 62. Մեանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 63. Մեանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատացքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Սևանա լիճ

2025 թվականի 1-ին եռամսյակում Սևանա լճի ջրի քանակական մոնիթորինգն իրականացվել է 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հունվար, փետրվար և մարտ ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

2025 թվականի հունվարի 1-ին Սևանա լճի մակարդակը կազմել է 1900.39 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ բարձր է եղել 22 սմ-ով: 2025 թվականի մարտի 31-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.40 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ բարձր է եղել 17 սմ-ով: 2025 թվականի հունվարի 1-ից մինչև մարտի 31-ը լճի մակարդակը բարձրացել է 1 սմ-ով: Արփա-Սևան ջրատարով Սևանա լիճ տեղափոխված ջրի ծավալը հունվար ամսին կազմել է 1.922 մլն մ³, փետրվարին՝ 1.736 մլն մ³, մարտին՝ 1.835 մլն մ³: 2025 թվականի հունվարի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1277.464 կմ², ծավալը 38.0366 կմ³, իսկ մարտի 31-ին համապատասխանաբար՝ 1277.559 կմ² և 38.0493 կմ³:

Աղյուսակ 10. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2025 թվականի 1-ին եռամսյակում

Հունվար

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2024թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթաց- քում			
	1	2	3		Նվազ.	միջին	Առավ.
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	11.02	10.97	12.00	33.99	24.0	37.1	49.2
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.62	0.62	0.68	1.92	0.00	8.49	20.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	0.50	1.50	0.00	2.00	2.10	22.9	78.8
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	2.90	5.80	7.90
Ընդամենը	14.74	15.69	15.38	45.81	31.8	68.5	127.1
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	21.3	184.6
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	20.8	20.0	19.1	59.9	36.1	65.1	86.5
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	21.2	20.4	19.5	61.1	36.6	95.9	249.6
Կուտակում (նվազում)	-25.5	0.00	-12.7	-38.2	-167.1	-32.5	63.3
Բացարձակ անկապք	19.04	-4.71	8.58	22.91		2.20	
Հարաբերական անկապք %	47.3	23.1	30.6	27.3	0.10	6.60	47.2

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ ²	Լճի ծավալը, կմ ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.39	1277.464	38.0366
Ամսվա վերջին օրը	1900.36	1277.179	37.9984
Միջին ամսական	1900.37	1277.274	38.0111

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.03 (մ)

31.01.25 և 31.01.24 մակարդակի տարբերությունը 0.21 (մ)

Փետրվար

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2024թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթաց- քում			
	1	2	3		Նվազ.	միջին	Առավ.
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	11.13	11.09	8.78	31.0	22.6	34.7	43.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.62	0.62	0.50	1.74	1.10	7.10	22.6
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	1.70	11.9	14.9	28.5	4.90	26.6	81.2
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.50	7.70	3.70	5.50	7.90
Ընդամենը	16.05	26.21	26.68	68.94	37.0	73.0	134.2
ԵԼԷՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	20.4	157.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	11.1	13.4	16.1	40.6	0.00	32.8	84.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.00	1.70
Ընդամենը	11.5	13.8	16.5	41.8	0.40	61.3	180.5
Կուտակում (նվազում)	0.00	-12.8	12.8	0.00	-103.4	12.0	77.0
Բացարձակ անկապք	4.55	25.21	-2.62	27.14		0.10	
Հարաբերական անկապք %	28.3	64.6	8.94	39.4	0.00	6.10	45.3

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.36	1277.179	37.9984
Ամսվա վերջին օրը	1900.36	1277.179	37.9984
Միջին ամսական	1900.36	1277.179	37.9984

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում 0.00 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.25 28.02.25 ընթացքում -0.03 (մ)
 28.02.25 և 29.02.24 մակարդակի տարբերությունը 0.19 (մ)

Մարտ

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2024թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթաց- քում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	11.59	16.73	29.07	57.39	32.7	50.8	85.8
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.60	0.59	0.65	1.84	1.90	9.81	35.2
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	0.50	19.2	10.3	30.0	12.6	41.8	93.0
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	3.60	5.80	7.90
Ընդամենը	15.29	39.12	42.72	97.13	55.6	100.4	178.3
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	16.4	168.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	10.4	6.00	7.20	23.6	0.00	27.5	53.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	10.8	6.40	7.60	24.8	0.40	49.0	175.0
Կուտակում (նվազում)	12.7	12.7	25.5	50.9	-90.5	52.7	128.9
Բացարձակ անկապք	-8.21	20.02	9.62	21.43		-1.00	
Հարաբերական անկապք %	34.9	51.2	22.5	22.1	0.70	4.20	38.5

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.36	1277.179	37.9984
Ամսվա վերջին օրը	1900.40	1277.559	38.0493
Միջին ամսական	1900.38	1277.369	38.0238

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում 0.04 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.25 31.03.25 ընթացքում 0.01 (մ)

31.03.25 և 31.03.24 մակարդակի տարբերությունը 0.17 (մ)

Սևանա լճի ջրի որակական մոնիթորինգն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների 3 դիտակետում՝ տարբեր խորության շերտերում: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման Հավելված 12.1-ի համաձայն:

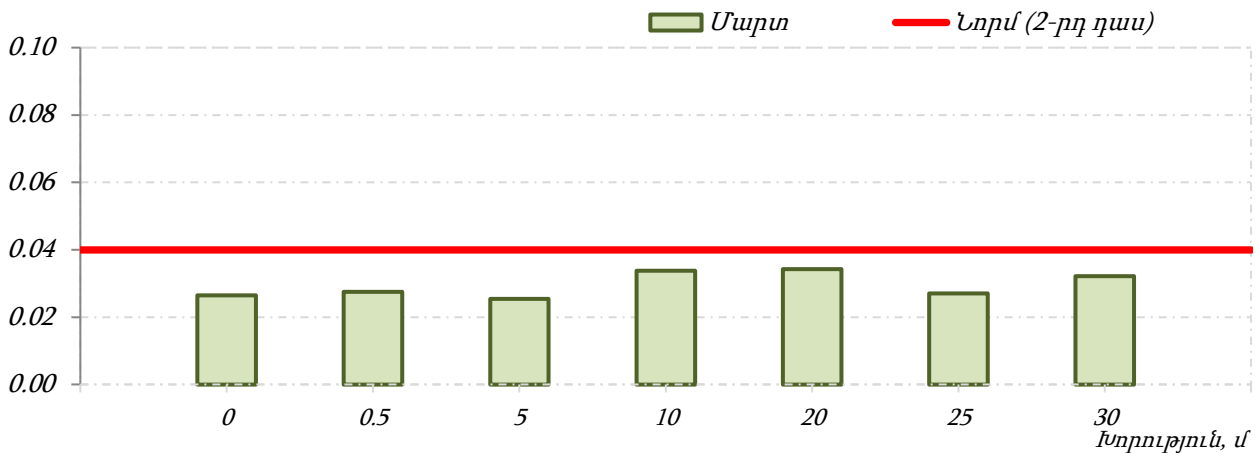
Մեծ Սևանի 22-րդ կայանի մոտ մակերևութային, 0.5մ, 5մ, 10մ, 20մ, 25մ, 30մ խորության շերտերում ջրի որակը մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Փոքր Սևանի 4-րդ կայանի մոտ մակերևութային շերտում ջրի որակը փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 0.5մ և 5մ խորության շերտերում ջրի որակը փետրվարին և մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), 10մ խորության շերտում՝ փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս), 20մ, 30մ, 55մ, 70մ և 80մ խորության շերտերում ջրի որակը փետրվարին և մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Փոքր Սևանի Այրիվանքի մոտ մակերևութային, 5մ, 10մ, 20մ, 30մ և 40մ խորության շերտերում ջրի որակը մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Երեք ամիսներին Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են **Error! Reference source not found.**-ում:

Ֆոսֆատ իոն, մգ/լ

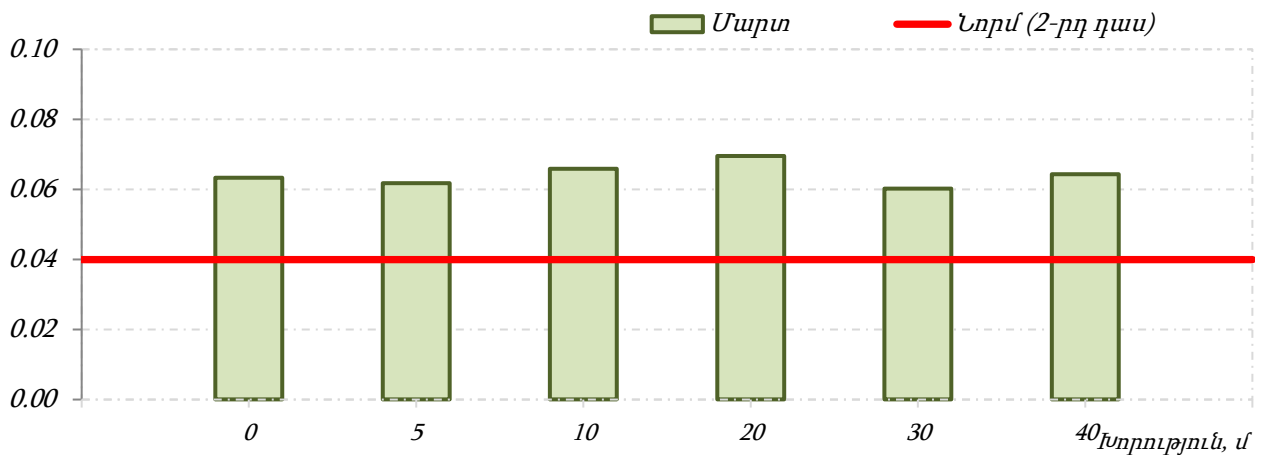
Մեծ Սևան, 22-րդ կայան

Գծապատկեր 65. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

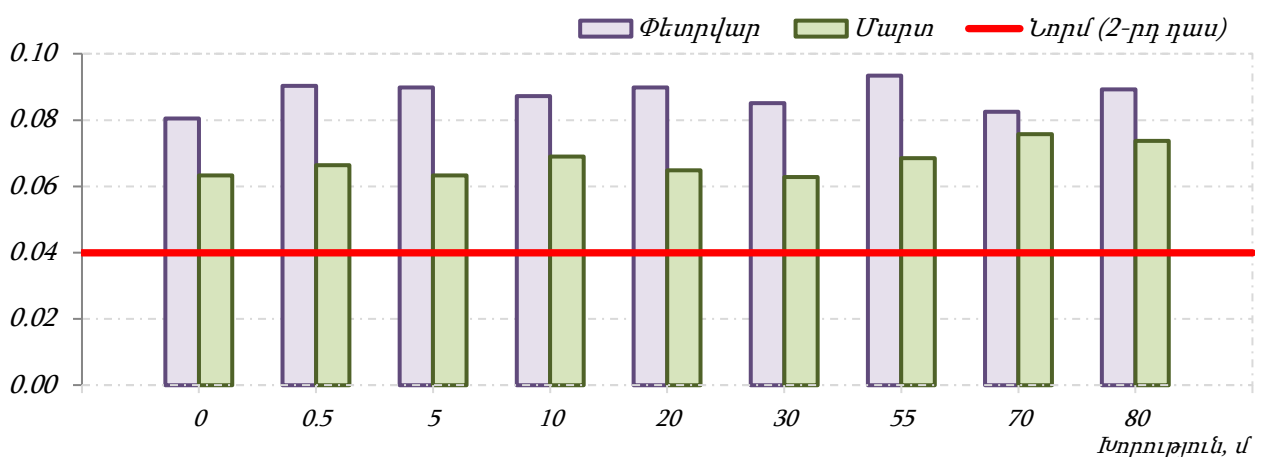
Ֆոսֆատ իոն, մգ/լ

Փոքր Սևան, Այրիվանք

Ֆոսֆատ իոն, մգ/լ

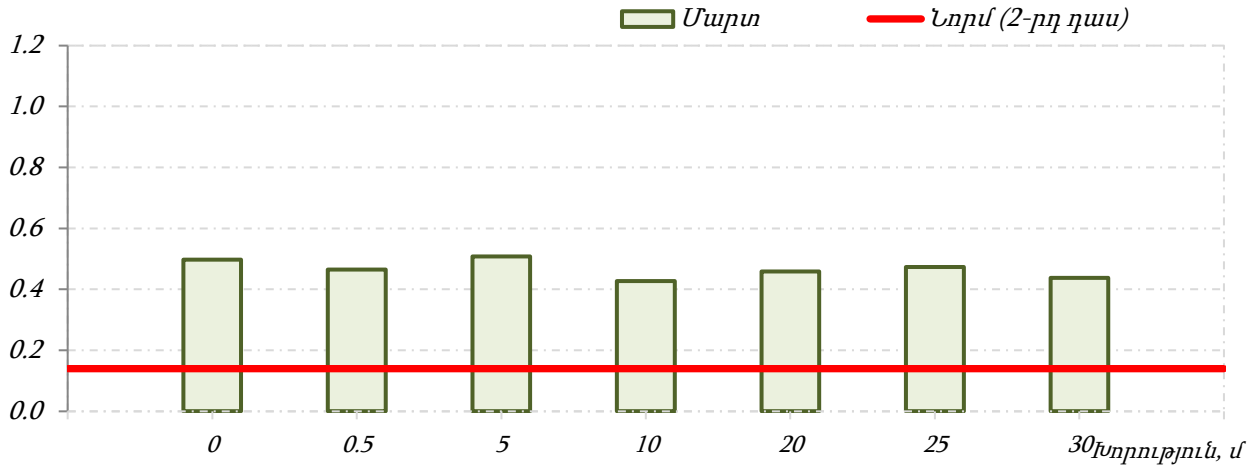
Փոքր Սևան, 4-րդ կայանի մոտ

Գծապատկեր 66. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ամոնիում իոն, մգN/լ

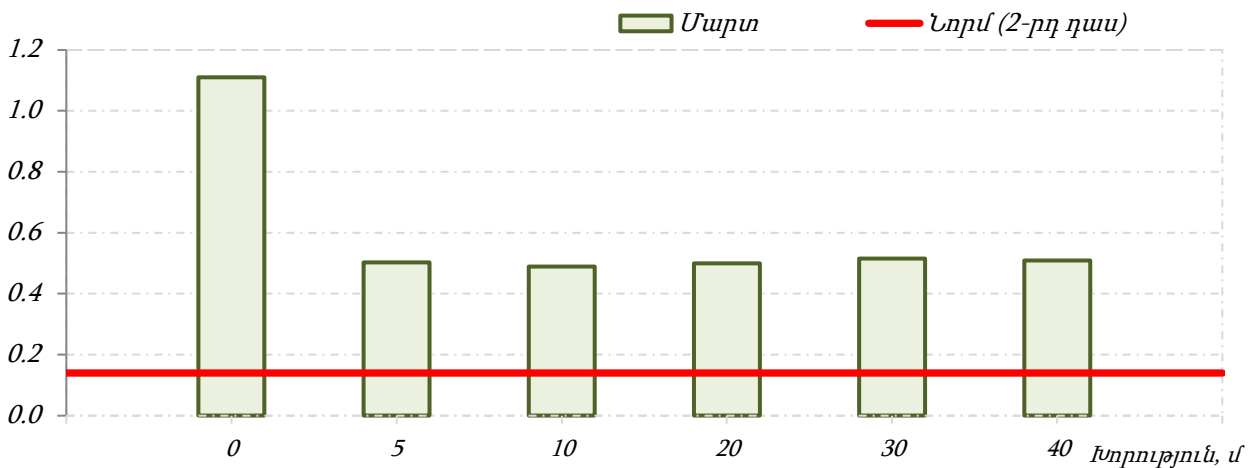
Մեծ Սևան, 22-րդ կայան

Գծապատկեր 67. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

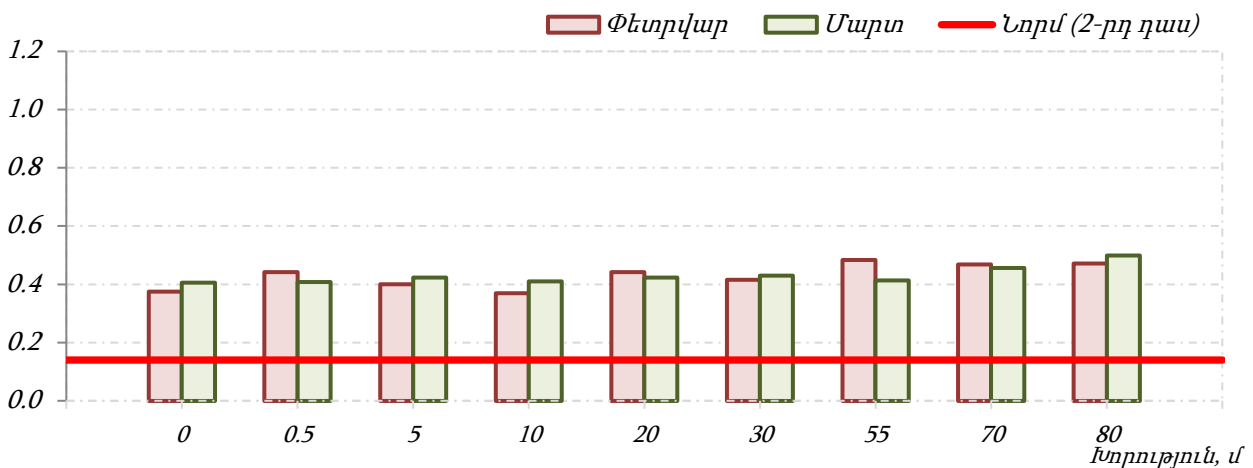
Ամոնիում իոն, մգN/լ

Փոքր Սևան, Այրիվանք

Ամոնիում իոն, մգN/լ

Փոքր Սևան, 4-րդ կայանի մոտ

Գծապատկեր 68. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Մակերևութային ջրերի քանակ

Արարատյան ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի քանակն իրականացվում են 12 դիտակետում. այդ թվում՝ 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ագատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 11-ում: Ագատ-Գառնի և Վեդի-Ուրցաձոր դիտակետերում հունվար և փետրվար ամիսներին ջրի միջին ամսական ելքերը ցածր են եղել նորմաներից և կազմել են նորմայի 64-77%-ը, իսկ մարտին՝ 82-137%-ը: Արփա-Ջերմուկ և Արփա-Արենի հիդրոլոգիական դիտակետերում ջրի միջին ամսական ելքերը հունվար-մարտ ամիսներին եղել են նորմայի 104-142%-ի սահմաններում:

Աղյուսակ 11. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաս- տացի	նորմա	%	փաս- տացի	նորմա	%	փաս- տացի	նորմա	%
Ագատ	Գառնի	2.09	3.05	69	2.00	3.11	64	2.91	3.55	82
Վեդի	Ուրցաձոր	0.59	0.77	77	0.66	0.87	76	1.83	1.34	137
Արփա	Ջերմուկ	2.74	2.54	108	2.77	2.46	113	2.83	2.71	104
Արփա	Արենի	9.83	6.94	142	9.26	7.36	126	11.8	10.9	108

Մակերևութային ջրերի որակ

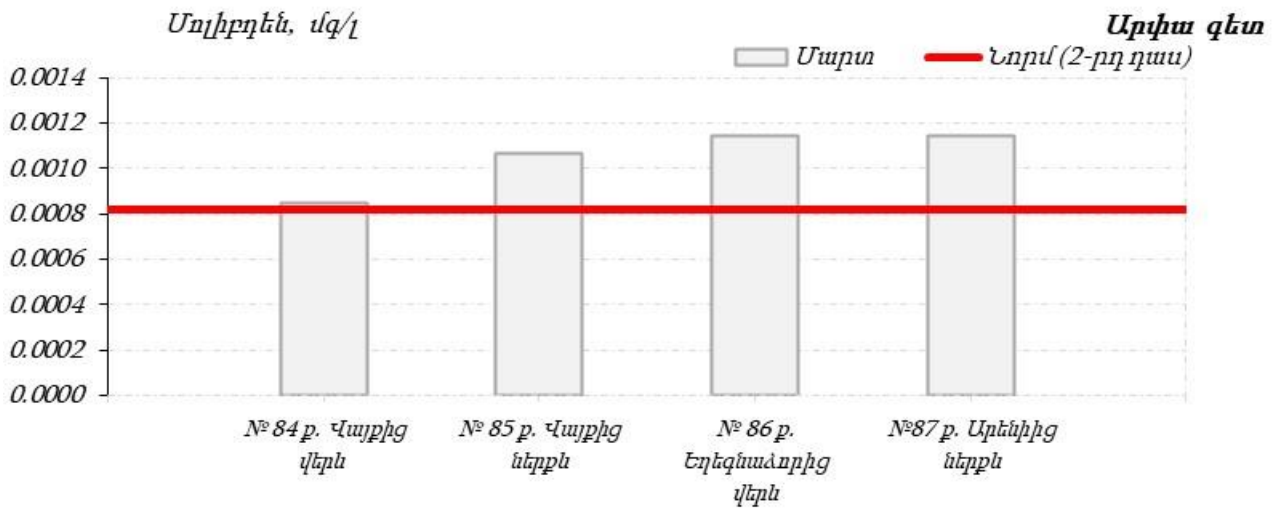
Վեդի գետի ջրի որակը Արարատ քաղաքից ներքև մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Արփա գետի ջրի որակը Վայք քաղաքից վերև, Վայք քաղաքից ներքև, Եղեգնաձոր քաղաքից վերև և Արենի գյուղից ներքև հատվածներում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Դարբ գետի ջրի որակը գետաբերանում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Եղեգիս գետի ջրի որակը Շատին գյուղից ներքև հատվածում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Որոտան-Արփա ջրատարի ջրի որակը թունելի ելքից հատվածում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 69. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

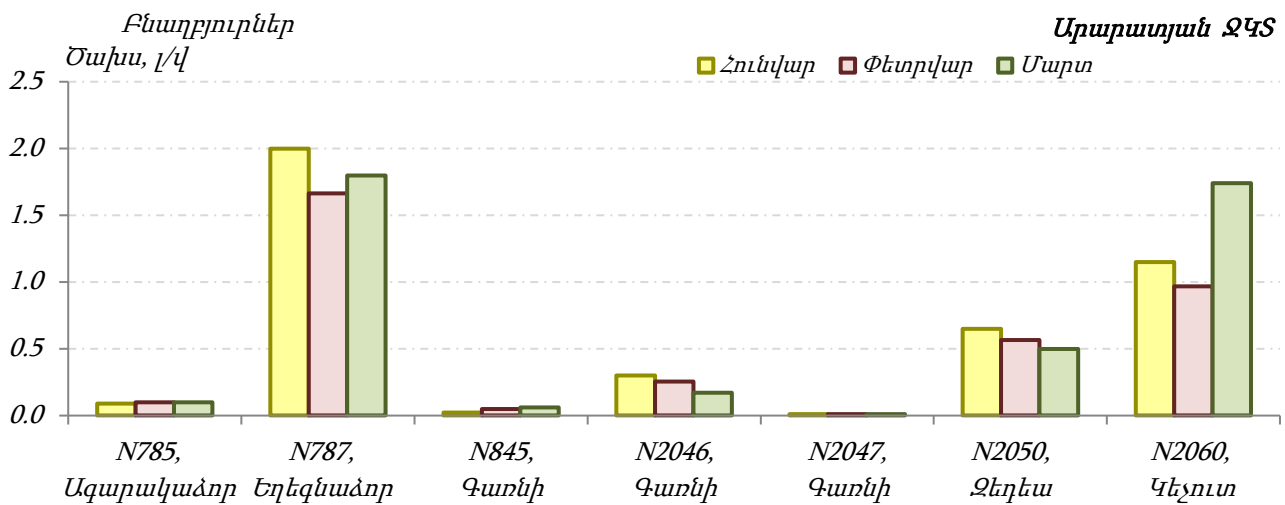
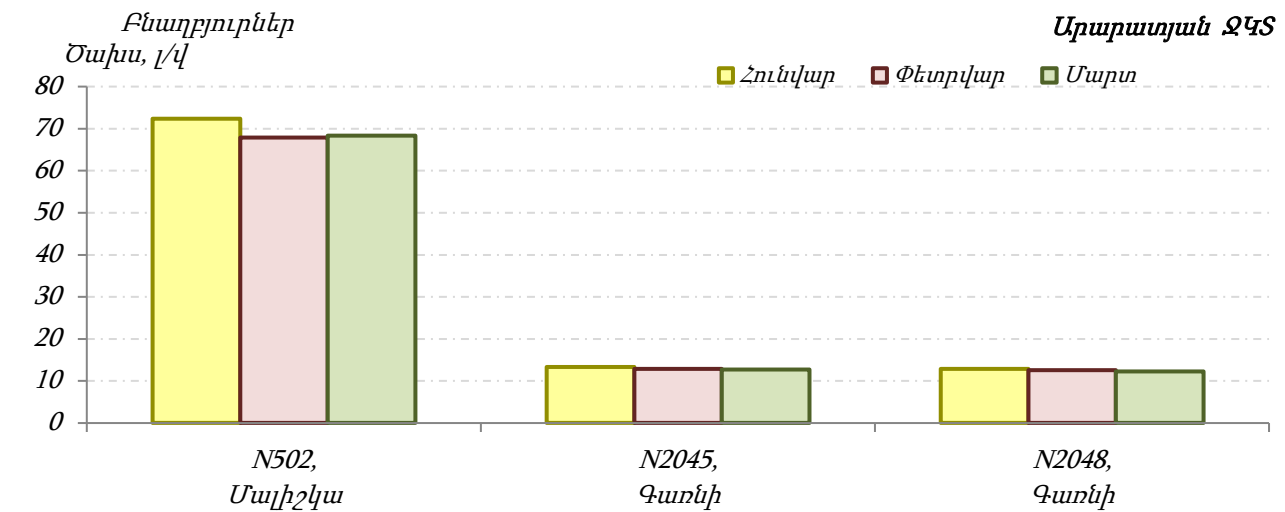
Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 23 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Հունվար-մարտ ամիսներին Դալար գյուղի N2063 շատրվանոց հորատանցքերի ջրերի ծախսի և մակարդակի արժեքները գրեթե կայուն են: Արտաշատ քաղաքի N2062 և Սուրենավան գյուղի N2067 շատրվանոց հորատանցքում դիտվել է ծախսի նվազում:

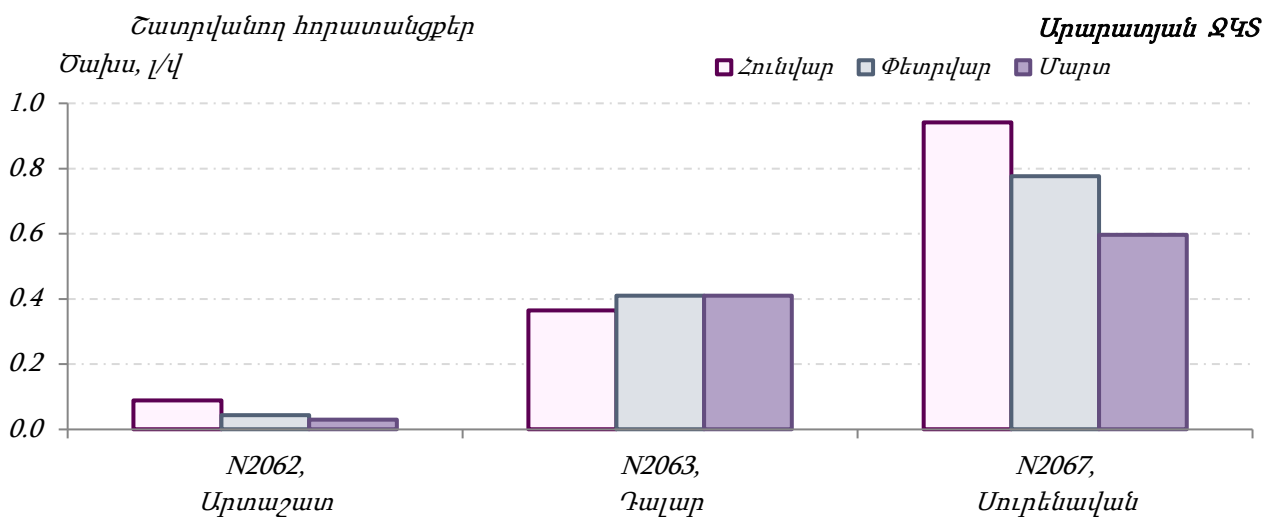
Մրգավետ գյուղի N2052, Եղեգնավանի N206) և Լուսազյուղի N2074 հորատանցքներում դիտվել է ջրի մակարդակների իջեցում: Արարատ գյուղի N2076 և Արտաշատ քաղաքի N2069 հորատանցքերում մակարդակը եղել է կայուն՝ աննշան տատանումներով: Ջրի մակարդակի բարձրացում դիտվել է Արտաշատ քաղաքի N2069 հորատանցքում:

Վեդի քաղաքի N2006 և Արմաշ գյուղի N2075 գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակն իջել է համապատասխանաբար 0.23 և 0.38 մ-ով: Դալար գյուղի N2072 գրունտային ջրհորում դիտվել է ջրի մակարդակի բարձրացում, իսկ Արտաշատ քաղաքի N2073 դիտակետում մակարդակը եղել է կայուն:

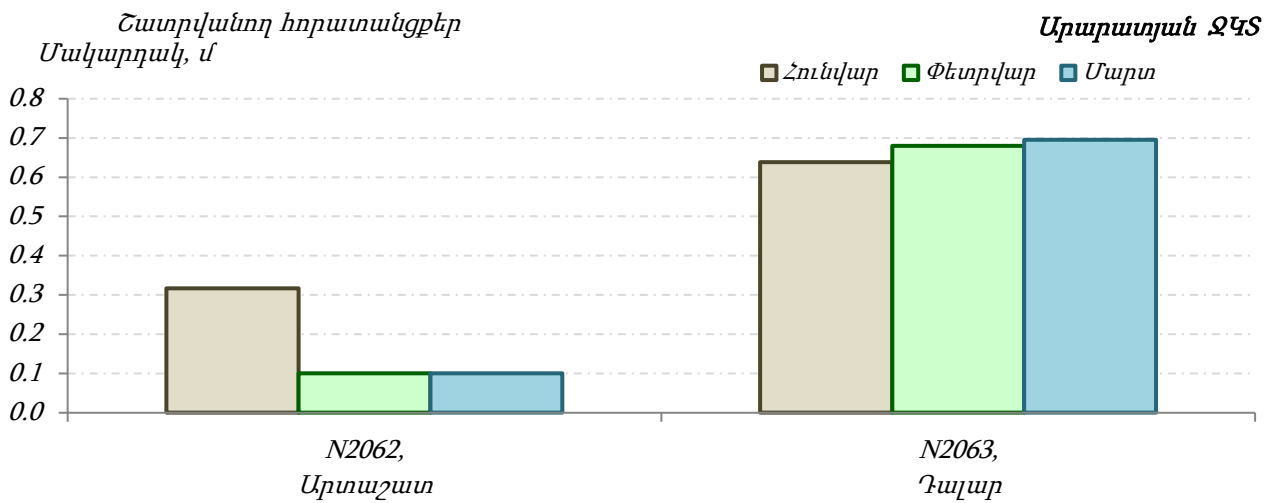
Մալիշկա N502, Եղեգնաձոր N787, Գառնի N2046, Զեդեա N2050 բնաղբյուրներում և Ջերմուկ քաղաքի N2048 դիտվել է ջրի ծախսի նվազում: Կեչուտ գյուղի աղբյուրում ջրի ծախսը ավելացել է, իսկ Գառնի գյուղի N845, N2047 և Ագարակաձորի N785 դիտակետերում դիտվել է ջրի ծախսի կայուն վիճակ:

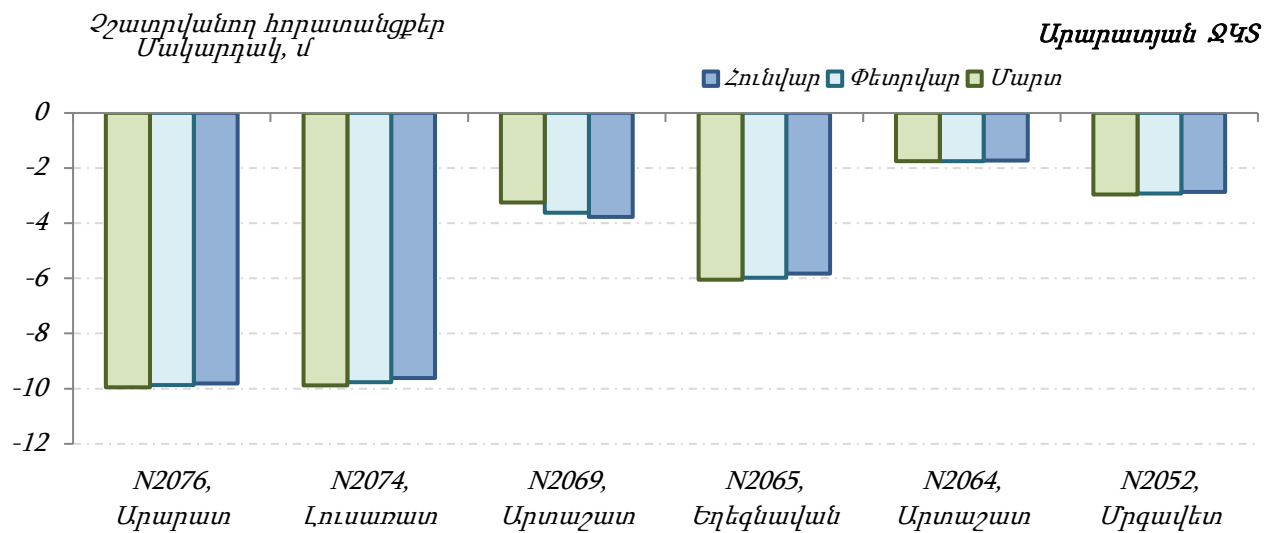
Գծապատկեր 70. Արարարական ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

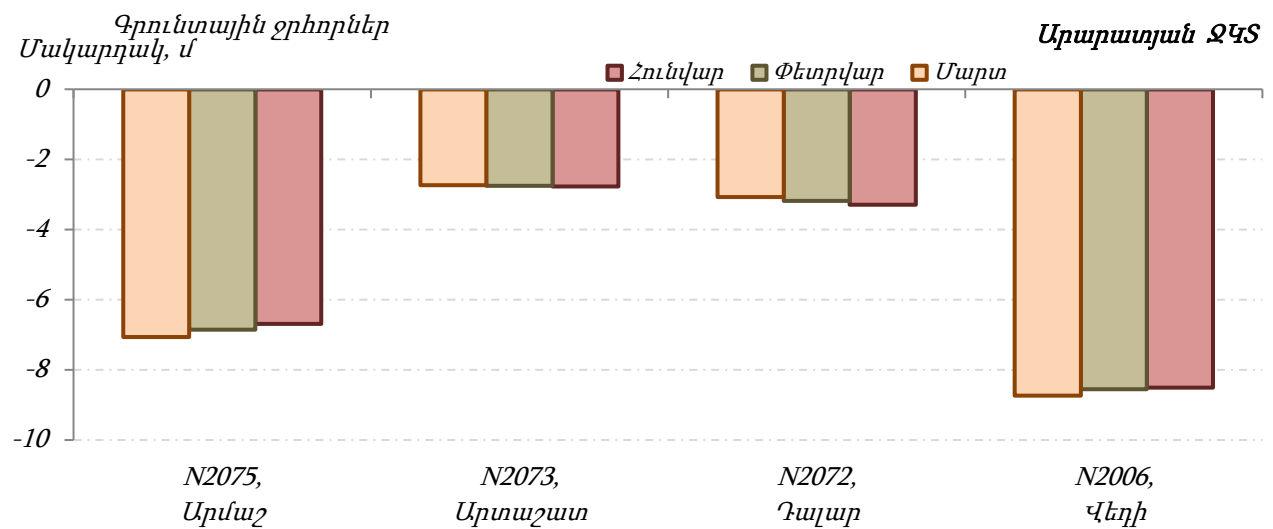
Գծապատկեր 71. Արարարական ՋԿՏ-ի հատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 72. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանոց հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 73. Արարատյան ՋԿՏ-ի չշատրվանոց հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 89. Արարատյան ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորներում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Մակերևութային ջրերի քանակ

Հարավային ՋԿՏ-ում մակերևութային ջրերի քանակն իրականացվում են 9 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 12-ում: Մեղրիգետ-Մեղրի և Ողջի-Կապան հիդրոլոգիական դիտակետերում հունվար-մարտ ամիսներին ջրի միջին ամսական ելքերը ցածր են եղել նորմաներից և կազմել են նորմայի 43-65%-ը, իսկ Որոտան-Գորայք դիտակետում եղել է նորմայի 110-119%-ի սահմաններում:

Աղյուսակ 12. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ ³ /վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	0.57	0.91	63	0.53	1.03	51	0.88	2.06	43
Ողջի	Կապան	0.94	1.45	65	0.94	1.83	51	2.58	4.74	54
Որոտան	Գորայք	2.38	2.00	119	2.38	2.01	118	2.38	2.17	110

Մակերևութային ջրերի որակ

Մեղրիգետ գետի ջրի որակը գետաբերանում մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

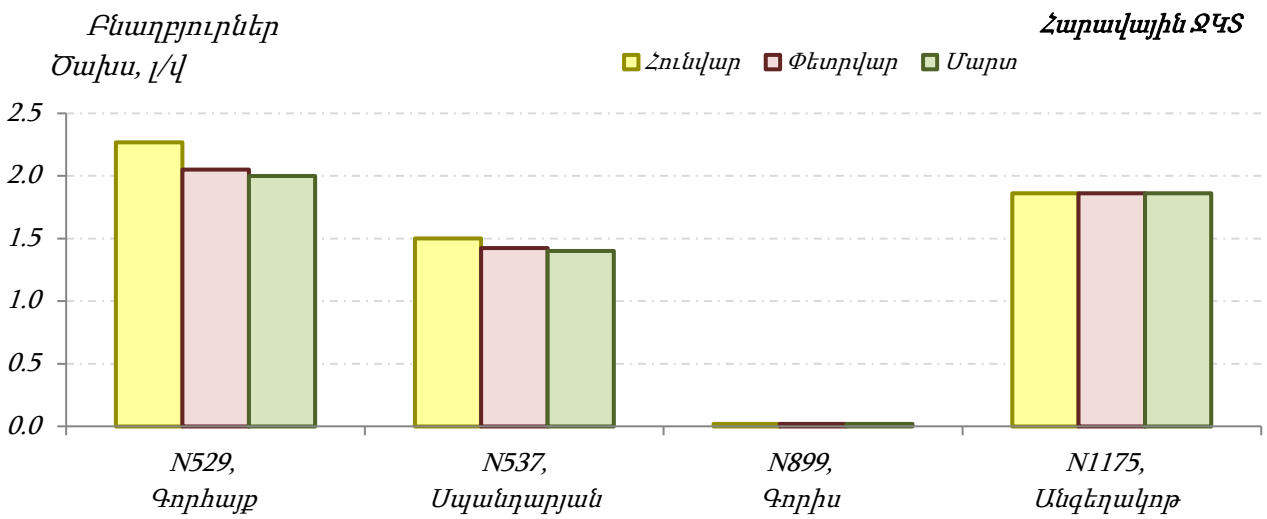
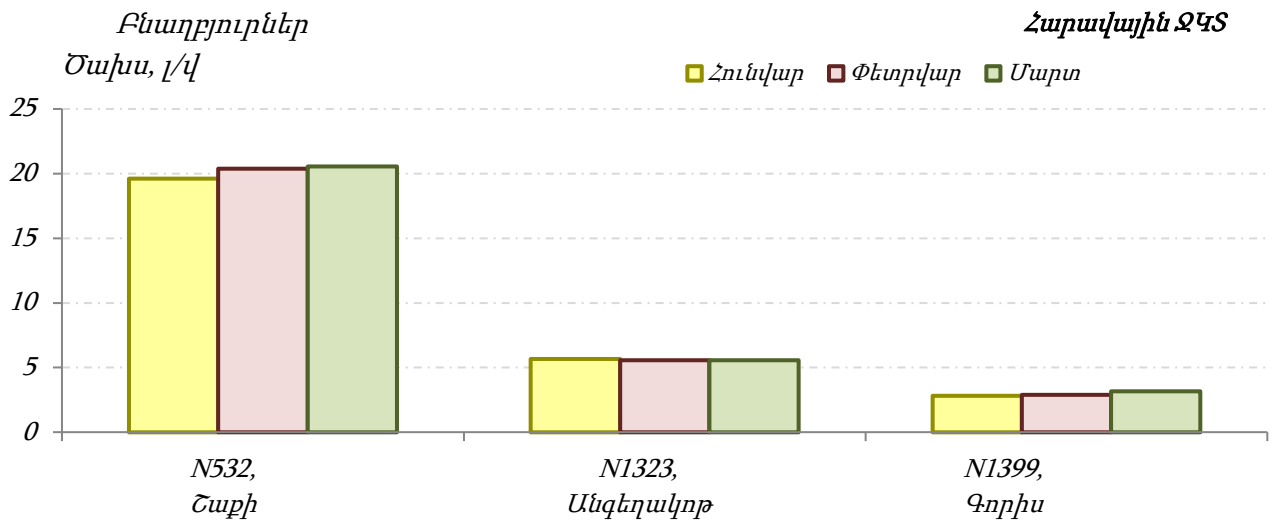
Գեղի գետի ջրի որակը գետաբերանում մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Սիսիան գետի ջրի որակը գետաբերանում մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

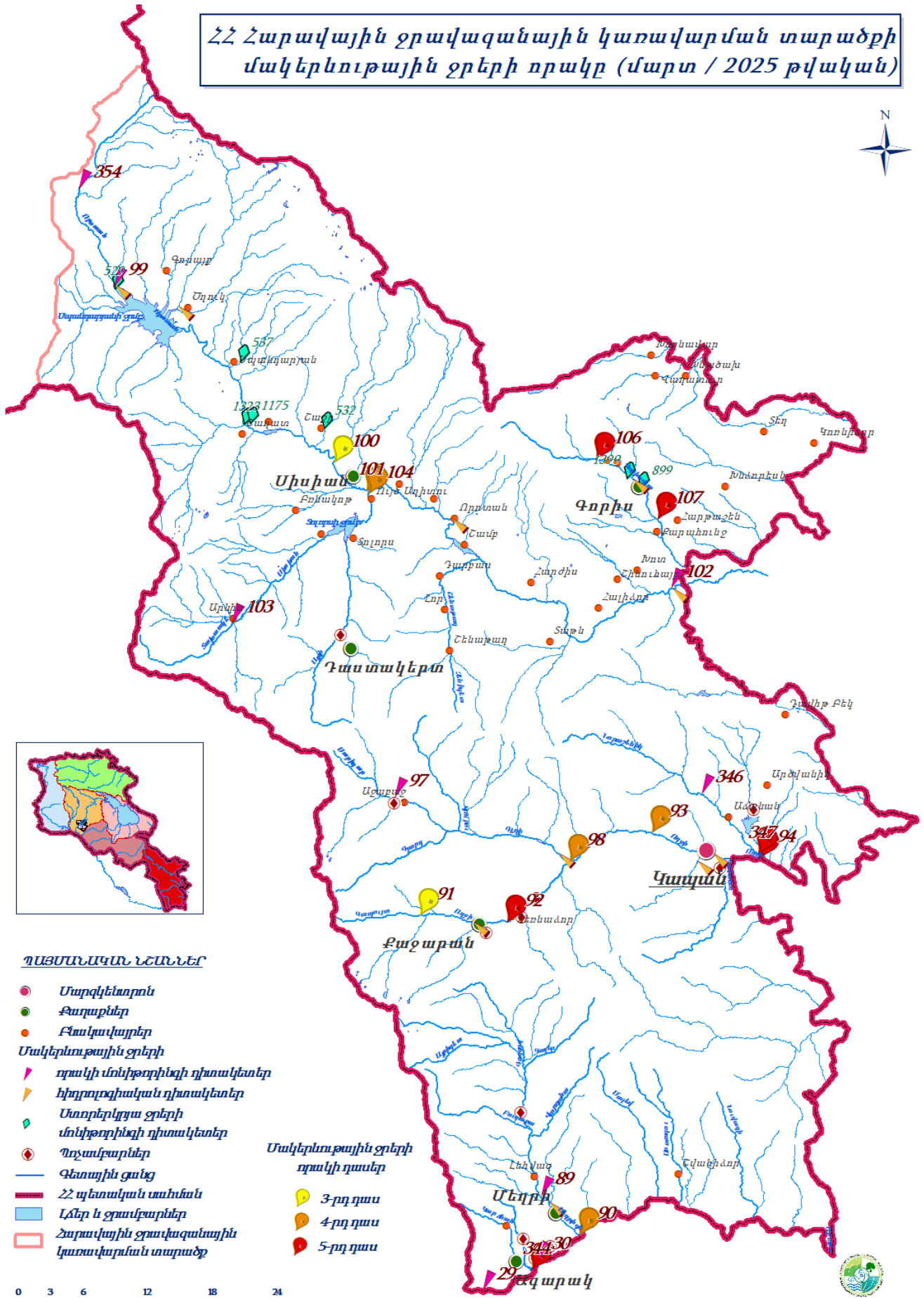
Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 7 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ:

Հունվար-մարտ ամիսներին Գորհայքի N529 աղբյուրի ծախսը նվազել է: Գորիս քաղաքի N1399 և Շաքի բնակավայրի N532 բնաղբյուրներում նկատվել է ծախսի ավելացում 0.35 լ/վ և 0.95 լ/վ համապատասխանաբար: Գորիս քաղաքի N899, Անգեղակոթ N1175, N1323 և Սպանդարյան N537 գյուղերի բնաղբյուրներում դիտվել է ջրի ծախսի կայուն վիճակ՝ աննշան տատանումներով:

Գծապատկեր 74. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքի
մակերևութային ջրերի որակը (մարտ / 2025 թվական)

meteomonitoring.am

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփիլիճ, Ագատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են մակերևութային ջրերի քանակ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն մակերևութային ջրերի քանակ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

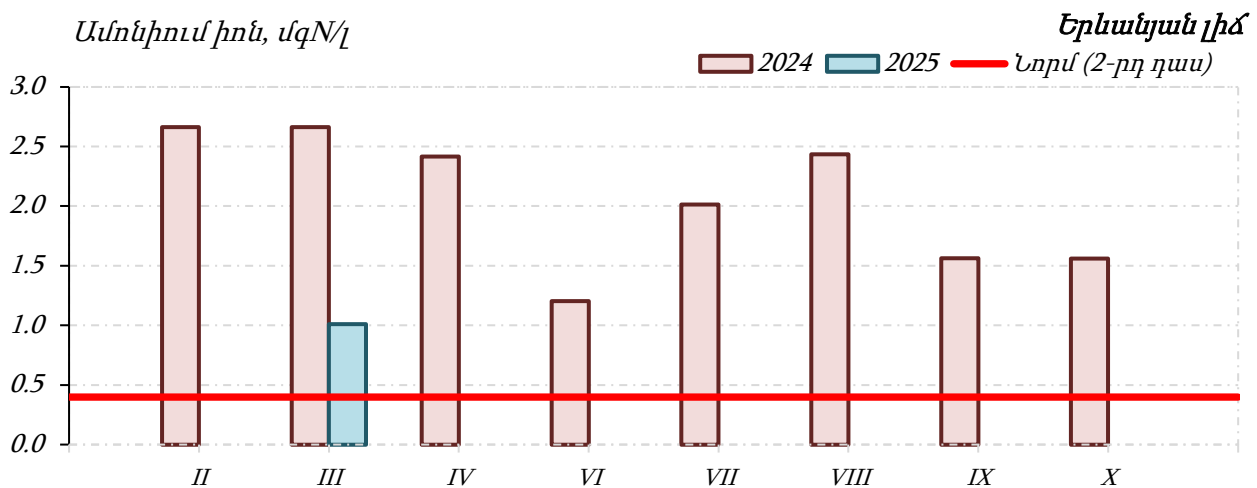
2025 թվականի 1-ին եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են Աղյուսակ 15-ում:

Աղյուսակ 13. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2025 թվականի 1-ին եռամսյակում

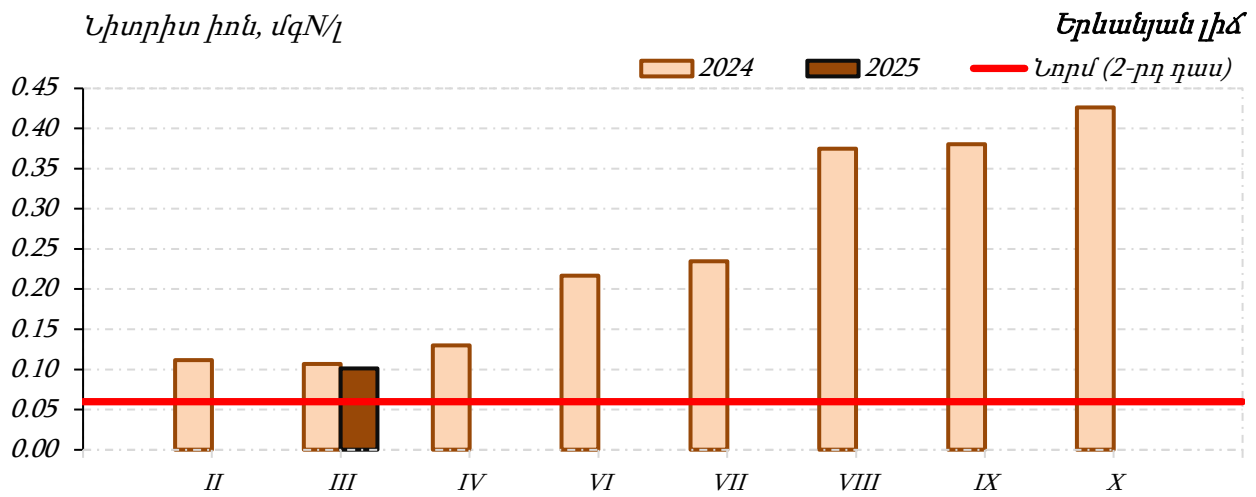
Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը. մլն. խոր. մ	Փաստացի լցվածությունը. հունվարի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը. փետրվարի 28-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը. մարտի 31-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր. մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր. մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր. մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	382.46	73	417.52	80	497.74	95
Ագատ	70	27.58	39	30.63	44	36.08	52
Ապարան	91	16.57	18	17.20	19	26.21	29
Մարմարիկ	24	5.89	25	6.41	27	9.93	41

Ջրամբարների ջրի որակ

Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը մարտին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Գծապատկեր 75. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 76. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Հավելված 1. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ
Օդերևութաբանական կայաններ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած Բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց Ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թային	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Բջևան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկահովիտ	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
40	Սյունիք	Սիսիան	39.5203	46.0297
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
45	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
46	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրակամուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Լեռնաջուր	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիլիտովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ջկնուտ	Ջորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Բլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչպար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094
	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամավան	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Հովտաշեն	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Զկնագետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղհովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247
	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005
	69	Վայք	Զառիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբունք	ռեժիմային	39.8554	45.3179

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	74	Մելիմագետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ազատի ջրամբար	Լանջազատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	76	Ողջի	Քաջարան	ռեժիմային	39.1499	46.4121
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավճուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթև ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Մպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դեբեդ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դեբեդ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դեբեդ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Բջևանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Բջևանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
	Գետիկ	19	0.5 կմ գլ. Վահանից վերև	Հղումային	40.57461	45.40817
	Գետիկ	20	Գետաբերան	Գործառնական	40.75971	45.02166
Ախուրյան	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635
	Ախուրյան	32	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բազարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705
	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արզնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գլ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Ջկնագետ	60	0.5 կմ գլ. Մեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Ջկնագետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գլ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գլ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գլ. Ախարաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գլ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գլ. Գեղիովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գլ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684
	Արգիճի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ-ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ-ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ-կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի-կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա-կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար-ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար-կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի-ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս-ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս-կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ-ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ-կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք-ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք-կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369
	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Մոդելային-ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Մոդելային-կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն-կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ-կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա-կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան-կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք.Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Դարբ	348	Ակունք	Հղումային	39.68577	45.68347
	Դարբ	349	Գետաբերան	Գործառնական	39.69361	45.56767
	Հերիեր	350	Ակունք	Հղումային	39.82403	45.54257
	Հերիեր	351	Գետաբերան	Գործառնական	39.69231	45.52348
	Եղեգիս	352	Գյ. Գետիկվանքից վերև	Հսկողական	39.92165	45.50629
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ- ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Որոտան-Արփա ջրատար	353	Թունեղի ելքից	Գործառնական	39.786969	45.657948
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Մտորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հյուսիսային	2058	Աղբյուր	Տավուշ, գյ. Հաղարծին	44.96478	40.77684
	2059	Աղբյուր	Տավուշ, գյ. Հաղարծին	44.98589	40.76935
Ախուրյան	108	հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	2029	Աղբյուր	Շիրակ, ք. Գյումրի (Զերքեզի ձոր)	43.82917	40.78861
	2031	Աղբյուր	Շիրակ, ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81556	40.80139
	2035	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Մարմաշեն (բիսետկա)	43.76056	40.84306
	2037	Աղբյուր	Շիրակ, ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81583	40.80083
	2038	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Աշոցք	43.87556	41.02722
	2039	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Աշոցք (Սմբուլի աղբ)	43.85861	41.03361
	2041	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Աշոցք (Ակոնեց աղբ)	43.86139	41.03417
	2077	Աղբյուր	Շիրակ, գյ. Ցողամարգ	43.87222	40.95000
	105	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Եղեգնուտ	44.16444	40.08583
	152	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Առատաշեն-Ապագա	44.22889	40.10972
	192	հորատանցք	Արմավիր, գ. Վարդանաշեն	44.20083	40.06028
	198	հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	1533	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Վարդանաշեն	44.19000	40.05000
	1537	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Արագափ	44.17028	40.04806
	1818	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Առատաշեն-Ապագա	44.23000	40.11000
	2018	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Տարոնիկ	44.18056	40.13222
	2024	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Բամբակաշատ	44.01722	40.09167
	2025	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Հայկական	44.03556	40.08528
	2026	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Տարոնիկ	44.18444	40.13972

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Ախուրյան	2057	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ապագա	44.25194	40.08944
	2080	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Արագածական	43.65528	40.32556
	2081	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Արտենի	43.76833	40.29167
	2082	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Մյասնիկյան	43.90611	40.18583
	2083	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գյ. Արտամետ	43.83667	40.10444
	2103	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Արմավիր	44.05667	40.09611
	2104	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Այգեշատ	44.03083	40.06444
	1521	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Գալ	44.31000	40.08944
	2001	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.28000	40.09167
	2002	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Տարոնիկ	44.19222	40.12278
	2021	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ջրառատ	44.27139	40.06861
	2055	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն. ԵՄ	44.28111	40.09556
	199	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Ակնաշեն	44.27861	40.09361
	2020	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Ապագա	44.25833	40.09028
	2022	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Լուսազյուղ	44.27111	40.09000
	2042	Ջրհոր	Շիրակ, գյ. Առափի	43.80833	40.77861
	2043	Ջրհոր	Շիրակ, գյ. Ախուրյան	43.90389	40.77861
Հրազդան	246	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Բջնի	44.69861	40.46583
	755	Աղբյուր	Արագածոտն, գյ. Ղազարական	44.32833	40.33833
	970	աղբյուր	Երևան /ԵՐՀԷԿ/	44.48667	40.19111
	1297	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Սոլակ	44.69833	40.46694
	1636	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Կարբի	44.38694	40.32972
	2051	Աղբյուր	Արագածոտն, ք. Ապարան «Միրո աղբյուր»	44.34806	40.59306
	2105	աղբյուր	Կոտայք, գյ. Բուժական /Համոյի/	44.52306	40.45722
	2107	աղբյուր	Արագածոտն, ք. Ապարան (Հետքաշ)	44.36111	40.58194

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հրազդան	2108	աղբյուր	Կոտայք, գյ. Բյուրական /Դունի/	44.26778	40.33528
	78	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.38806	40.05889
	2004	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Ջրահովիտ	44.47583	40.04250
	2005	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Հայանիստ	44.36722	40.12111
	2056	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Գրիբոյդով	44.27667	40.10861
	2085	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Արագած	44.23139	40.21806
	2086	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Դոդս	44.27056	40.21778
	2087	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Աղավնատուն	44.25389	40.23528
	2088	Հորատանցք	Արմավիր, գյ. Լեռնամերձ	44.26528	40.25611
	2089	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Կարբի	44.34139	40.02444
	2119	Հորատանցք	Արագածոտն, գյ. Փարպի	44.31194	40.31833
	1519	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, ք. Մասիս	44.42528	40.05583
	1523	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Հովտաշատ	44.34417	40.09139
	1526	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Դաշտական	44.39639	40.10139
	1535	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.39861	40.04694
	1536	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.37750	40.06306
	2003	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Միս	44.38806	40.05472
	2007	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Ջրահովիտ	44.46917	40.04361
	2008	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Հովտաշեն	44.46028	40.01639
	2053	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Հովտաշեն	44.46333	40.01500
	2010	Ջրհոր	Արագածոտն, գյ. Նիգավան	44.30833	40.61361
	2011	Ջրհոր	Արագածոտն, գյ. Նիգավան	44.29611	40.61667
	2023	Ջրհոր	Արմավիր, գյ. Խորունք	44.24222	40.13028
Սևան	31	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիք, գյ. Ակունք	45.71972	40.15250
	902	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիք, գյ. Ակունք	45.72306	40.15694
	1053	Աղբյուր	Գեղարքունիք, գյ. Ակունք	45.72917	40.16194
	2014	Աղբյուր	Գեղարքունիք, ք. Գավառ	45.13194	40.35056

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հրազդան	2091	աղբյուր	Գեղարքունիք, գ. Աղբերք /Աղբուլյախ/	45.27806	40.53306
	2093	Աղբյուր	Գեղարքունիք, գյ. Խաչաղբյուր	45.69167	40.16528
	2101	Հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Լիճք	45.23500	40.16056
	1809	Հատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.71000	40.18528
	1810	Հատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.70972	40.18417
	1811	Հատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.70944	40.18639
	1812	Հատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, ք. Վարդենիս	45.70917	40.18694
	2013	Հատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Գանձակ	45.11583	40.31833
	2090	Հատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Վաղաշեն	45.32944	40.13444
	2095	Հատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիք, գյ. Դարանակ	45.56611	40.36444
Արարատյան	502	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Մալիշկա (Մոզի)	45.40806	39.71806
	785	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Ագարակաձոր	45.34917	39.70444
	787	Աղբյուր	Վայոց ձոր, ք. Եղեգնաձոր	45.33083	39.75917
	2045	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Գառնի (Գևոյի)	44.74056	40.11444
	2046	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Գառնի (Գաբո- Բակո աղբ)	44.74139	40.11361
	2047	Աղբյուր	Կոտայք, գյ. Գառնի (Հեշտոյի աղբ)	44.74333	40.11778
	2048	Աղբյուր	Վայոց ձոր, ք. Զերմուկ	45.67083	39.84250
	2050	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Զեղեա	45.42389	39.70861
	2060	Աղբյուր	Վայոց ձոր, գյ. Կեչուտ	45.67639	39.81056
	845	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ Գառնի	44.72917	40.11972
	2052	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Մրգավետ	44.47889	40.03083
	2064	Հորատանցք	Արարատ, ք. Արտաշատ	44.52028	39.93639
	2065	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Եղեգնական	44.63194	39.83139

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Արարատյան	2069	Հորատանցք	Արարատ, ք. Արտաշատ (Նորվզլու)	44.54028	39.96389
	2074	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Լուսառատ	44.59278	39.87639
	2076	Հորատանցք	Արարատ, գյ. Արարատ	44.70444	39.81944
	2062	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, ք. Արտաշատ	44.53139	39.93444
	2063	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Դալար	44.50917	39.95194
	2067	Հատրվանող հորատանցք	Արարատ, գյ. Սուրենավան	44.76778	39.78750
	2006	Ջրհոր	Արարատ, ք. Վեղի	44.71889	39.90611
	2072	Ջրհոր	Արարատ, գյ. Դալար	44.51083	39.96278
	2073	Ջրհոր	Արարատ, ք. Արտաշատ	44.51972	39.93639
	2075	Ջրհոր	Արարատ, գյ. Արմաշ	44.80583	39.76167
Հարավային	529	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Գորայք	45.77722	39.68444
	532	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Շաքի	46.00139	39.56611
	537	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Սպանդարյան	45.91250	39.62333
	899	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք. Գորիս	46.34250	39.51278
	1175	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Անգեղակոթ	45.92194	39.57083
	1323	Աղբյուր	Սյունիք, գյ. Անգեղակոթ	45.91528	39.57000
	1399	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք. Գորիս	46.32750	39.52111

Հավելված 2. Ցուցանիշների ցանկ

<u>Մթնոլորտային օդում որոշվող</u>		
<u>Ավտոմատ դիտարկումներ</u>	<u>Ակտիվ դիտարկումներ</u>	<u>Պասիվ դիտարկումներ</u>
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի 2. Փոշում մետաղներ. անիոններ 3. Ծծմբի երկօքսիդ 4. Ազոտի երկօքսիդ 5. Գետնամերձ օդոն	1. Ծծմբի երկօքսիդ 2. Ազոտի երկօքսիդ

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	28. Երկաթ
6. Էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ (ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Յինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. Էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 3. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ

Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները

(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մկգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ*	3000	5000	4
Ազոտի երկօքսիդ	40	200	2
Ծծմբի երկօքսիդ*	50	500	3
Փոշի **	150	500	3
Գետնամերձ օզոն	30	160	1

Հողում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները

ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Գաիված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՍԹԳ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Չափման միավոր
	1-ին (գերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծվածթթվածին	>7 կամՖԿ*	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ. ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն. ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Այրումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն. ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ(պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կախյալ յուրթեր***	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ.

Օ ա ն ճ թ ա գ Ր Ո Ւ Յ Ո Ւ Ն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:
 ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի. գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.meteomonitring.am/> ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Հանքայնացում
 ***Կախված մասնիկներ

Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներ*

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Ցինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կոբալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Սոլիբրեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը
(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Զրաձնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3 (1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Ցինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Սելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Սոլիբրդեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»

ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ iac@env.am

Հեռախոս՝ [\(010\) 55-21-86](tel:(010)55-21-86)